

ĐỜI MỚI

SỐ 77

Từ 17-9 đến 24-9-53

NAM VIỆT . . . . . 5\$00
TRUNG BẮC MIỀN LÃO . 7\$00

Wasm
AP95
V6D64+

TRONG TẬP NÀY :

● ĐỘC LẬP VÔ ĐIỀU KIỆN VÀ HÒA BÌNH V.N.

của TRẦN VĂN AN

● Ở VIỆT NAM, MỸ VÀ NGA CHỦ HÒA KHÁC NHAU.

● MỘT PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC MỚI: TRƯỜNG HỌC TỰ DO.

● VĂN NGHỆ DÂN TỘC PHẢI THẾ NÀO ?

● TINH THẦN CỦA PHIM VIỆT NAM.

● TÌNH YÊU VỚI PHỤ NỮ: GIỮ THẲNG BẰNG VỀ SINH LÝ

HÌNH BÌA

MỘT NỮ SINH BẮC VIỆT
trong y phục của một nhân vật
vở kịch nhà trường.

TÒA SOẠN — QUẢN LÝ — NHÀ IN

117 Đại-lộ Trần hưng Đạo — Chợ Quán

Điện thoại : 793—Chợ Lớn

Chủ nhiệm : TRẦN VĂN AN

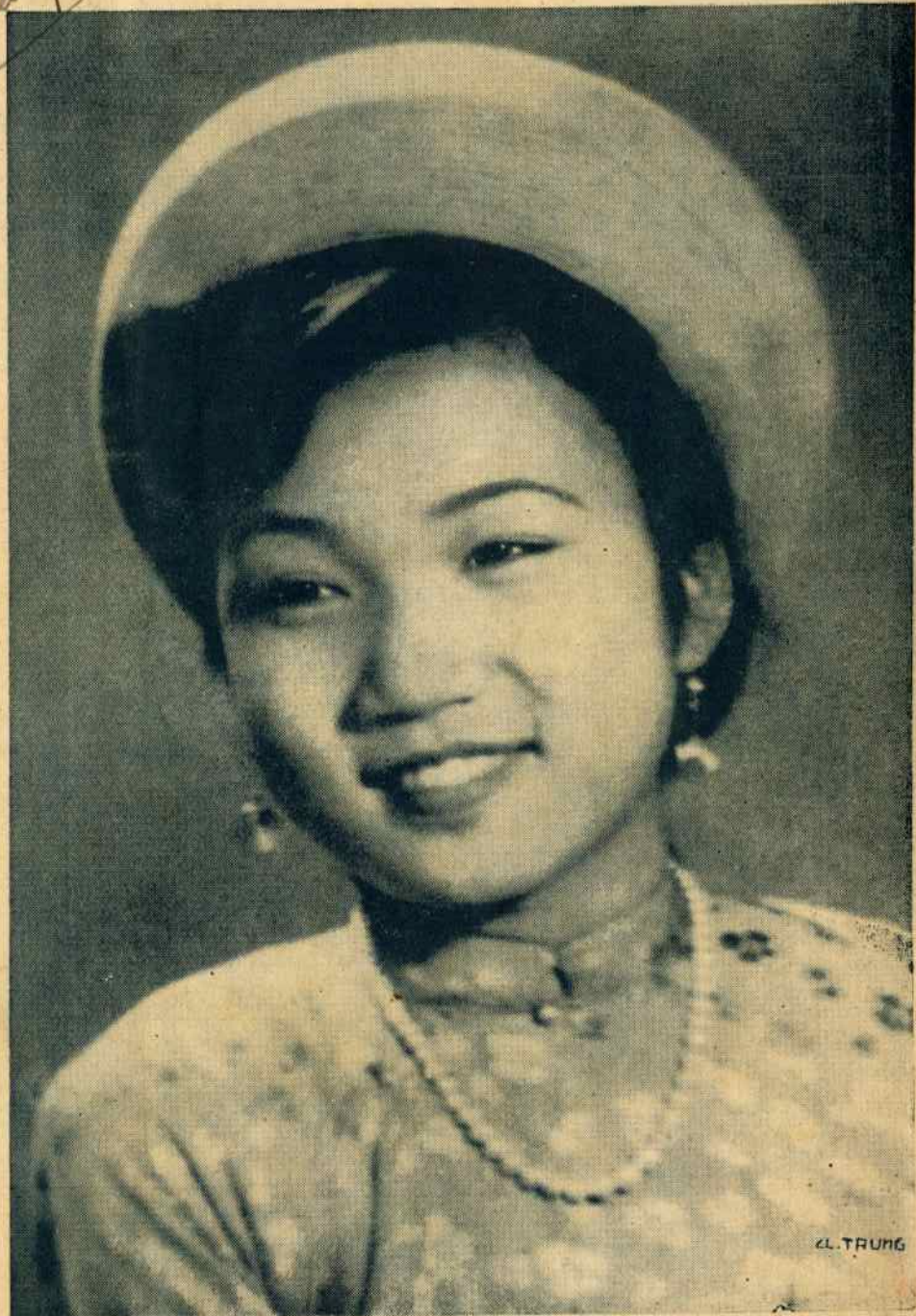
Giám đốc : LÊ VĂN NGỌ

Chủ bút : HOÀNG THU ĐỒNG

Quản lý : TRÁC ANH

Văn phòng liên lạc: 96 Đại-tá Grimaud-Saigon

Điện thoại: 22.491 Saigon—Hộp thư 353 Saigon

CL. TRUNG

BẠN ĐỌC ĐỜI MỚI VIẾT

Vấn đề dịch thuật

Của bạn Hoàng văn Vi, Lê Lợi—Saigon :

NHẬN thấy **Đời Mới** chú trọng nhiều đến việc phiên dịch văn chương nước ngoài, tôi rất hoan nghênh, vì nhờ đó mà được biết thêm nhiều hương vị mới của văn nghệ quốc tế, nghĩa là hiểu thêm được tinh thần của các dân tộc trên thế giới. Ước mong sao **Đời Mới** để chọn các tác phẩm mới nhất, tiêu biểu nhất của các nước, để giới thiệu cùng độc giả Việt mà đa số không đủ điều kiện đọc. Tôi là một trong số độc giả đặt rất nhiều hy vọng ở **Đời Mới** đã tỏ ra mỗi ngày một tiến bộ rõ rệt về nội dung và hình thức, hướng dẫn người đọc đi xa nữa.

LỜI TOA SOẠN.—Đề nghị mong muốn của bạn cũng nằm trong chương trình thực hiện của chúng tôi. Sẽ có tác phẩm mới và giá trị của quốc tế ra mắt bạn đọc trong **Đời Mới**.

Nhận xét tình thế

Của ông Nguyễn văn Nam, Cần Thơ :

NHỮNG sự nhận xét về thời cuộc thế giới và trong nước của tòa soạn qua các mục «Viết thế giới», «Viết nước nhà», «Thời tiến» của **Đời Mới** đã giúp ích rất nhiều cho bạn đọc để nhận định rõ thêm tình thế. Thái độ khách quan và chín chắn ấy mong Đ. M. tiếp tục mãi để giữ thái độ ngay thẳng bấy lâu nay.

L.T.S.—Lập trường của Đ. M. đã lập lại rõ ràng trong số 75. Về chánh trị, thái độ của chúng tôi nhằm vào sự độc lập thực sự của dân tộc, không hướng theo một đảng phái chánh trị hay bất kỳ một áp lực hoặc quyền thế nào cả.

Ngành hội họa

Của bạn Trần thanh Cầm Sài Gòn :

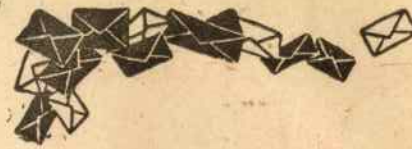
ĐỜI MỚI đã bàn về thơ ca, đã nhắc đến việc sáng tạo nhạc, giúp ý kiến cho bạn đọc trong nghệ thuật sân khấu, nói chung tất cả các bộ môn trong văn nghệ, **Đời Mới** đã không ít thì nhiều, đưa lập trường, lý luận bổ ích của một nền văn nghệ lành mạnh, nói rõ ra nền văn nghệ của nhân dân và hướng dẫn cho bạn đọc, điều đó bạn đọc trong việc sáng tác cũng như lý luận.

Tôi, một bạn đọc **Đời Mới** công nhận rằng, phần văn nghệ của **Đời Mới** kể cả sáng tác và lý luận đã giúp ích rất nhiều cho tôi.

Tôi thích làm thơ, yêu viết văn, cũng như mến nhạc và họa, nói tóm lại trong riêng văn nghệ bao la, bộ môn nào tôi cũng chuộng, cũng muốn trau dồi, dành riêng sau này muốn tới đích, tôi chỉ nên chọn một ngành mà tiến. Viết dài giọng nhạc trên đây cũng chỉ đi đến lời yêu cầu **Đời Mới** sẽ chú ý đến vấn đề Hội họa, một bộ môn văn nghệ mà tôi thiết tưởng sự tác động không kém phần quan trọng như nhạc, kịch, văn hoặc thi ca.

L.T.S.—Họa cũng là một bộ môn văn nghệ có sức tác động mạnh mẽ như các bộ môn văn nghệ khác. Ý kiến của bạn nêu lên rất hay.

Trong việc đem vấn đề này thảo luận trên mặt báo, Tòa soạn cũng thiết tha yêu cầu các bạn xa gần hiểu rằng về môn nghệ thuật này sẽ góp phần ý kiến hay cho nhà báo.

HỘP THƯ TÒA SOẠN

Bạn Huyền Vi :

Sẽ đăng những tác phẩm của bạn. Từ từ chứ ! Tránh những sự hiểu lầm. Ý kiến ấy rất đúng. Văn còn mục thi ca ngoại quốc. Bạn cứ gửi cho. «Gió Lành» xuất bản chưa ?
Hoan nghênh những tác phẩm bạn hứa sẽ gửi về Tòa Soạn.

Các Bạn P.V. Tô Tư, Trương Như, Linh Giang, Hoài Phương, (Tân Định) Duy Năng.

Đã nhận được bài các bạn. Đa tạ.

Bạn Tô Duyên (Hanoi) :

Sẽ trả lời bằng thư riêng cho bạn. Bài gửi dần dần sẽ đăng nếu xét đáng được. Đa tạ cho gửi báo cho bạn. Truyện dịch đó đã đăng rồi. Bạn chịu phiên xem các số báo Đ. M. cũ thì rõ.

Bạn Tô Tư :

Đã nhận được bài của bạn. Đang xem. Sẽ trả lời bạn rõ sau.

Bạn Nguyễn Hoàng Sơn (Ba Ngõ) :

Có ghi ở bìa. Bạn chịu phiên xem lại và cứ gửi ngân phiếu về nhà báo.

Bạn Trương Phước Thông (Phan Rang) :

Bạn thành công về lối đi nhưng đang Đ. M. không tiện.

Bạn Phong Sơn :

Hoan nghênh tác phẩm của bạn. Bạn cho biết địa chỉ. «Say» sẽ đăng một số gần đây.

Bạn Lê đình Hạng :

Nhà báo không có người chuyên môn trả lời vấn đề ấy. Mong bạn cảm phiền.

Bạn Anh Triết :

Gửi tiếp cho. Hoan nghênh.

Bạn Nguyễn công Hoan (Vĩnh Long) :

Bạn cứ gửi về tòa soạn, như địa chỉ đã ghi rõ ở trang bìa. Cách gửi tùy ý bạn.

Bạn Nguyễn văn Phương :

Đó mới chỉ là nhận xét riêng của bạn.

Bạn Thanh Lương (Đakao) :

Lâu rồi vắng tin. Mời bạn ghé Tòa Soạn.—H.T.Đ.

Cùng các bạn gửi bài đăng báo.—Tòa soạn tiếc không đủ thì giờ để viết thư riêng cho các bạn yêu cầu nên phải trả lời trên mặt báo. Các bạn hiểu mà thế tình cho. Đa tạ.

Thư từ, bài vở xin gửi về Tòa Soạn 117 đại lộ Trần Hưng Đạo Chợ Quán.

Điện thoại 793 Chợ Lớn

-- Nhà báo không có lệ trả lại bản thảo.

— Bài viết về Tòa Soạn xin nhớ viết lên một mặt giấy.

— Các bạn nhớ cho biết địa chỉ riêng ngoài biệt hiệu thường ký dưới bài.

Bạn Trần văn Ân
đã về nước

Một tạp chí **Đời Mới**
ấn hành riêng cho
kiểu bào tại Pháp

Chiều ngày chúa nhật 13-9, theo chuyến máy bay Paris Saigon, bạn Trần văn Ân đã về đến thủ đô Việt Nam.

Các đại diện nhiều đoàn thể, nhiều nhà ái quốc cũng nhiều bạn **Đời Mới** đã ra đón bạn tại phi trường. Cùng đi với bạn Trần văn Ân, có bạn Hoàng quang Giu, đồng chí tranh đấu kỷ cựu của bốn báo chủ nhiệm (1).

Trong thời gian hơn một tháng ở tại thủ đô nước Pháp, bạn Trần văn Ân với tư cách ký giả đã tiếp xúc cùng nhiều giới chánh trị, báo chí, từ tả qua hữu, cùng nhiều giới kiều bào Việt Nam, **Đời Mới** đã có tiếng vang dội lớn trong kiều bào ở Pháp, và theo lời đề nghị của đa số cùng bạn Trần văn Ân, **Đời Mới** sẽ xuất bản riêng hàng tháng cho kiều bào ở Pháp một tạp chí ấn hành đặc biệt tại Paris (do tòa soạn ở Saigon đảm nhiệm).

Trong lúc vắng mặt, có nhiều thư của bạn **Đời Mới** xa gần gửi đến thăm hỏi, bạn Trần văn Ân xin có lời chân thành cảm tạ.

Riêng cùng các bạn **Đời Mới** tại Paris, tiễn bạn Trần văn Ân ở phi trường Orly, cũng như các bạn đại diện các đoàn thể, các bạn ái quốc cùng nhiều bạn **Đời Mới** đã ra đón bạn Trần văn Ân lúc về Saigon, — bốn báo chủ nhiệm xin có lời thành thật cảm ơn và xin hứa sẽ không phụ lòng tin tưởng nồng nhiệt của tất cả các bạn.

Với bạn đọc **Đời Mới**, bạn Trần văn Ân sẽ tiếp tục hiến các bạn những bài nghị luận, nhận xét về chánh trị.

BẠN ĐỌC ĐÓN XEM
TRONG SỐ TỚI :

Bạn Hoàng quang Giu
nói gì với **Đời Mới** ?

(1) Bạn Hoàng quang Giu là dịch giả cuốn tiểu thuyết xã hội «Người Mẹ» (La mère) của văn hào Nga Maxime Gorki, xuất bản năm 1946 tại Paris, do Felicien Challaye đề tựa. Bạn Giu đã ở Âu Châu, Nga... từ 30 năm nay.

Mỹ viện trợ 395 triệu Mỹ kim cho Pháp.

Việc Mỹ cấp 395 triệu mỹ kim viện trợ quân sự cho Pháp sẽ giúp chánh phủ Pháp lập được ngân sách binh bị cho năm 1954 ngay từ bây giờ và thực hiện được cả hai mục tiêu của chánh phủ, là giảm bớt gánh nặng của Pháp và duy trì chương trình phòng thủ.

Mục tiêu thứ nhất do ông tổng trưởng tài chánh Edgar Faure ấn định, là giảm bớt số quân phí trong năm 1954 chừng 150 tỷ để thích hợp với những khả năng kinh tế của Pháp.

Cuộc thương thuyết Pháp—Mỹ đề xin Mỹ viện trợ thêm chính nhằm vào mục đích ấy. Mục tiêu thứ hai do ông tổng trưởng quốc phòng René Pleven theo đuổi, là duy trì những chương trình binh bị ở Âu châu cũng như ở Đông Dương.

Số dự chi của ngân sách binh bị năm 1954

Hiện nay, ngân sách binh bị của Pháp cho năm 1954 (sánh với năm 1953) có thể ấn định như sau :

— Quốc phòng : 820 tỷ (đối với 836 tỷ trong năm 1953).

— Đoàn quân Viễn chinh Đông dương : 290 (đối với 307).

— Thành lập những tiểu đoàn của quân đội Việt Nam : 135 (đối với 68).

— Binh lực hải ngoại : 38 (đối với 41).

— Chi phí về khoản tổ chức Bắc đại tây dương và ghi trong các ngân sách dân sự của Pháp : 140 (không thay đổi).

Tức tổng cộng là 1.393 tỷ cho năm 1954 đối với 1.392 tỷ trong năm 1953.

Số viện trợ quân sự của Mỹ trong năm nay là 320 tỷ quan đối với 173 tỷ trong năm 1953.

Dư luận báo chí Paris nói về vấn đề Đông dương

Báo «Combat»

Báo «Combat» không tán thành cuộc tấn công có thể khai diễn sau khi được viện trợ của Mỹ. Tờ báo ấy viết rằng : Đó là một phương pháp rất kỳ lạ để giúp cho cuộc thương thuyết quốc tế về Cao ly được dễ dàng và chuẩn bị tại Đông dương những điều kiện để giải quyết vấn đề một cách ôn hòa như người ta đã có thể hy vọng sau ngày ký định chiến ở Bản môn diêm.

Báo «Le Figaro»

«Thái độ phản khởi của Mỹ đối với thắng lợi của thủ tướng Adenauer ở Tây Đức đã khiến các giới Mỹ cho rằng Pháp có nhiều sự lo ngại.

«Tuy nhiên lập trường của các giới hữu trách Mỹ rất rõ rệt : Mỹ không bao giờ ra

điều kiện với Pháp là phải phê chuẩn hiệp ước cộng đồng phòng thủ Âu châu để viện trợ Pháp trong nỗ lực chống cộng sản ở Á châu

Đại tướng De Gaulle sắp qua thăm những lãnh thổ Pháp trong Ấn độ dương

Ngày 4 Octobre, đại tướng De Gaulle sẽ rời Paris để du hành qua những lãnh thổ Pháp trong Ấn độ dương.

Ông sẽ thăm vùng đảo Réunion, đảo Madagascar và quần đảo Comores.

Lúc trở về, ông sẽ ghé lại Djibouti ngày 19 Octobre. Sau đó, ông sẽ là thượng khách của hoàng đế xứ Ethiopie ở Addis Abeba. Mặt khác, có thể ông sẽ tới Maroc trong những tháng sắp tới.

Thêm dư luận của báo chí Paris nói về Đông dương

Hôm 11-9 các báo ở Paris rất chú trọng tới Đông dương.

Trước hết họ nói về buổi tường trình của ông Jacques Despuench trước ủy ban nghị sĩ điều tra về vụ buôn lậu đồng bạc. Ngoài các báo cộng sản, các tờ Franc Tireur, Combat, Le Parisien Libéré, Aurore và Figaro đều trích nhiều đoạn trong những câu hỏi ông Despuench và những câu trả lời của ông này.

Trong báo «Franc Tireur», Robert Treno đã viết : «Hắn là các thủ phạm vì liên can trong vụ này đều có nhiều thế lực vì các nghị sĩ trong ủy ban điều tra đều phải ngạc nhiên thấy ông Despuench tỏ ra sợ hãi nhiều lần. Rồi đây người ta sẽ còn dùng từng đề cho các thế lực ấy không ngần ngại gây ra án mạng nếu quyền lợi của chúng bị xâm phạm. Còn phải nhắm ngay cái ung nhọt ấy mà trừ mới được».

Ngoài ra, đa số các báo đều tỏ ý hài lòng tin Mỹ viện trợ thêm 395 triệu đó là để thực hiện kế hoạch Navarre. Nhưng họ cũng phải hoàn toàn đồng ý nhau, như Georges Althuchler đã viết trong báo «Combat».

«Giữa lúc Nga tỏ ý chịu nhận lời mời của Anh Pháp Mỹ họp hội nghị tay tư, thì ở Washington và Paris, người ta lại định thực hiện ở Đông Nam Á kế hoạch của Đại tướng Navarre, có tánh cách tấn công rõ rệt. Đó hẳn ra cũng là một lối làm việc lạ lùng để tạo một không khí thuận tiện cho cuộc thương thuyết quốc tế về Cao ly và dự bị một giải pháp hòa bình ở Đông Dương».

Tình hình chánh trị nội bộ Việt Nam cũng được nhiều tờ nói đến. Theo báo «Le Monde» trong một bài đề tựa «Trong lúc chờ những đề nghị của Hoàng Đế Bảo Đại, các đảng phái quốc gia Việt Nam giữ một thái độ dè dặt... hay im lặng».

(xem tiếp trang 38)

Tuần lễ trong nước

Cuộc tiếp rước Thủ tướng Nguyễn văn Tâm tại phi trường Tân sơn nhứt

Hồi 10 giờ 20 hôm 10 Thủ tướng Nguyễn văn Tâm đáp phi cơ Constellation F.B.A.Z.I. của hãng « Air France » đã từ Paris về tới Saigon. Cùng đáp chuyến phi cơ với Ngài có Đô đốc Auboyneau, Tư lệnh Hải quân Pháp ở Viễn Đông và phu nhân.

Tất cả các nhân vật văn võ Pháp Việt ngoại quốc, và toàn thể ngoại giao đoàn, trong số có đặc sứ Mỹ Donald Heath, và đặc sứ Anh đã tới phi trường đón tiếp Thủ tướng. Lúc phi cơ đáp xuống phi trường thì trời đã tối.

Thủ tướng Nguyễn văn Tâm bắt tay các nhân vật hiện diện.

Các đại diện báo chí xúm chung quanh Thủ tướng. Ngài tuyên bố :

« Cuộc hành trình của tôi rất thích thời. Nhưng cuộc tiếp xúc của tôi với các nhân vật Pháp ở Ba Lê đã có kết quả.

Ngoài ra tôi đã được hội kiến Đức Quốc trưởng Bảo Đại. Những huấn lệnh mà Ngài trao cho tôi về các cuộc thương thuyết sắp tới với nước Pháp rất rõ rệt.

« Tôi sẽ thi hành ngay các huấn lệnh này. Và mọi sự ngộ nhận sẽ tiêu tan ».

Sau khi duyệt qua các phân đội quốc quân Việt Nam đang chào, Thủ tướng lên xe hơi về thủ tướng phủ.

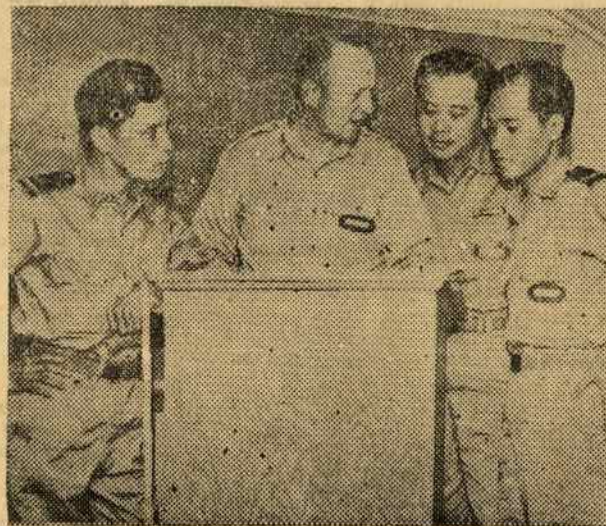
TRUNG TƯỚNG NGUYỄN VĂN HINH CHƯA ẪN ĐỊNH NGÀY KHỞI HÀNH SANG WASHINGTON

Các sĩ quan trong phòng 5 bộ Tổng Tham mưu Việt Nam thường có những buổi hội họp có kỳ hạn với các báo chí Việt Nam. Buổi hội họp ở câu lạc bộ sĩ quan, vừa rồi ở đường Trần Hưng Đạo, Trung tướng Nguyễn Văn Hinh, Tổng Tham mưu trưởng quân đội quốc gia Việt Nam đã có nhà ý đến dự.

Đáp câu hỏi của một ký giả, Trung tướng nói : « Tôi chưa ấn định rõ ngày sang Washington. Nhưng tôi muốn đi sớm để có thể về sớm được. Hiện tôi chỉ còn đợi chánh phủ cho phép.

Ba sĩ quan của quân đội Việt Nam mãn khóa học lớp tác chiến tinh thần tại Fort Bragg (Hoaký) đứng chụp hình với vị giáo sư của trường.

Từ trái sang : Thiếu úy Đinh Doãn Mẫn ; Đại úy Frederick Schnurr, giáo sư ; Trung úy Phạm xuân Giai, và Chuẩn úy Nguyễn Bá Minh.

TIN MỚI

số 26 ra ngày 20-9-53

LÀ SỐ TRUNG THU

XUNG QUANH HỘI NGHỊ TOÀN QUỐC

bài của ông Trần văn Ân

Số này đăng kết quả Cuộc thi nuốt ảnh của bốn báo

TRANG 1

Độc lập vô điều kiện và hòa bình Việt Nam

TRONG những bài trước, tôi có đề cập đến độc lập bản với bạn. Tôi có bảo rằng sau ngày 3-7-1953, với bản Tuyên Ngôn của chánh phủ Pháp, chúng ta không còn trở lại thương thuyết độc lập với Pháp, mà chỉ còn bàn cách thu hồi chủ quyền quốc gia toàn diện ; ngoài ra, chúng ta còn phải có kế hoạch thay thế Pháp trên lãnh thổ Việt Nam về hai mặt quân sự và tài chánh. Nghĩa là chúng ta phải có chương trình đóng góp nặng chiến sự cho Pháp trong một thời gian hoặc 3 năm, hoặc 5 năm.

Bảo rằng thay thế Pháp về hai mặt quân sự và tài chánh không phải là ta chủ chiến thế người Pháp. Mà chính là vì ta muốn nắm lấy điều kiện mưu đồ hòa bình giữa đồng bào Việt Nam. Mưu đồ hòa bình phải có điều kiện hòa bình, phải định nghĩa hòa bình. Và nói điều kiện hòa bình là nói « hòa bình dân chủ, hòa bình toàn diện, hòa bình Việt Nam ».

Hòa bình dân chủ là hòa bình thực sự, có đủ đảm bảo tự do cá nhân và tự do dân tộc, chứ không phải hòa bình bằng cách thiết lập trật tự hay chế độ của một phe, một bọn người trong nước. Hòa bình toàn diện không có tính cách đình chiến tạm hay thỏa hiệp tạm để dự bị tái chiến. Hòa bình Việt Nam là hòa bình không có điều kiện nào của người ngoại quốc bắt buộc.

Nói thế cũng là nói độc lập vô điều kiện. Thế nào là vô điều kiện ? Là không vì lẽ ta thu hồi chủ quyền quốc gia — hay nói rõ không vì lẽ Pháp giao trả độc lập đầy đủ — mà ta phải nhận một điều kiện nào khác . . . . .

Ấy vậy, trong những ngày tới đây, các đại diện của các tầng lớp dân chúng Việt Nam cần có một thái độ rõ rệt và một chủ trương hoàn toàn căn cứ trên sự bảo vệ lợi quyền Việt Nam. Chỗ mà ta cần nhấn mạnh với Pháp là điều kiện chọn chánh để làm nước bạn đứng đắn, có năng lực và thực lực, chứ không phải làm một nước ăn nhờ với Pháp, trong lúc Pháp đã chịu nhiều đau khổ.

Thế là ta cần hỏi Pháp có những sự đòi hỏi nào đối với Việt Nam trong khi giao trả chủ quyền quốc gia toàn bộ. Vì lẽ nền độc lập của ta là độc lập vô điều kiện để rồi liên lạc hầu xây dựng thịnh vượng chung, ta chịu bắt tay với Pháp một cách bình đẳng và hữu nghị.

Lúc này là lúc mà quốc dân đồng bào cần có can đảm nhận định thời cuộc một cách sáng suốt, và nhất là các bậc trí thức học giả nước nhà cần tỏ ra mình có nghị lực, mình không vì địa vị xã hội hay gia thế của mình mà phải ưng chịu một thứ chánh trị « ba phải ».

TRẦN VĂN AN

(Viết tại Pháp ngày 19-8-53)

Đừng lầy-lắt nữa !

SỨC-KHOẺ LÀ HẠNH-PHÚC TRÊN ĐỜI
VÀI BA ĐÊM ĐƯỢC UỐNG 1 HOÀN

CỬU-LONG

Ta sẽ thấy vui vẻ, hăng hái và thích làm việc hơn trước

CỬU - LONG - HOÀN

CỦA NHÀ THUỐC
VÕ BÌNH DẪN (Chợ lớn)

Nước mắm PHAN THIẾT
MÀU-HƯƠNG

Đủ hạng : NHỎ—NHẤT—NGANG
214 DIXMUDE — SAIGON

ĐỜI MỚI số 77

Xã hội có nên kết tội người đàn bà chưa hoang không ?

Người con gái bị hiếp dâm có đáng thương hại không ?

Các bạn sẽ thấy câu trả lời trong

SAU CƠN BÃO TỐ

Loại chuyện « Đi và Sống » của Lê Minh

Có bán khắp nơi, giá 23\$

MỖI TUẦN NHỚ ĐỌC

TIN MỚI

Thuốc ho trái nhả
PECTO-CHERRY

ĐỜI MỚI
đóng thành bộ

Bạn chớ bỏ qua mà không mua Đời Mới đóng thành bộ (3 quyển hoặc 4) 59 tập, thiếu số 1.

Có bán tại phòng liên lạc 96 đại tá Grimaud Saigon và tại 117 đại lộ Trần Hưng Đạo Chợ quán.

3 quyển giá . . . 341 đồng

4 quyển 376 đồng

Báo cũ, tính cho bạn đọc 4 đồng thay vì 5 đồng.

Bìa vải 35 đồng (cộng đóng)

Bìa da 45 đồng

BỨC THƯ KHEN TẶNG

Saigon, ngày 14-6-1953.
Gửi ông chủ nhà thuốc La Vạn Linh (Cholon)

Thưa ông,
Xin ông đừng ngạc nhiên khi được thư tôi. Tôi đã uống thuốc Ngũ Tạng Tinh và tập thể dục nên không đầy 5 tháng đã thấy được nhiều kết quả ông chỉ xem bức ảnh gửi tặng ông đây thì rõ sự thay đổi. Tôi công nhận Ngũ Tạng Tinh là một thứ thuốc bổ quý giá để khuyến khích y học Việt Nam đang hồi phát triển và để cho người dùng nhận định thứ thiệt hư, tôi tặng ông bức ảnh này và cho phép ông đăng nó và bức thư tôi vào các quảng cáo để chứng minh thuốc ông. Hình có thể đăng trên tạp chí hoặc báo, thì khuyến các bạn thanh niên muốn bồi bổ sức khỏe và một thân hình đẹp thời cần nhất là thể dục, món ăn trong sạch, và sau cùng một người bạn trung thành là Ngũ Tạng Tinh La Vạn Linh. Dùng nó anh em sẽ được toại ý. Sau hết xin chúc ông mạnh khỏe.

TRẦN HỮU TRÍ
Seconde moderne lycée Petrus Ký - Saigon

Coi chừng « dân chủ » biến thành « đa chủ »

CHẾ độ dân chủ — từ dân chủ chính trị đến dân chủ xã hội và kinh tế — là thành quả của cuộc tranh đấu triền miên của nhiều thế hệ nhân dân. Dân chủ phải là một chế độ có thắng bằng xã hội, có sự đảm bảo nhân quyền và phẩm giá con người, có sự điều hòa đời sống của các tầng lớp dân chúng.

Tốt đẹp thay! Nhưng cái gì tốt đẹp thường có bề trái không đẹp, hoặc có lắm lỗi vấp. Bạn cũng như tôi chúng ta đều là dân, tất nhiên chúng ta muốn dân chủ, muốn được người ta tôn trọng quyền lực chung và tự do chung; chứ chúng ta không muốn thấy tự do và quyền lực của chúng ta bị chà đạp. Ấy là lẽ tự nhiên.

Muốn là một việc có rất đông người theo. Làm cho được việc thì ít người làm. Được việc rồi chung nhau hưởng thì đủ mặt. Đủ mặt là có đủ cách tranh giành sự hưởng thụ nhiều ít. Chưa có dân chủ thì góp sức tranh thủ cho kỳ được. Mà khi có dân chủ rồi thì sanh ra sự đua tranh nhau làm chủ.

Bạn hãy nhìn vào chính tình nước Pháp, bạn sẽ nhận ra điều tôi nói trên. Hầu như không phải 200 gia đình làm chủ nước Pháp, và cũng không phải 600 nghị sĩ Quốc Hội làm chủ. Có người cho rằng có cả 40 triệu người làm chủ, cho nên suốt năm ở Pháp người ta không quyết định được việc gì cả. Bà Đương tôi không quá khịch, không cho là 40 triệu người làm chủ nước Pháp.

Tuy vậy, Bà Đương không khỏi tự hỏi nước Pháp đi về đâu?

Đình công là việc chánh đáng, là quyền sở hữu của anh chị em lao động, hạng người sản xuất. Có đình công nghĩa là có bất mãn. Bất mãn là vì sống thiếu. Có kẻ sống thiếu là vì lắm người sống dư. Đành như vậy.

Mà từ dân chủ qua đa chủ thật là con đường không xa! Đi tới đa chủ là mức cùng và cùng lối. Chắc là bạn không muốn thấy thực hiện một chế độ đa chủ nó làm cho bạn sống một cuộc đời bất ổn định. Có kẻ gì hay đề nghị sự biến hóa của chế độ dân chủ chăng, thì Bà Đương tôi xin chịu không dám dấn kể. Chỉ trông nhờ nơi đức tánh dân tộc như dân tộc Anh.

Đề tôi hình dung bằng một chuyện thật cho bạn thấy hoi thề của chế độ dân chủ cho bạn xem. Bạn có biết « thùng thư động » (poste restante) chăng? Mỗi khi bạn không nhất định địa chỉ, bạn để ngoài phong bì « để tại sở bưu điện », để cho bạn đến đó lấy thư. Đó là thùng thư mà tôi gọi « động »; tiếng Pháp gọi là poste restante. Nhưng poste restante là dành cho một số ít người, một số lữ khách mà thôi. Vậy mà ở Pháp từ ngày 5-8 đến bữa 11-8 (có thể kéo dài) tất cả thư từ đều ở « thùng thư động ». Động thật chứ không chỉ « chực chờ », vì không thể lãnh ra được.

Vì sao?

Vì dân chủ biến thành đa chủ, nghĩa là không ai làm việc cả (1).

Đương bà Đương

(1) Bạn hãy tưởng tượng số tiền mất bỏ mỗi ngày trên toàn cõi nước Pháp, khi có cuộc tổng đình công như vừa xảy ra.

Nhà khiêu vũ GRAND MONDE

Cuộc biểu diễn do cặp ngôi
sao màn ảnh Mỹ quốc
ST. CLAIR và DAY
trình bày

điệu múa tân thời! vũ khúc êm tai!

BÁO CÁO

Thời kỳ mốt quá quắt bà dùng phần đánh giày nên đề ý: Có thứ sau vài lần đánh vào giày, da giày cứng lại rồi lần lần phần không ăn đều làm cho mặt giày có luôm có sọc xem mất đẹp và quá bà chán, bỏ.

Chắc ý hơn, quá bà nên dùng phần hiệu Hải Quang viên Phương mai nghiên cứu kỹ lưỡng: không dính quần áo, đánh lâu da vẫn mịn màng, phần ăn đều không luôm không sọc, coi như giày mới mua, trắng mịn.

Những hiệu giày danh tiếng ở đường Lê Lợi (E-pagne cũ) cũng đều nhìn nhận phần đánh giày da trắng hiệu Hải Quang thật tốt hơn các hiệu khác.

Hiệu giày lớn và Ba-ơ đều có bán.
PHƯƠNG MAI
183 F. Louis

ĐỀ KHẮP CÁC BẢO NGOẠI QUỐC

Một kho tàng quý giá mới được khám phá

Một người Mỹ tên là Arthur Mac Leo chuyên môn việc săn dưới đáy biển vừa mới tìm được một tàu chở vàng bạc vùi lấp dưới cát ở phía đông Treasure Harbour. Mới đầu anh ta tưởng rằng đó chỉ là những hòn đá lấp lánh nhưng sau anh ta mới nhận thấy chính là một kho vàng quý giá vô ngần. Arthur Mac Leo tuyên bố là anh sẽ giữ độc quyền khai khẩn kho của bầu đó. Hình như Mac Leo đã khám phá ra đúng nơi 15 chiếc tàu chở của báu ở Tân thế giới về bị đắm vào ngày 13 tháng 6 năm 1733.

Một hội chuyên chủ về việc tìm tòi đã giúp tay với nhà thám hiểm đáy biển để khai thác kho tàng trên. Họ đã tìm thấy một vũ nữ Y pha Nho làm toàn bằng bạc, một thần tượng (idole) của giống người Azteques ở Mexique tượng trưng sự phong phú và một số vàng, bạc khác.

Mưa nhân tạo

Úc là nước tiên tiến nhất trong việc chế mưa nhân tạo. Trong năm vừa rồi có 20 nhà chuyên môn khoa học đã làm ra mưa đến 200 lần. Vấn đề này là một vấn đề rất quan hệ cho nước Úc vì nước này thường hay chịu cảnh hạn hán.

Các bác học Úc đang cố gắng chế mưa xuống trên một vùng rộng lớn hơn vì từ trước đến nay họ mới chỉ tìm cách chọi thùng được một vài lớp mây.

Bàn máy tính lạnh nhất từ trước đến nay

Một bàn máy tính mới ở phòng thí nghiệm nguyên tử Oak Ridge, mệnh danh « Oracle » tính lạnh nhất hoàn cầu.

Máy đó có thể nhân những số 12 con số như 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 nhân với 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 chỉ mất có 2000 phần của một giây. Máy đó giá 125 triệu có thể tính mất chừng 20 đến 30 phút những bài toán mà 2 nhà toán học phải mất 6 năm khi họ chỉ dùng một cái máy tính xoàng ở bàn giấy.

Nga sắp đào một con kênh lớn

Nga vừa mới đưa lệnh cho Ba lan và Tiệp về việc đào một con kênh nối liền sông Oder với sông Danube. Kênh này sẽ liên lạc ra biển Baltic, biển Hắc hải. Kênh dài 307 cây số vượt qua mỏ than đá Moraska-Ostrava.

Kênh sâu chừng 1 thước 50. Tàu bè nặng 1000 tấn có thể đi lại dễ dàng.

Tập sưu tầm về con niêm của Farouk sắp bán

Vào khoảng tháng 2 năm sau, tập sưu tầm về con niêm của cựu hoàng Farouk sẽ được đem bán đấu giá ở thành phố Cairo. Các nhà hâm mộ sưu tầm tem trên thế giới sẽ đến thành phố này tranh nhau mua tập tem quý giá này. Một người chơi tem sành sỏi ở Luân đôn trị giá tập tem đó chừng 350.000 livres sterlings (quan tiền Anh tức 350 triệu quan tiền Pháp).

Viên kim cương nặng nhất thế giới

Một viên kim cương nặng từ 200 đến 300 carats vừa mới tìm ra ở trong hầm mỏ Jagersfontein trong nước Orange (Nam Phi). Viên kim cương đó trị giá 66 triệu quan. Tuy vậy đó cũng không phải viên kim cương lớn nhất thế giới. Viên kim cương tìm ra năm 1893 nặng đến 917 carats.

Bán đàn bà

Các tù trưởng các bộ lạc ở Tây phi vừa mới nhóm họp để định giá bán đàn bà trong năm nay. Sẽ có hình phạt rất nặng đối với các bực cha mẹ đòi hỏi giá quá đáng. Giá một cô gái 17 tuổi chừng 8000 quan.

Như vậy giá thịt trâu, bò, heo, còn đắt hơn nhiều! Thân con người nó lệ giữa thế kỷ 20, 1 thế kỷ tự hào là văn minh!

« Đời sống của thợ thuyền » một bài hát đã thắng cuộc thi hát ở Pháp

Vừa rồi ở Deauville (Pháp) có tổ chức một cuộc thi lấy bài hát hay nhất của nước Pháp. Có 2000 bài được biểu diễn, trong đó bài nhan đề: « Đời sống của thợ thuyền » được chiếm giải nhất do Noelle Norman trình bày.

Trong các bài được giải thưởng kể có bài của Maurice Chevalier « Chanson des Lilas », một giải thưởng cho Zuzi Solodori về bài « Demoiselle au fond de la Voiture », một giải cho Edith Piaf với bài « Boule de Peau » một giải cho Andre Claveau về bài « Quand il m'embrasse » và giải cuối cùng là của Charles Trenet về bài « Auteuil ».

Hơn 2000 bài được dự vào cuộc lựa chọn kết tuy vậy kết quả không được dân chúng hoan nghênh lắm.

Tàu ngầm cá nhân giá 500.000 quan

Hai kỹ sư trẻ tuổi ở California vừa sáng chế ra một kiểu tàu ngầm cá nhân dùng để khám phá đáy biển.

Tàu bằng thủy tinh và chất plastique nặng chừng 70 kilo. Phao đặt dưới máy điều khiển tàu cũng bằng chất dẻo. Khi tàu hạ thủy, nước tràn vào máy, thủy thủ phải mang mặt nạ và mặc bộ quần áo ép không khí vào. Tàu có thể ở dưới đáy biển trong một giờ đồng hồ và tốc lực mỗi giờ chừng 7 cây số.

Giá mỗi chiếc tới 50.000 quan. Các kỹ sư có thể làm hoàn hảo hơn, tốc lực tàu có thể lên đến 15 cây số một giờ.

(Daily Mirror, New York)

Áo tắm biển bằng giấy

Một thương hiệu Mỹ vừa mới đưa ra thử áo tắm bằng giấy. Thương hiệu này cũng chế tạo thử áo đi mưa không thấm nước cũng làm bằng giấy. Khẩu tâm, túi đựng... cũng bằng giấy và cũng không thấm nước.

Thử « vải » mới đó bằng một thử giấy chế tạo theo khoa học, ba tờ (base) lấy ở một thử nhựa mang tên là « melostreng resin ».

Những đồ này có cái lợi là giá rất rẻ nên bán rất chạy.

(Les Echos, Paris)

Trứng muối do vi trùng ấp

Hai giáo sư Mỹ vừa cho biết rằng trứng muối do vi trùng ấp. Họ đi đến kết luận đó vì khi họ đem những trứng muối rửa sạch vi trùng thì những trứng đó không nở nữa. Hai giáo sư đó cũng khám phá được rằng, trứng muối có thể đẻ hàng năm trước khi nở ra muối con.

Họ tuyên bố: « Trứng muối chỉ nở khi có vi trùng bám ở trên mặt ».

Việc ấy chứng tỏ rằng muối cái thường để trứng trên lá cây hoặc trên những đồng ghét rác bẩn thỉu.

(Noir et Blanc Paris)

Muốn giữ gìn răng nên ăn lá thông?

Chanh, cam, bưởi tuy vậy cũng còn ít chất troi C. Một thứ chứa rất nhiều chất troi C và dễ kiếm nhất đó là cây cassis và lá thông.

Dưới đây, tính theo milligramme trong 100 grammes thành phần về chất troi C của một vài thứ:

- Cây Cassis :	180
- Lá thông :	150
- Rau cần :	140
- Rau cresson :	50
- Nước cam :	50
- Nước chanh :	40
- Sữa :	từ 0 đến 1
- Rượu la ve :	0

Chất troi C rất cần để giữ gìn răng và để phòng bệnh hoại huyết.

(Discovery, Londres)

THEO tin báo Paris Match, thì trong cuộc hội kiến giữa Quốc trưởng Bảo Đại và Tổng thống Vincent Auriol ở Rambouillet vừa rồi đã có sự định đoạt quan trọng về vấn đề Việt Nam.

Nhưng theo báo Observateur thì cuộc hội kiến này cũng chưa có gì là rõ ràng cả. Trong chánh phủ Pháp có một khuynh hướng do phó Thủ tướng Reynaud và Tổng trưởng Tài chánh Edgar Faure muốn có sự thay đổi chánh trị ở Việt Nam trước khi mở cuộc thương thuyết Pháp Việt.

Tuần báo Observateur cũng cho hay là tình hình chánh trị ở Việt Nam sắp có sự biến đổi.

Một hội nghị 200 đại biểu các giới Việt Nam sẽ cử một phái đoàn sang Pháp thương thuyết về vấn đề độc lập.

Có tin Hoàng Thân Bửu Lộc « Cao ủy Việt Nam tại Pháp » sẽ về Sài Gòn hôm 17-9 mang theo huấn thị của Quốc trưởng Bảo Đại về việc tổ chức hội nghị 200 đại biểu Việt Nam. Một số trong 200 đại biểu này sẽ được cử vào phái đoàn thương thuyết Pháp - Việt, với sự đồng ý của Quốc trưởng.

Chiến dịch thu đông của V. M. đã mở màn ở miền Bắc.

Tổng ủy Dejean tuyên bố về vấn đề quân sự ở Đông dương: « Nếu nguyên tắc một bộ tư lệnh duy nhất thời chiến tranh không được nhìn nhận, nếu các quốc gia liên kết không chịu dành cho vị Tổng tư lệnh Pháp những đặc quyền thì không thể có Liên Hiệp Pháp được. »

Về ngoại giao, kinh tế, văn hóa, đại diện Pháp cũng đưa ra một luận điệu tương tự như vậy. Chưa thấy phản ứng chánh thức của các nước trong L.H.P. ra sao.

Hội nghị Pháp Miên về việc chuyển giao ngành quân sự đã gián đoạn, ở vào một trạng thái rất uể oải, chờ chánh phủ Pháp phúc đáp đòi hỏi cương quyết của Cao Miên.

Thủ tướng Penn Nouth hiệu triệu các nhóm Miên I xa rúc: « Độc lập đương thực hiện các bạn hãy trở về... » cũng kêu gọi Việt Minh: « Các ông chiến đấu trong nước giúp chúng tôi thực hiện nền độc lập. Nền độc lập đó, chúng tôi đã thực hiện được rồi. Chúng tôi không phải là cộng sản, nhưng chúng tôi cũng không có thái độ đối với Cộng sản miễn là các ông đừng dùng vũ lực bắt buộc dân chúng tôi phải theo chủ nghĩa đó. »

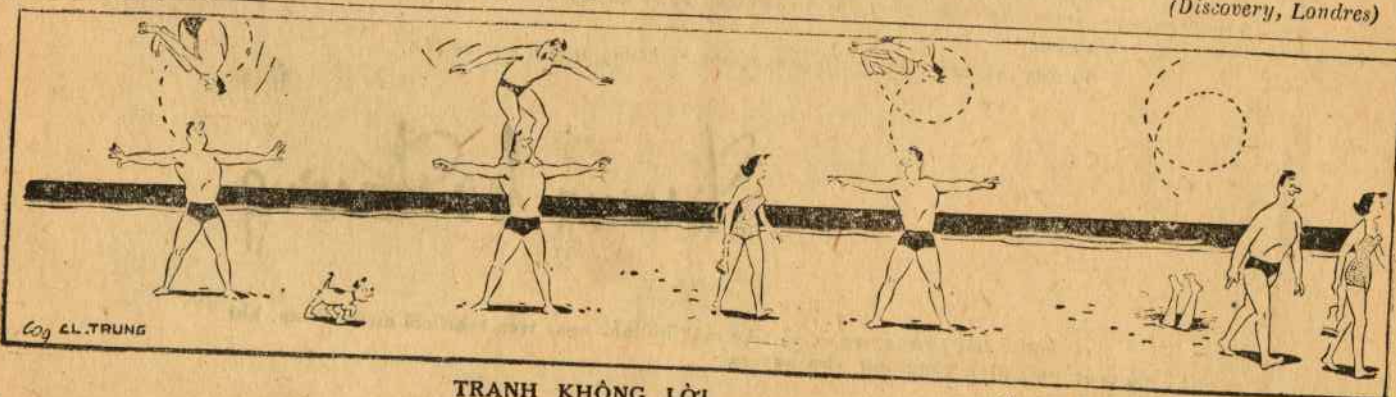
Lời tuyên bố của thủ tướng Miên đã gây phản ứng xôn xao ở Pháp và cả Mỹ nữa. Pháp nắm lấy cơ hội này cho thái độ của Cao Miên là « trung lập » và không dấu ý định đặt lại vấn đề những dự án hiệp ước quân sự Pháp Miên.

Thủ tướng Laniel có đọc một bài diễn văn tại Câu lạc bộ Mỹ, đoạn nói về Đông dương, nhắc lại ý của ngoại trưởng Dulles nói rộng hội nghị chính trị Triều Tiên bàn luận đến cả vấn đề vấn hòa bình ở Đông dương. Ông cho hay rằng Mỹ đã thỏa thuận nguyên tắc viện trợ thêm 385 triệu đô la cho Đông dương. Nhưng không phải để chấm dứt chiến tranh.

Quốc hội Pháp sắp bị triệu tập bất thường, vì đã đủ quá số phiếu nghị sĩ yêu cầu. Nội các Laniel liệu có đứng vững trước cơn ba đào đại tấn công của các phe chống chánh phủ không?

Ở Maroc, tân quốc vương bị một thường dân Maroc ám sát hụt. Theo báo Franc Tireur thì ở Tuy ni di các cuộc dân áp tăng gia gấp bội.

Thế Nhân
14-9-53

TRANH KHÔNG LỜI

(Paris Presse l'Intransigeant)

ĐỜI MỚI số 77

BÀI HỌC CHÍNH TRỊ

Dân chỉ có một
chánh trị
là no cơm ấm áo

MOSSADEGH, một ông lão nổi tiếng là già dặn chánh trị, làm cho Anh quốc đảo điên, cho Nga Mỹ không đường dở ngón lợi hại; ông già cừ khôi ấy vừa bị lật đổ ở Ba Tư; ông bị phe quân nhân của quốc vương Ba Tư nổi dậy đánh đổ ông, bắt ông cầm tù, và sẽ đưa ông ra tòa án Tối cao.

Cách đó mấy ngày trước, ông Mossadegh, thủ tướng Ba Tư trưng cầu dân ý về chánh sách của ông, thì đa số dân chúng rất tán thành. Rồi cũng dân chúng ấy theo phe khác đứng lên đánh đổ Mossadegh.

Bài học Mossadegh không khỏi bất những người chơi với quần chúng tuy nghĩ.

Sở dĩ Mossadegh không được nhân dân ủng hộ tới cùng cũng vì ông không có phương tiện làm cho dân no cơm ấm áo, mặc dầu lòng thành của ông rõ rệt đầy đủ. Lấy lại mô dầu và xưởng lọc dầu trong tay người Anh là việc chánh đáng rất được nhân dân tán thành. Nhưng lấy rồi không có phương tiện lọc dầu và bán dầu, để cho nhân dân đỡ thần năm này qua năm nọ, trong lúc cả xứ chỉ sống nhờ kỹ nghệ dầu hỏa là lý do sụp đổ của Mossadegh. Văn biết rằng số dĩ Mossadegh thiếu phương tiện là do sự ganh tị nhau giữa Anh và Mỹ, nhưng Mossadegh cũng có phần hồng phúc sự ngoại giao của mình.

Lấy đó mà suy thì dân xứ nào cũng thế, chánh trị của dân là no cơm ấm áo trước hết. Hạng người tướng hứa suông là xong việc, nên rất bết học trong sự sụp đổ của Mossadegh (1).

Dân chủ biến thành đa chủ. — Nền dân chủ đại nghị của Pháp, từ lâu nay, đã tiến từ dân chủ đến đa chủ. Dân chủ không có nghĩa là mỗi người dân đều là chủ; nó có nghĩa là mỗi công dân đều có phần trong chủ quyền. Có phần nghĩa là tập trung ý chí và năng lực để xây dựng phúc lợi chung.

Người ta nhận thấy rõ là phải bị nghiệp đoàn tràn ngập ở Pháp. Thế là ở Pháp không còn chánh trị là phải mà đã bước qua thời kỳ chủ quyền thuộc nghiệp đoàn.

Bằng có là hai đảng xã hội S.F.I.O. và Cộng hòa bình dân đang lo sợ các cuộc đình công hơn hai tuần nay ác biến, để đưa nước Pháp vào một tình trạng nguy hiểm. Chính hai đảng này đang bất rỗi vì sợ không thắng nổi sự mãnh tiến của phong trào đình công.

Cái khó trong chế độ dân chủ là « sự điều hòa » xã hội, sự « cân phân » các lực lượng. Khi mà đơn cân lực lượng bị chênh lệch là xã hội không còn an toàn. Chỗ lo của người theo chủ nghĩa dân chủ (chánh trị kinh tế xã hội) là không cho nó tràn ngập về một vô chủ hoặc đa chủ. Cho nên người « dân chủ » thức, thời rất sợ.

VĂN LANG

(xem tiếp trang 27)

(1) Sau khi Mossadegh bị đổ, về phần công ty dầu hỏa Anglo Iranien vụt lên giá.

Ở VIỆT NAM MỸ NGA CHỦ HOÀ KHÁC NHAU

TIN hai ngày nay cho biết rằng cả Mỹ lẫn Nga đều muốn có nghị hoà ở Việt Nam. Nhưng lập trường của đôi bên không giống nhau.

Căn cứ nơi bài diễn văn của Quốc Vụ Khanh Foster Cullles cách đây hai hôm thì Mỹ muốn nhơn Hội nghị chánh trị tới đây về vấn đề Triều Tiên, Nga, Mỹ, Hoa, Pháp, Anh, Ấn, sẽ dở vấn đề hoà bình ở Đông Dương ra bàn, nghĩa là đặt vấn đề hoà bình Việt Nam trên lập trường tổng quát.

Còn về phần Nga, do cơ quan chánh thức của đảng Cộng, báo Pravda, thì Nga khuyên Việt Minh nên thương thuyết với Pháp; tức là chủ trương đặt vấn đề tay đôi giữa Pháp và Việt Minh. Đây là lần đầu tiên Nga khuyên Việt Minh chủ hoà.

Ta có thể tự hỏi sau bài báo Pravda có ẩn ý gì? Nga khuyên Việt Minh hay là Việt Minh nhờ Nga lên tiếng? Nếu sáng kiến do Nga thì đây là triệu chứng của một sự thay chiều đối hướng ngoại giao của Nga vậy? Sau những lời tuyên bố của Malenkov, cho thế giới huy minh đã có bom H, người ta có thể có giả thuyết rằng Nga muốn hoà. Nói mình có bom H chưa chắc là muốn tỏ rằng mình mạnh, vì thiệt mạnh và muốn chiến thì bất tất khoe võ khí. Nhưng Nga vẫn muốn phòng tay trên. Nói chuyện tay đôi giữa Việt Minh và Pháp là hoàn toàn lợi cho Nga. Gần đây người ta lại thấy Nga ra dáng « dễ thương đối với Pháp » trong nhiều vấn đề khác, và Pháp trả lễ bằng lối đi theo con đường chánh trị của Anh quốc.

Nếu sáng kiến nghị hòa do Việt Minh đưa ra nhờ Nga lên tiếng thì có hai lý do: hoặc Việt Minh không thấy còn đường thắng lợi sớm như « cụ Hồ đã lên tiếng » (do báo Hong kong kể lại theo đài bá âm của V. M.); hoặc Việt Minh và Hoa Nga muốn phá cuộc thương thuyết Pháp Việt tới đây.

Giả thuyết sau này có phần đúng vững hơn, bởi vì một khi Pháp giao hườn độc lập thực sự thì sự quân bình lực lượng giữa hai phe Việt: theo Cộng Nga Hoa và không theo Cộng Nga Hoa sẽ thành tựu dễ dàng.

Khí ấy chánh quyền Việt Nam sẽ đặt trên cơ cấu quân chúng và sẽ có chánh nghĩa. Đứng trên lập trường đảng phái mà nói thì Việt Minh không có lợi. Nhưng đứng trên lập trường toàn dân thì sự giao trả độc lập hoàn toàn cho Việt Nam sẽ đem lại hòa bình trên lãnh thổ Việt Nam.

Chưa biết rõ thái độ của Pháp ra sao. Tuy vậy, cứ xem các việc đã qua thì lúc nào Pháp cũng làm « thế », làm « tay ấn ». Xem việc Maroc với thái độ của Thống chế Juin và cử chỉ ông Bidault là ta biết ngay đường lối quanh co, nhiều ngõ hẻm, của Pháp.

Đứng về phương diện Việt Nam, lấy tư cách người ái quốc, không vì đảng phái, mà xét thì hoà bình ở Việt Nam phải là hoà bình Việt Nam, như ký giả đã nói qua trong một bài trước.

Một khi Việt Nam trở nên nước độc lập, không chánh sách nào thiết thực và cao quý hơn chánh sách hoà bình. Mà hoà không có nghĩa là khuất phục một đảng phái. Ta có hiểu như vậy là ta giác ngộ đời sống của người và của dân tộc Việt Nam.

TRẦN VĂN AN

Viết tại Paris ngày 3-9-53

TÁI BÚT. — Cuộc đàm phán Pháp Việt tới đây chưa chắc là trơn thuận. Đặt nền tảng giao Việt Pháp tức là nối bình đẳng và điều hòa lợi quyền át gì Pháp ưng thuận?

Ở Paris, sau những lời tuyên bố của quốc trưởng Bảo Đại chủ trương đại diện các tầng lớp dân chúng sẽ thương thuyết, làm cho nhiều giới trí thức đố kỵ, và cũng có rục rịch. Nhưng trí thức lúc nào cũng như lúc nào bề bề thì sẵn vào, khó thì rút êm. Có một vài người « tự cho » là chánh khách — mà vô chánh kiến — hiện đang hoạt động ráo riết ở Paris để chờ Pháp ứng hộ. Họ chỉ biết nhờ Pháp vì họ là dân Pháp chứ nào phải dân Việt mà hồng lấy thực lực với quân chúng Việt. Cũng như trước 45, làm « công dân Pháp » mà người Việt không nói tiếng Việt với người Việt, phải có thông ngôn họ mới nói, thì nay họ ráo riết học quốc văn, tỏ ra ái quốc (thụ động!) hơn ai hết.

T. V. A.

ĐỜI MỚI số 77 ĐỜI MỚI số 77

Ý VÀ VIỆC

của HẬU NGHỆ

LY DỊ VÌ BOM NGUYÊN TỬ

SAU hai mươi ba năm chán gối, ông Gordon Dean, cựu chủ tịch ủy ban nguyên tử lực Mỹ vừa gửi đơn ra tòa án đòi ly dị vợ, vì cho vợ có « ác ý ». Sự thật thì bà Dean đã nhiều lần có nói trước công chúng rằng việc chế tạo bom nguyên tử rất là vô ích nếu người ta không có can đảm đem ra xài.

Viên chánh án xử vụ ly dị này phải hoãn cuộc bàn cãi, và tuyên bố với các nhà báo như thế này: « Thiệt là khó xử cho tôi quá. Nếu tôi để cho ông Dean được kiện tức là tôi tỏ thái độ chống lại việc dùng bom nguyên tử, mà như thế thì tôi có thể bị đưa ra xử trước ủy ban về tội hoạt động chống Mỹ. Còn nếu tôi để cho bà vợ thắng, thì những người tiến bộ sẽ cho tôi là kẻ gây chiến. »

Bằng nào cũng bất lợi cả, quan tòa cứ việc tuyên bố bà phải hoãn xử ít lâu để cho 2 ông bà về ở chung với nhau thì thế nào rồi họ cũng có cơ quan trọng hơn để ly dị nhau. Chuyện thời nguyên tử, thế nào mà thiếu được đĩa bay...

TRÀO PHÚNG THEO LỐI AI CẬP

Từ ngày Ai cập dần dần mời người Anh ra khỏi đất nước họ, các nhà đoàn ở phi trường Le Caire khám xét hành lý của hành khách Anh rất là cẩn thận. Mới đây, một công dân của Anh hoàng cực lực phản đối việc làm quá kỹ lưỡng này đối với người Anh. Tức thì với về phốt lạnh theo lối ăng lè, nhân viên thuế quan Ai cập đáp:

— Từ hai trăm năm nay chúng tôi chờ đợi đến lúc này để có thể bắt ông chờ đợi một giờ đồng hồ.

XÉT VÌ...

VỀ cuộc nghị « Đại đoàn kết » của tổ chức quốc gia nhóm ở Saigon vừa rồi, gồm có nhiều người ở Bắc, Trung và Nam gọi là đại diện cho ba miền, tại Hanoi có tổ chức một cuộc biểu tình lớn, rồi sau đó có một bản kiến nghị gửi Đức Quốc trưởng có câu:

— « Xét vì những nhân vật ở Bắc Việt đã

vào Nam tham gia « phong trào quốc gia đại đoàn kết » không đại diện cho ai ở Bắc Việt và không đủ uy tín đối với dân chúng. »

Và bức điện văn ấy kết luận: « Đã phá mọi mưu mô đầu cơ chánh trị và những tổ chức xu thời lừa gạt nhân dân. »

ĐỌC CHO VUI

TÔI soạn suốt tuần rồi nhận được vô số lá truyền đơn, tuyên cáo... bày tỏ ý kiến về cuộc hội nghị đại đoàn kết.

Để giúp vui cho bạn đọc, xin trích nguyên văn đây vài đoạn đặc biệt.

Dưới cái tựa « ĐOÀN KẾT HAY LÀ CHIA RẺ ??? » ký tên « ĐẢNG LAO ĐỘNG NGHIỆP ĐOÀN THỢ THUYỀN TỰ DO » có câu:

— « Có những người thành tâm thiện chí đã bị một bọn đầu cơ chánh trị lợi dụng một cách xảo trá, để dự bị rửa chân nhay lên hương xôi thịt khi cổ bàn đã dọn sẵn.

Tại sao họ lại quên biết bao nhiêu các phần tử tranh đấu, các chiến sĩ quốc gia đã có thành tích mà chỉ mời mọc có một số bạn bè, thân thích riêng của họ. Bọn đó tưởng việc nước là việc nhà của họ hay sao? »

Một tờ khác, ký tên « DÂN LAO ĐỘNG BÀN CỜ » lên tiếng:

... « Các ông hội hè lung tung, tuyên bố rập rập gì đó cũng lung tung. Buồn cười nhất là nghe các ông nói các ông tranh đấu để bênh vực quyền lợi cho chúng tôi.

Thằng dân chúng tôi không hiểu thế chuyê tri xôi thịt của các ông ».

« MỘT NHÓM CÔNG GIÁO CHỢ ĐUI »

kêu gọi:

— « Thánh giá là hình bóng cứu chuộc, là tượng trưng sự siêu thoát cho nhân loại chứ không phải là là món hàng để cho bọn công giáo ba rọi lợi dụng để kiếm ăn một cách bỉ ổi. »

Văn văn và văn văn...

70 TIỀN ÔNG BIỂU TÌNH ĐỜI ĐI MÂY VỀ GIÓ

DÂN làng bẹp ở Saigon lo đứt tình lẩn với à Phù Dung, rủ nhau vào làm thân chủ của nhà thương Chợ Quán. Nơi đây, có nhốt người điên, và cũng có chữa cho bọm hút.

Có 70 tiền ông vào đây « cai » xin hạ giới hôm rồi, vì trời nóng quá, và đến cơn đi mây gây sóng gió, nên họ nổi lên « biểu tình ». Nhân viên trong bệnh viện khuyên bảo, họ cũng không chịu yên, là hết, làm dữ như những người điên nhốt gần đó.

Thấy 70 tiền ông đòi đi mây về gió hăng quá, giám đốc bệnh viện phải nhờ đến sô Chử lửa đem xe với ròng rai để xịt nước cho đám đệ tử Tiên Nâu hạ hỏa.

Trận mưa nhân tạo ấy đã có hiệu quả ngay.

CUỘC THI CỐT CHUYỆN PHIM

Dành cho các bạn thích viết viết văn và muốn thực hiện câu chuyện mình ưa thích nhất trên màn ảnh

Điều lệ dự thi:

1. — Kể lại một chuyện có tính cách Việt Nam (từ 6 đến 10 trang giấy học trò viết một mặt) để có thể soạn thành chuyện phim.
2. — Đề tài câu chuyện không bó buộc, tùy ý tác giả chọn lựa để sáng tác, miễn khung cảnh là đất nước nhà.

CÓ 3 GIẢI THƯỞNG

Giải nhất — 2.000 đồng

Giải nhì — 1.000 đồng

Giải ba — 500 đồng

Dành cho 3 chuyện được ban chấm thi chọn trong số những chuyện đã được chọn đăng lên mặt báo.

3. — Mỗi người có thể gửi dự thi nhiều cốt chuyện phim.
4. — Bài dự thi gửi cho tòa soạn « Đời Mới » ngoài bì đề « Dự cuộc thi: Cốt chuyện phim ».

ĐÓN XEM TRONG SỐ TỚI:

- Vài mẫu cốt chuyện phim ngoại quốc.
- Một mẫu cốt chuyện phim soạn viết thành scénario.
- Vì nhiều bài có tính cách thời sự cần ra trước nên bài « Tinh thần phim Việt Nam » của Hoàng Thu Đông sẽ đăng trong kỳ tới.

Ý CHỈ HÒA-BÌNH

của Lực lượng thứ ba

BÀ NGUYỄN HỮU tức **HỒNG THU**, người bạn gái Việt Nam đi dự Hội nghị Hòa bình thế giới tại Copenhague, tóm tắt những ý kiến về hòa bình của đại biểu các nước, có nhà ý gởi tặng bạn đọc **Đời Mới**.

Theo tin của bà Hồng Thu cho biết thì sau cuộc hội nghị, trong số 800 đại biểu của 32 nước đến dự, chỉ có 5 người được ra ứng cử bầu cử vào Hội đồng tối cao của Phong trào (hội đồng này 2 năm bầu lại một kỳ và 6 tháng phải họp hội nghị riêng một lần). Trong 30 người được cử vào Hội đồng tối cao, có một người Việt Nam, ông Nguyễn Hữu, đại diện của chi nhánh Việt Nam đã được chánh thức công nhận.

Tòa soạn đăng những ý kiến sau đây để ghi một bằng chứng thiết tha hòa bình của con người ngày nay. — **D.M.**

Dưới đây tôi chỉ tóm tắt các lời của các vị Đại Biểu lên diễn đàn hôm ấy :

Huân tước Boyd Orr (chủ tịch danh dự của Hội Nghị và là sáng lập viên phong trào) :

« Chúng ta đang sống trong một thế giới nguy hiểm, dưới sự đe dọa khủng khiếp của bom nguyên tử. Cố nhiên tất cả mọi người đều muốn có Hòa Bình. Nhưng Hòa Bình không phải là một tiếng suông, và Hòa Bình cũng có nhiều thứ. Thứ Hòa Bình mà chúng ta hôm nay từ khắp các nước trên mặt địa cầu họp nhau tại đây để tranh đấu, không phải là một thứ Hòa Bình thụ động. Trái lại nó phải biến chuyển, hoạt động, đầy sức tranh đấu luôn luôn.

« Để thực hiện nó, tất cả các lực lượng yêu chuộng H. B. phải bắt tay nhau, cộng tác với nhau chặt chẽ, vì chỉ như thế chúng ta mới bắt buộc Liên Hiệp Quốc thực hành những điều mà họ đã hứa xưa nay.

« Chúng ta cũng nên nói rõ rằng phong trào mà chúng ta đang theo đuổi không phải là để chống lại một nước nào hay một khối nào cả. Vì vậy tôi mong rằng từ cuộc Hội nghị này sẽ lan truyền ra cả thế giới một lời kêu gọi đầy hy vọng cho tương lai của nhân loại và lời chào mừng đượm tình thân mến nồng nàn cho mọi dân tộc trên Hoàn cầu. »

Larsen Riiser (chủ tịch phong trào và là chủ tịch Hội Nghị) :

« Với sự tiến bộ của khoa học, quả đất đã trở nên bé nhỏ hơn xưa, và những nước ở cách xa nhau hàng vạn dặm, ngày nay bỗng trở về gần gũi. Do đó không còn lý gì mà các nước trên hoàn cầu lại không họp nhau lại một cách mật thiết để cùng nhau xây dựng một Chánh phủ chung cho tất cả. Ta hãy tạm gạt ra ngoài vấn đề chánh trị, mà chỉ nói đến mục đích nhân đạo của Chánh Phủ Thế Giới,

không can thiệp đến các chánh phủ Quốc gia của mỗi nước.

« Ta phải lấy làm nhục nhã rằng 1953 năm sau khi Đức Chúa ra đời, còn có hàng vạn người chết đói. Chết đói ở ngay ngưỡng cửa chúng ta. Ta không thể nào không nghĩ đến hàng triệu nhân loại đang sống trong sự thiếu thốn, đói khổ, cùng dồn ở các miền chưa được khai thác (régions sous développées).

« Hiện trạng thế giới là như thế. Nếu ta không làm gì cả bây giờ thì chỉ trong 50 năm nữa mà thôi, tất cả nhân loại sẽ cùng nhau chết đói cả. Muốn làm gì thì tất cả mọi nước phải họp nhau lại thành Một Thế Giới, vì chỉ Một thế giới có thể thực hiện được Hòa Bình chung, và lúc ấy các nước mới không còn đua nhau đua võ khí, và để dành tiền vào công cuộc Xã Hội. »

Miss Monica Wingate (Phó chủ tịch Hội nghị) :

« Các Ngài cho phép tôi bắt đầu bằng một câu chuyện vui.

Một hôm có một người khách lạ đến thành phố Dublin (kinh đô Ai Nhĩ Lan ; người nước này nổi tiếng là lười biếng) không biết đường, bèn hỏi 1 người dân ở đây ; người này không bày đường mà chỉ bảo rằng :

« Nếu ông muốn đi đến đấy thì không phải từ đây mà ông bắt đầu đi được. »

« Thừa các Ngài, tình trạng chúng ta ngược hẳn với câu nói đùa của người Ai Nhĩ Lan nọ. Là vì nếu chúng ta muốn đi đến một thế giới chánh phủ, thì từ đây, ở ngay phong trào này, chính là nơi chúng ta bắt đầu đi vậy.

« Hỡi các bà mẹ có mặt ở đây hôm nay. Hãy là các bà muốn cho con cháu về sau có 1 chỗ dưới bóng mặt trời để sống trong tình thương và trong sự yên vui ?

« Tôi là người làm việc cho Chánh phủ (xem tiếp trang 25)

**Thân tặng các nghiệp-
đoàn cần lao Việt-Nam**

IV

THỜI tiền chiến trong cuộc hấu hân độn, trống đánh xuôi kèn thổi ngược, nội các Pháp đã đóng một vai trò rất quan trọng trước tình hình chính trị và xã hội bị kinh tế khủng hoảng và phiêu lênh lạc lõng vào trạng thái thường trực bấp bênh.

Thượng nghị viện bạc nhược và phá động, Hạ nghị viện có năng lực nhưng bất trị : Đảng phái phân tranh, nay lại nội các, mai đổi chính phủ. Đó là kết quả của chế độ tư hữu tự do, mạnh nấy lo cho quyền lợi riêng, và cũng một dịp để kẻ bét một thêm hai tranh giành số ghế ở nội các cho bộ đảng. Bị bao nhiêu chính khách hứa « mặt trắng » với cử tri, nhưng khi vào nghị trường thì lo cho quyền lợi tư riêng và địa vị cá nhân, quên làm tròn sứ mạng đại diện cho cho dân chúng : « Sống chết mặc bay ».

Đồng thời quốc gia dân tộc Pháp phải lâm than khổ sở : Nạn kinh tế càng ngày càng bành trướng thì quần chúng càng phải thất nghiệp thêm. Tiền trợ cấp cho chính phủ giao hàng toàn không đủ sống nên vẫn luôn luôn thiếu cơm ăn, thiếu áo mặc, thiếu nhà ở, thiếu thuốc uống v.v. « Chúng tôi chán lắm rồi ! Phải có gì thay đổi ! » (Nous en avons assez ! faut que ça change). Câu này đi đến đâu cũng đều nghe người ta thốt ra với sự căm tức, từ mầm trẻ con đến ông già cả, từ anh thợ may lực lưỡng đến cô midinette thơ dao duyên dáng...

« Ai cũng chán tình cảnh này ! Phải đổi phải đổi. « Chúng tôi muốn hoà bình, tự do, cơm áo. »... « chúng tôi chán cảnh thợ hồ không nhà ở, nông phu không đủ bánh (mì) ăn, cô thợ may không áo mặc. Phải có cái gì thay đổi. »... Chúa đã nói : « Con phải đi mở hội trấn, để đổi lấy bạc cơm... Tôi đã đi mở hội hết... vợ con cũng làm mà vẫn đói rách... » « Để quờ tur bản, lấy thặng dư giá trị nên quần chúng nhứt là thợ thuyền phải cơ hàn... »

Đã đành rồi ! Phải thay đổi ! Nhưng làm sao mới thay đổi được chứ ?... Phải đồng tâm hiệp lực lại :

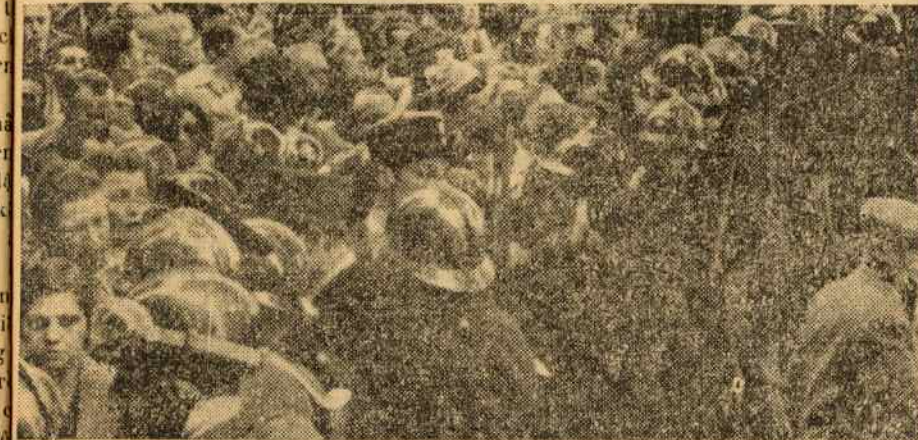
*Một cây làm chẳng nên non,
Ba cây chụm lại nên hòn núi cao.*

« Công nhân toàn quốc ! Hãy tổ hợp lại. »... « Cần lao toàn cầu ! Hãy tổ hợp lại. »... « Đoàn kết sống ! Chia rẽ chết. » Dân chúng tổ hợp, các chính đảng tổ hợp, các nghiệp đoàn tổ hợp : Mặt Trận Bình Dân sơ sinh, nhưng được mở rộng hơn Mặt Trận Đỏ ở Đức (từ đảng cấp tiến đến đảng tả). Hai Tổng Liên đoàn công nhân 500 và 600 ngàn thì vừa.

PHONG TRÀO TỔNG ĐÌNH CÔNG CHIÊM XƯƠNG

Tình cảnh này chán lắm rồi !

PHẢI THAY ĐỔI ! PHẢI THAY ĐỔI !

Quần chúng xuống đường biểu tình : « Phải thay đổi !... Hòa Bình, Tự Do, Cơm Áo »

ao C. G. T. (ảnh hưởng đệ nhị và đệ tứ) và C. G. T. U. (ảnh hưởng đệ tam quốc tế) nhập một và bắt tay Liên Đoàn Thiên Chúa cần lao Pháp (C. F. T. C. Confédération des travailleurs chrétiens).

Cảnh ba đảo của công nhân toàn quốc Pháp phát sinh ra những biến động có ảnh hưởng hời hợt mãnh liệt như cơn thủy triều càng ngày càng dâng lên, lan tràn khắp xứ : Một cảnh biến người nổi lên sừng sững như nước vỡ bờ.

Biểu tình không lồ... Một tình vĩ đại... luôn luôn nổi lên cùng đường khắp ngõ hẻm toàn lãnh thổ Pháp quốc, nhứt là ở Paris. Ký giả đã tham gia không biết bao nhiêu lần những cuộc biểu dương lực lượng quần chúng mãnh liệt này... 200.000... 500.000... 700.000... 800.000 người, nhân số « xuống đường » càng lâu càng đông (27)...

« On descend sur le pavé... sur le pavé » những điệu hát bình dân cách mạng càng lâu càng lớn càng rền... ở đâu cũng có người và người... đông cha già già đồng... đen nghệt như kiến cỏ... lưu động như nước hải triều ở Thái bình dương... chen chúc nhau như rừng nên ở miền thượng du Bắc Việt... chỗ nào cũng là quần chúng và dân chúng.

...Nhứt là ở mấy quận, mấy xóm mà dân lao chen chúc như xóm Saint Antoine... Công Hòa công trường (Place de la République)... Công trường Bastille... Quốc gia công trường v... v... thường thường người ta kéo nhau vào Nghĩa Địa Père Lachaise đến tận chân « Tường Ủy Liên Cộng Xã » (Murs des Fédérés) nghiêng đầu một niệm hương hồn các chiến sĩ bị hành hình khi Paris Cộng Xã (Commune de Paris) bị Thiers dùng quốc quân Versailles đánh úp (1871) Mặt niệm rồi giải tán... nhiều khi người ta kéo vào « Rừng » Vincennes, dân cuộc biểu tình ra một tình rồi giải tán...

Nhiều lần ký giả trông thấy thủ tướng Léon Blum, v.v. và cả Vincent Auriol đi biểu tình ; lẽ dĩ nhiên có M. Thorez v.v. vài lần có cả Daladier... ký giả kể sơ những tên mà người Việt thường biết thôi...Tiếng hát rền trời : « Đây là tranh đấu cuối cùng... và ngày mai Quốc tế sẽ đổi ĐỔI MỚI cho nhân loại... » « Tiến bước lên các con của Tổ quốc, ngày vinh quang đã đến... »

Biểu ngữ rạp đất : « Dân tộc nào mà đè nén và áp chế một dân tộc khác, là một dân tộc không biết chiêm ngưỡng tự do », « giải phóng dân tộc thuộc địa. » « Sự giải phóng cho vô sản chỉ là công trình của vô sản »

HỒI KÝ CỦA KÝ SƯ LÊ VĂN NGỌ

mà thời. » « Cần lao toàn cầu ! Hãy tổ hợp lại »... « Vô sản vô tổ quốc »... (28)

Khẩu hiệu và biểu ngữ được dùng nhiều nhứt là « Đoàn kết sống ! Chia rẽ chết ». Khi người ta lâm nguy hay sắp lâm nguy, người ta hay kêu gào : Đoàn kết... Đại đoàn kết (29).

Dân chúng Pháp đã đại đoàn kết. Cuộc tổng tuyển cử 2 ngày chủ nhật 26-4-1936 và 3-5-36 đã đem cho đảng Xã hội Pháp được 146 ghế và đảng Cộng 72 ghế ở Hạ Nghị Viện... « giao chính quyền cho Mặt Trận Bình Dân. Với Léon Blum ở ghế thủ tướng »... « Dân chúng muốn đổi chính phủ phá động... giao chính quyền cho Léon Blum » « Chúng tôi chán tình cảnh này lắm ! Chán cho thân phận con người lắm ! Phải thay đổi và mau mau phải thay đổi... » (30)

Khủng hoảng kinh tế làm cho thắng bằng xã hội không đứng vững : Những cuộc biểu tình tràn lên như Hồng Thủy, những cuộc mất tinh dờ dờ như Hồng Phong, làm cho phong trào TỔNG ĐÌNH CÔNG CHIÊM XƯƠNG phát sinh ngày mùng 6 tháng 6 năm 1936.

(xem tiếp trang 28)

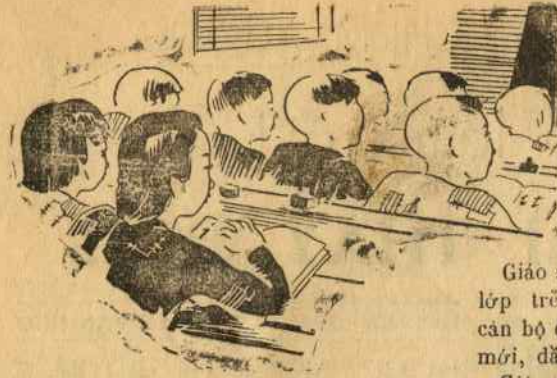
(28) Cảnh quốc gia Việt Nam thường kêu công sản là Tam vô.

(29) D. M. số 75. Phong trào Tổng Đình Công xem (45) sẵn đây xin nhắc lại cho những người tự xưng là quốc gia và hay dùng khẩu hiệu này : Quần chúng đã lật mặt nạ những Laval và đã đối đầu với ý rất đặc biệt khi nước Pháp được giải phóng 1943.

(30) André Malraux : « La Condition Humaine. »

Bãi thị ở chợ Trung Ương Paris : Không kẻ bán ! Không người mua ! Rác rến ngổn ngang

Một phương pháp giáo dục mới: TRƯỜNG HỌC TỰ DO

ĐÂY là một phương pháp giáo dục rất hữu ích, dạy trẻ em không cần đến sách vở, lấy thiên nhiên làm khung cảnh của nhà trường, em nào có thiên khiếu về môn nào thì dù ở đâu cũng tự do phát triển về môn đó. Phương pháp này là do sáng kiến của một nhà giáo dục người Pháp tên là Célestin Freinet phát minh từ năm 1922 và hiện được 10.000 trường học rất rầm rập khắp năm châu áp dụng. Đầu sao, phương pháp rất dở ếch mà sự phổ biến còn chưa được rộng rãi.

Chúng tôi liên tưởng đến hoàn cảnh giáo dục trẻ em ở nước nhà và đưa ra vài ý kiến để chúng ta cùng nhận xét, tìm cách áp dụng cho thích hợp. Chúng tôi viết bài này ra để kính tặng các nhà có tâm quyền, có trách nhiệm về nền giáo dục nhi đồng nước nhà, các bậc giáo sư, các bậc phụ huynh.

L. T. S.

TRƯỚC tiên xin nói qua về giáo sư Célestin Freinet và phương pháp giáo dục đó.

Năm 1922, một viên thanh tra của Hàn lâm viện Pháp đi thanh tra bắt gặp giáo sư cùng mấy chục học sinh bỏ lớp học và đang mãi mê cưỡi ngựa dạo chơi ngoài vườn. Viên Thanh tra tức giận đề nghị Bộ Quốc gia giáo dục sa thải giáo sư. Giáo sư cùng vợ lui về ở trên một ngọn đồi nhỏ ở Vence, và sáng lập một « trường học tự do » từ bấy giờ.

Giáo sư tìm tòi và thấu nhận bao nhiêu trẻ em « cứng đầu cứng cổ, ngu si dốt nát, óc ngu như bò » mà các trường học khác đều chán ngán. Hiện giờ một số lớn các em đó (năm 1924) đã trở nên các nhà sư phạm có tiếng tăm trên 10.000 trường học rải rác khắp thế giới, các nhà kỹ sư, bác sĩ, có người hiện vừa ghé thăm giáo sư Freinet, người đó hiện làm chủ của bao nhiêu nhà in ở New York và Boston, điều khiển 2000 công nhân ấn loát ở hai đô thị lớn đó.

Giáo sư cho rằng cảnh nhà trường ngồi trong bốn vách, cùng bài vở sẵn có trong sách đem ra nhồi sọ trẻ em là cảnh tù túng, kìm hãm trí óc của trẻ con. Không có học sinh ngu dốt và dụng, chỉ có giáo sư dốt nát không biết cách rèn luyện học sinh.

Giáo sư lại sáng suốt, biết rèn luyện các lớp trẻ em thời 1924 trở thành những cán bộ đi phổ biến phương pháp giáo dục mới, đầu làm nghề gì cũng vậy.

Giáo sư không cần dùng đến sách, và cho đặt một lọ chữ in đủ kiểu đẹp để để cho các em dùng. Không ra bài học gì cả. Cứ hết ngày, hoặc lúc nào thích thì các em tự động xếp chữ. Đưa lớn giúp đỡ nhà nhỏ. Trẻ em sẵn có óc quan sát, óc bắt chước mau, óc sáng kiến nữa, và trí nhớ cho nên dần dà em nào cũng tự xếp chữ được. Giáo sư ghi tất cả các câu, các bài sáng tác của trẻ em và quyển « Sách Đời Sống » của nhà trường.

Có nhiều câu thật ngộ nghĩnh, ngây thơ, hay lắm. Một em nhỏ 5, 6 tuổi xếp chữ in thành mấy câu:

— Hôm nay, nắng, nắng. Ăn cà rem.
Một tháng chưa thấy má. Cười nhiều với bạn.

Chiều chiều lại có một nữ giáo sư trợ lực giảng giải các lỗi lầm, sửa chữa cho trẻ em về mấy câu các em xếp, sau khi để cho các em tự do bàn cãi về những câu đó. Nhiều câu chuyện lý thú, có lúc nữ giáo sư nói:

— Này em, có nhiều hoa, sao em không thêm chữ s vào « fleur »
— Không, em không thích.
— Phải thêm vào mới đúng em ạ!
— Không, thêm s vào xấu mấy cái hoa của em.

Rồi có những lúc, các em hoặc giáo sư đưa ra một chữ chẳng hạn « bài hát ». Em nào cũng phải cố tìm cho ra một thí dụ như:

« Bài hát của học sinh, của người lính », hoặc cùng hỏi nhau:

— Mặt trời có hát không?
— Con chim có « hát » không?

Lắm lúc ghép các câu lại, thành ra mấy vần « thơ » rất hồn nhiên, trong trẻo, đặc biệt của tuổi nhi đồng, mặc dầu chưa có niêm luật gì.

Tùy theo trình độ nảy nở của trí óc mà xếp đặt các em vào từng nhóm một,

kèm không cần phân biệt tuổi tác hơn, giáo sư bảo rằng: « Cần phải tẩy rửa cái hành kiến cho rằng lớn tuổi học chung với nhỏ tuổi là nhục, và nhi đồng học chung với thiếu niên là vinh, như vậy nó không thiết thực, cớ hủ lắm ».

Tại trường đó, có một em chuyên môn sửa chữa tất cả dụng cụ về điện khí của nhà trường.

Một hôm, em xem một quyển sách dạy vẽ điện và thấy một hình ảnh vẽ sai, em đưa ra và giáo sư phải công nhận là vẽ sai thật.

Mới 4, 5, 6 tuổi mà đã nhiều em đã tỏ ra có thiên tài về điện, về trồng trọt, xây nhà, làm đồ gỗ, nấu ăn, thêu thùa, đầu óc lắm thơ.

Có em 4 tuổi ngồi xếp:
— Sáng nay, mặt trăng khố. Em ôm nó vào lòng. Em bế nó ngồi dưới cây. Rồi em ru nó ngủ.

Mục đích của giáo sư là làm sao cho các em được tự do nảy nở, phát triển sở năng của mình, đừng gò bó, kìm hãm nó lại bằng một phương pháp giáo dục gò ép, cứng nhắc.

Ngoài ra, giáo sư còn trông nom đến thể dục nữa, chú trọng nhất là môn bơi lội, và tắm vào buổi sáng, không bắt buộc, nhưng khuyến khích, dần dần rèn thành một thói quen tốt đẹp.

Giáo sư nói:
— Những điều in thành sách là muốn nhét vào đầu trẻ em mà không mở óc nó ra, không cho nó suy nghĩ, bàn cãi, sáng tạo: Đó là một « phương pháp », nhồi sọ các em thôi...

Cho nên từ toán pháp, sử ký, địa dư, giáo sư đưa ra, các em suy nghĩ, rồi tự viết lại, lập thành những bài học hay ho, vừa tầm hiểu biết và văn đúng nghĩa. Có mấy em viết về lúc Napoléon bị thua ở Nga:

— Hoàng đế Napoléon đi về với quân lính, người Nga đuổi theo, và đóng người quá, thành cầu sập cả. Napoléon bị phạt vì đi xa quá.

Có em xếp câu:

— Napoléon được mặc « áo vàng », rồi chạy thoát, và đoàn quân thù đuổi theo.

Về một thời suy tàn của một triều vua, một em 8 tuổi lấy chữ in xếp thành câu:

— Ông vua và bà hoàng hậu bấy giờ không ăn mừng, dự tiệc yên ổn như trước nữa.

Thật là lý thú, hình ảnh của một thời suy biến vẫn diễn tả được.

Ngoài ra các em có nhận xét thấy gì

cứ tự do ghi lại ý nghĩ, nhận xét đó, xếp trong bài của mình. Có nhiều em tỏ ra say mê từng vấn đề một, và cả ngày chỉ chăm chú về vấn đề đó.

Một em mới 12 tuổi, đã có khiếu về thám hiểm và động vật học. Em vừa xin đi theo một đoàn hướng đạo sinh đi thám hiểm một hang đá, em tìm tòi ra được một bộ xương người ròi rạc, đem về, em lắp bộ xương lại đúng khớp với nhau, người chung quanh, ai cũng ngạc nhiên.

Các em lại thành công trên nghệ thuật quay phim và đóng phim nữa. Đồ dăm ít lâu, các em đã tập đóng và tập quay được phim ngắn.

Theo như trên đây thì phương pháp giáo dục không cần sách, không bó buộc ngày ngày mãi dưng quần trên hàng ghế trong bốn bức tường, khung cảnh buồn tẻ, thật là hay ho.

Nhìn về hoàn cảnh nước ta thì sao? Gần đây chúng tôi có được nghe một nhân vật có tên tuổi bày tỏ nếu ông ta có điều kiện giữ trách nhiệm về nền giáo dục của nước nhà, ông ta sẽ cố biến một vườn hoa ở Saigon, thí dụ vườn Ông Thượng, thành một trường học thiên nhiên dưới lùm cây, giữa trời, mưa thì mời tạt vào mái nhà mà học. Chưa đi sâu vào, nhưng đó là một ý nghĩ có tính chất xây dựng, mới mẻ, và phù hợp với tính tình, đầu óc của nhi đồng.

Chúng tôi thấy rằng:

1) Trước tiên, chúng ta cùng gom góp ý kiến với nhau về ý nghĩa của phương pháp giáo dục đó, tìm xem nếu áp dụng vào trong khung cảnh nước ta hiện tại thì phải làm như thế nào.

2) Các giới có trách nhiệm, cũng như mọi nhà quan tâm đến nền giáo dục nhi đồng, thiếu niên của nước nhà sẽ cố tạo ra một nhà trường kiểu mẫu đó, để xem sao.

3) Giáo sư phải thấu rõ ý nghĩa, và vai trò quan trọng của phương pháp giáo dục đó trong vấn đề đào tạo, phát triển thiên tài, vun trồng sở năng của các em.

4) Vấn đề tài chính chắc chắn là nếu chương trình được chuẩn nhận, vẫn không thể nào tồn tại hơn mở một nhà trường mới, các khoản chi phí của ngành Quốc

CÁC NGÀNH GIÁO DỤC

CÁC NGÀNH CƠ BẢN Ở PHÁP ĐỆ NHẤT ĐẲNG

Từ 6 đến 14 tuổi: Bằng cấp Tiểu học cụ thể.

Lên 11 tuổi: Thi vào đệ lục các trường Trung học và Cao đẳng tiểu học.

Sau 4 năm: Thi « Brevet élémentaire » B.E. + một sinh ngữ + thủ công: Bằng cấp Cao đẳng tiểu học.

ĐỆ NHỊ ĐẲNG

Học kỳ thứ nhất: Từ đệ lục lên đến đệ tam (15 tuổi): Bằng cấp Học kỳ thứ nhất của đệ nhị đẳng (Brevet d'Etudes du 1er Cycle du 2e Degré).

Học kỳ thứ hai: (18 tuổi) Các bằng Tú tài Đại học (trật lý, khoa học thực nghiệm, toán)

Thi vào năm 14, học xong 4 năm: Bằng cấp cao đẳng chuyên môn (nghệ thuật và nghệ nghiệp, thương mại, canh nông)

HỌC NGHỀ

Từ 14 đến 17 tuổi: Bằng cấp chuyên nghiệp (Certificat d'aptitude professionnelle).

C. A. P. + 2 năm bổ túc: Bằng cấp chuyên nghiệp thực thụ.

CÁC NGÀNH ĐẠI HỌC VÀ CHUYÊN KHOA

CÓ BẰNG CẤP CAO ĐẲNG TIỂU HỌC HOẶC BẰNG TƯƠNG ĐƯƠNG

Trường Sư phạm, học 3 năm (2 năm chuyên khoa + bằng cấp về khoa tâm lý và sư phạm + bằng cấp toàn phần).

Trường Chuyên khoa Quân sự, 4 năm (máy móc, điện khí).

Trường Huấn luyện cao đẳng về Hàng hải.

Thi vào các Trường Chuyên nghiệp Quốc gia, 4 năm: bằng Chuyên Nghiệp Quốc gia (Brevet spécial E. N. A.).

BẰNG CẤP VỀ LUẬT HỌC

CÓ BẰNG TÚ TÀI PHẦN THỨ NHẤT

Trường Mỹ thuật Quốc gia, 5 năm (hiện trừ)

+ Thi vào trường Hải quân, sau 1 năm học: sĩ quan Hải quân.

+ Thi vào Trường Cao đẳng Hải quân, sau 3 năm: Kỹ sư Hải quân.

Thi vào Trường Không quân Quốc gia, sau 3 năm: sĩ quan điều khiển máy bay, máy móc, thông tin.

CÓ BẰNG CẤP TÚ TÀI TOÀN PHẦN HAY TƯƠNG ĐƯƠNG

VÀO CÁC ĐẠI HỌC ĐƯỜNG VÀ CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG CỦA BỘ QUỐC GIA GIÁO DỤC

KHÔNG PHẢI THI

Ngành Văn chương: 4 năm: Cử nhân — trung bình sau 6 năm: Tiến sĩ.

Ngành Khoa học: 4 năm: Cử nhân — trung bình sau 8 năm: Tiến sĩ.

Ngành Luật, sau 8 năm, có Bằng cấp về Luật, — 4 năm: Cử nhân — Tiến sĩ.

Ngành y khoa + Vật lý + Hóa + Sinh vật học — 1 năm + 5 năm: được sư — + 3 năm: tiến sĩ.

Ngành Nha khoa, 5 năm: nha khoa bác sĩ.

Trường Khoa học Chính trị: 3 năm.

PHẢI THI VÀO

Thi vào Cao đẳng Sư phạm, của Ngành Giáo dục chuyên môn, 2 năm: Bằng cấp Giáo sư cao đẳng chuyên môn.

Thi vào Cao đẳng Sư phạm 3 năm: Thạc sĩ, giáo sư hạng nhì.

Thi vào Trường Sinh Ngữ Á đông, 3 năm: bằng cấp chứng nhận.

Thi vào Trường Kỹ sư Nghề nghiệp và Mỹ thuật, 4 năm học.

Thi vào Trường Trung ương Mỹ thuật và Thủ công nghệ, 3 năm học.

Thi vào Trường Cao đẳng dạy làm đồ gốm, 3 năm: Kỹ sư nghệ gốm.

Thi vào Trường Cao đẳng Thể thao, 3 năm: Giáo sư Cao đẳng Thể thao.

Gia về thầy giáo, nhà trường v.v.v...

5) Học giữa trời, có cây to bóng mát, mưa thì mới cần vào nhà.

6) Bàn ghế đơn sơ cũng được, dần dà để các em có « tài » về thợ mộc tự đóng lấy, đầu có vụng về nhưng các em vẫn hân hoan và có dịp vun trồng sở năng các em đó.

7) Để cho các em được « tự do » nhiều trong việc bàn cãi, tìm hiểu, giáo sư chỉ có trách nhiệm « đưa hướng ra, rồi để các thiên tài, sở trường được tự do phát triển ».

8) Ngoài trí dục như trên, và thể

dục, thêm phần đức dục chú trọng rèn một đầu óc độc lập, sáng tạo cho các em.

9) Cần cùng nhau bàn luận nhiều để tìm hiểu cho đầy đủ phương pháp trên, tạo đủ điều kiện về vật chất cũng như tinh thần để thực hiện nó.

Trên đây, chúng tôi chỉ xin đưa ra vài ý kiến mở đầu, mong toàn thể các nhà có quan tâm đến ngành giáo dục nước nhà, tất cả các bạn tham gia ý kiến. Nếu thực hiện được theo ý nghĩa phương pháp trên, lo gì chúng ta không đào tạo, làm nảy nở được bao nhiêu thiên tài trong đám em, mà hiện vì hoàn cảnh, điều kiện, phương pháp có phần gò ép, kìm hãm sự phát triển tài năng của trẻ em, các thiên tài đó có thể nhiều, còn đang nằm trong bóng tối và có thể bị mai một.

TRƯƠNG TUYẾN

CHIẾN TRANH LẠNH

tại Hội nghị vận động Hòa bình Thế giới

Về cuộc Hội nghị vận động Hòa bình thế giới tại thủ đô xứ Đan Mạch, chúng tôi đã có nói đến ở Đời Mới số 75. Dưới đây là bài của bà Nguyễn Hữu nói về Chiến tranh lạnh tại diễn đàn của Hội nghị Copenhagen. Tòa soạn đăng tải để bạn đọc biết đến tiếng nói của một bạn gái Việt Nam tranh đấu cho hòa bình ở nước ngoài.

L.T.S.

Thưa ông Chủ tịch,
Thưa quý Bà, quý Ông,

Tôi từ một xứ rất xa đến đây: nước Việt Nam. Trước đây tên xứ này không kêu gọi trong trí các Ngài một cái gì đáng chú ý, bởi vì đó là tên của một xứ rất nhỏ. Ấy là nói một cách tương đối, trong địa lục Á châu, phía bên cực Đông, xuống phía Nam một tí. Người Á châu xem xứ ấy là 1 xứ nhỏ, tuy vậy, diện tích của nó cũng to gần bằng nước Pháp và dân cư đếm được 25 triệu người.

Từ năm 1945, tên này thỉnh thoảng lại chường trên mặt báo chí Âu châu, trong những bản thông cáo chiến tranh rất nhợt nhạt, giữa những bài phóng sự về trộm cướp, và tin thể thao. Điều ấy không làm cho độc giả chú ý, vì họ tưởng rằng một cuộc chiến tranh nhỏ ở một xứ nhỏ và rất xa vời, thì không có gì là lạ và quan trọng. Nhưng từ khi có cuộc tấn công dữ dội ở Ai lao thì mọi người đều nói: Á cuộc chiến tranh ở Việt nam dữ dội đấy, biết chừng nào khói lửa nơi chân trời ấy mới dập tắt?

Xin thú thực với Ngài rằng, tất cả người Việt nam chúng tôi đều tự đặt câu hỏi ấy.

Và theo quan điểm chúng tôi, không phải là một cuộc « Chiến tranh Nguội ». — Bởi vì tổng số bom « Napalm » mà hàng ngày đổ trên đất Việt Nam đưa cuộc chiến tranh này đến một nhiệt độ khá cao, nhiệt độ ấy cho phép chúng ta gọi cuộc chiến tranh Nóng vậy.

Tuy thế, tôi không phải bước lên diễn đàn này, để lấy tư cách của một người Việt Nam mà kêu gọi một giải pháp để chấm dứt chiến tranh mặc dầu tất cả những lý lẽ đều khiến cho tôi phải hành động như thế.

Tôi đến đây với tư cách của một công dân của nhân loại mà nói, hầu nghiên cứu một cách bình tĩnh, vô tư. Làm thế nào chúng ta có thể chấm dứt cuộc chiến tranh mà người khác đặt tên là chiến tranh Nguội?

Tôi cũng không dài dòng kể những lợi

ích của việc kết án chiến tranh nguội. Bởi vì như lời của một trong những diễn

giã rất hùng biện, ông Cousin, một đại diện của U.S.A. đã nói: Nhân loại ngày nay là cả một cơ thể, mỗi cá nhân chúng ta chỉ là một tế bào, và mỗi nhem người là một cơ quan. Làm tiêu

diệt một cơ quan, chắc chắn là làm cho các cơ thể phải chết; cuộc chiến tranh nguội mà người ta đang kêu gọi ở Á châu, sẽ đốt thiêu rụi cả hoàn cầu.

Cho nên tôi chỉ thoáng qua chỗ ấy, vì tôi không muốn tuyên truyền cho những người đã giặc ngộ, tôi chỉ muốn xem xét cách nào chúng ta có thể chấm dứt chiến tranh nguội mà thôi.

Nếu có chiến tranh nguội, ấy bởi

đó là kết quả của một nguyên nhân, rồi kể đó bởi vì có một bầu không khí, có một miếng đất cho chiến tranh nảy nở và sau cùng bởi vì có những phương tiện giúp sức cho cuộc chiến tranh phát triển. Nguyên nhân của cuộc chiến tranh tất cả mọi người đều biết. Đó là cuộc cạnh tranh vũ các cường quốc để làm bá chủ hoàn cầu, đó là cái tâm hồn thích đánh nhau do nơi cái bản năng muốn đè nén kẻ khác, cái bản năng ấy kết thành một lực lượng xã hội.

Từ xưa đến giờ, chính lòng hiếu chiến ấy đã chi phối nhân loại, đã dắt dẫn nhân loại. Và một vì nhân đã xuất hiện. Người ấy vạch con đường có thể giúp cho chúng ta thoát khỏi cảnh hưởng nọ. Tôi muốn nói ông Thánh Cam Địa.

Nhưng mà, ông cũng không hoàn toàn thoát khỏi cái tính thần biêu chiến. Tuy vậy ông có giúp cho nhân loại tiến bộ một cách đáng kể, vì ông kết án tất cả

những khi giới của sự chiến đấu, trừ ra có 2 mà thôi, là: Bất bạo động và Tình yêu. Nhưng tôi cho rằng sự tiến bộ của tư tưởng loài người sẽ không ngừng ở chỗ đó. Đừng từ diễn đàn này tôi cả tiếng kêu gọi tất cả những triết học gia, những nhà tư tưởng, để họ cố gắng, mà tiến bộ hơn giai đoạn do ông Thánh Cam Địa đã đạt đến.

Đại biểu V.N. bà Nguyễn Hữu đứng cùng đại biểu Bỉ, đối diện với đại biểu Đức.

Loại người sẽ không còn biết đến cái tình thần hiếu chiến, sẽ không còn biết đến sự cạnh tranh để làm bá chủ hoàn cầu và vì vậy mà sẽ không còn biết chiến tranh là gì nữa... Đến chừng đó, thì chúng tôi đây, những « dân tộc lạc hậu » như làm người đã nói, chúng tôi sẽ không còn biết chiến tranh Nguội là gì. Như thế là chúng ta đã tiêu diệt cái tai hại đến tận gốc rễ của nó đấy.

Người ta sẽ nói rằng đó là cao vọng xa vời, đó là không tưởng thuần túy, tôi cũng xin chịu vậy. Nhưng, cách đây 50 năm, trong đám chúng ta có mặt tại đây, ai là kẻ đã nghĩ rằng: loài người sẽ bị bom nguyên tử, bom khinh khí, và phi cơ đi nhanh hơn tiếng, nó đe dọa tiêu diệt, rồi họ phải họp nhau thành Đại Hội như ngày nay chúng ta làm ở đây.

(xem tiếp trang 32)

ĐỜI MỚI số 77

I. — VÌ SAO CẦN PHẢI CÓ ĐẠO DIỄN?

NẾU có người đề cập đến vấn đề: Vì sao diễn kịch cần phải có Đạo diễn? Tôi xin trả lời một cách đơn giản, rõ ràng và cụ thể như thế này: « Bởi vì kịch là một nghệ thuật sáng tạo tổng hợp và tập thể » (1).

Nếu câu giải đáp ấy chưa làm cho mọi người thỏa mãn, thì cần nói thêm cho rõ ràng về tính chất tổng hợp của kịch.

Một số đông đi xem kịch, thường thường không biết sự cấu tạo phức tạp của kịch như thế nào. Nghệ thuật của kịch, thật ra, là sự sáng tạo tổng hợp và tập thể của các ngành nghệ thuật như Thi ca, Âm nhạc, Ca vũ, Hội họa, Điêu khắc, Kiến trúc v.v.v...

Các ngành nghệ thuật ấy dựa lên sân khấu trong những điều kiện có giới hạn. Mỗi ngành nghệ thuật đều có những nội dung và hình thức biểu hiện riêng biệt, có một lĩnh vực hoạt động nhất định. Nên các ngành nghệ thuật khi đã góp phần tham dự trong kịch, không xâm phạm lẫn nhau; những cách thức biểu hiện đặc biệt của các ngành nghệ thuật ấy vẫn giữ được giá trị riêng và vẫn có cơ hội để phát huy khả năng của nó.

Hơn nữa một khi đã tham gia vào kịch, các ngành nghệ thuật ấy mang thêm những tính chất và yếu tố càng đặc biệt, mất đi những tánh chất thuần túy đơn độc; những tánh chất đơn độc ấy (ví dụ điều kiện của sân khấu bị hạn chế), được dung hòa, kết hợp, ảnh hưởng lẫn nhau, đồng thời giúp nhau mở rộng phạm vi biểu hiện của từng ngành nghệ thuật. Thêm vào đó, nhờ nghệ thuật biểu diễn của diễn viên, kịch trở thành một nghệ thuật diễn xuất tập thể, và một nghệ thuật sáng tạo tổng hợp.

Vậy hỏi: Vì sao kịch cần phải có đạo diễn?

— Chính hai tánh chất vừa nói trên (diễn xuất tập thể — sáng tạo tổng hợp) đòi hỏi sự đạo diễn.

Nếu chúng ta đã thừa nhận hai tánh chất đặc biệt ấy của kịch, tất nhiên cần phải có một sự đốc xuất chung để điều chỉnh tất cả các ngành nghệ thuật đã tham dự trong kịch. Và nhà đạo diễn chính là người sáng tạo ra hai tánh chất tập thể và tổng hợp nói trên.

II. — NHIỆM VỤ CỦA NHÀ ĐẠO DIỄN

NẾU đem sân khấu diễn kịch ví như một chiếc tàu thủy, thì thi ca, âm

Nghệ thuật sân khấu

VẤN ĐỀ ĐẠO DIỄN

của Hứa Hạnh Chi

nhạc, ca vũ, Hội họa, Điêu khắc, Kiến trúc v.v... là những cột, buồm, hầm tàu, tay lái, giây neo, v.v...; tác giả soạn kịch là người tự tay mình đốt lên những nhiên liệu cho buồm mây; diễn viên là những hành khách và thủy thủ... Nhiệm vụ của sự đạo diễn là chỉ huy phương hướng cho chiếc tàu, và nhiệm vụ của nhà đạo diễn là nắm trọn trong tay lái của mình sanh mạng của cả chiếc tàu vậy.

Sự đạo diễn là tay lái của sân khấu diễn kịch. Sự mạng trọng yếu là đưa cái « thuyền sân khấu » ấy đi đúng đường lối mà nội dung kịch bản đã quy định, một cách yên ổn và thuận lợi; tránh mắc cạn, hoặc va chạm vào những

đá chìm, khắc phục những chướng ngại vật xuất hiện bất ngờ, chống chọi với sóng to, gió lớn, để chiếc tàu chở đầy nhân mạng và vật liệu ấy, chiều theo sóng gió, có thể tiến theo phương hướng và mục tiêu đã định, đến bờ bên kia một cách bình an. Đến lúc ấy, nhiệm vụ của đạo diễn mới gọi là toàn vẹn.

Trong nghệ thuật diễn kịch, những bộ môn văn nghệ và những người đã tham dự, chỉ biết một mục tiêu chung, cùng thỏa thuận nhau để tiến hành từng phần việc riêng của mình. Người đạo diễn đã định một phương châm công tác, phải làm cho sự hoạt động chung được hoà hợp, và chỉ huy chung tất cả mọi việc.

Nếu đem kịch trường ví như nơi chiến địa, thì những diễn viên và tất cả những nhân viên khác là những chiến đấu viên và những binh sĩ tiếp tế, phụ lực. Nhà Đạo diễn là người sĩ quan chỉ huy tác chiến.

Lúc bình thường (ví như thời kỳ diễn tập của kịch), người chỉ huy phải tiếp xúc, luyện tập, chỉ đạo các binh sĩ, làm phát hiện những ưu điểm, khuyết điểm trong năng lực chiến đấu của binh sĩ; đến lúc ra mặt trận tác chiến thật sự (ví như lúc trình diễn của kịch), các binh sĩ có thể tự động áp dụng chiến thuật phòng thủ, hoặc tiến hoặc lùi v.v.

Nhưng, kế hoạch tác chiến như thế nào? Chỉ huy tác chiến ra sao? Đó là do trách nhiệm và sự quan hệ về chiến lược của người sĩ quan chỉ huy (tức là nhà đạo diễn).

Cho nên, đảm nhận một sự trình diễn kịch trước công chúng cũng giống như đảm nhận chỉ huy một đơn vị quân đội đi tác chiến. Trong lúc giao chiến tại mặt trận, giữa chỉ huy và binh sĩ cần có sự tin tưởng lẫn nhau.

Trong quân đội có « Kỷ luật sắt » trên kịch trường là sự « Hạn chế tự do cá nhân ». Người binh sĩ, vì không muốn làm phương hại đến sự tác chiến của bạn đồng đội, cần phải phục tùng mệnh lệnh của người chỉ huy; trên sân khấu kịch trường, những bộ môn văn nghệ và những người có phận sự tham dự, vì không muốn làm phương hại đến sự hoạt động của kẻ khác

để đem lại cái kết quả chung cũng phải tôn trọng và nghe theo sự điều khiển của nhà đạo diễn. Vì sao, cần phải có như thế?

Vì kịch chính là một nghệ thuật tổng hợp và tập thể, như đã nói trên. Các ngành nghệ thuật, khi tham dự vào kịch, đã tự hủy bỏ những tánh chất độc lập đi rồi, chịu dung hoà với những cái khác. Vì sự biểu hiện trên sân khấu phát triển trong những điều có hạn định, nên, nhất thiết, các bộ môn văn nghệ cần tự động hạn chế những tự do cá thể của mình, mà tôn trọng và phục tùng cái « TỰ DO THỐNG NHẤT ».

Trong sự xúc tiến diễn kịch, nhà đạo diễn hiểu rõ điều kiện của sân khấu và khả năng của các bộ môn văn nghệ hơn ai hết. Muốn kết quả tốt, nhà đạo diễn, khi định xong một kế hoạch cho mình, hoặc ít hoặc nhiều, cần hạn chế sự tự do riêng biệt của các bộ môn dưới sự điều khiển. Nhưng nhà đạo diễn, đừng vì lẽ ấy, lạm dụng quyền hạn bóp chết tự do cá nhân của kẻ khác. Trái lại, trong sự trình diễn tập thể, nhà đạo diễn phải bảo đảm tự do của cá nhân và của các bộ môn văn nghệ đã tham dự.

Mỗi loại kịch đều có nội dung và hình thức biểu diễn khác nhau.

Như bi kịch, hài kịch, hi kịch, kịch châm biếm, kịch nhĩ đồng v.v... cần có những nội dung và hình thức biểu hiện thích hợp. Phải sáng tạo những phương pháp và phong thái diễn xuất riêng cho từng loại kịch. Mà muốn sáng tạo như thế, nhà đạo diễn phải hiểu rõ vở kịch

(xem tiếp trang 32)

VĂN nghệ dân tộc Việt nam trải qua nhiều thời kỳ, phân chiếu một cách trung thành hình ảnh của lịch sử nước nhà. Đây là kết tinh của từng giai đoạn lịch sử mà dân tộc Việt nam đã trải qua.

Như thế nói đến vấn đề văn nghệ dân tộc không phải là nói đến một vấn đề thật là hoàn toàn mới mẻ chưa từng có từ ngàn năm trong lịch sử. Trái lại, nói đến văn nghệ dân tộc, chúng tôi muốn cùng với các bạn tìm hiểu lại sự thật về vấn đề văn nghệ. Chúng tôi không dám quyết đoán rằng, chúng tôi có đủ tài lực và óc sáng suốt để thẩm thấu mọi vấn đề và theo đúng với quan niệm của từng cá nhân. Chúng tôi chỉ hy vọng được tập đi tập lại một vấn đề rất cũ nhưng mà là một vấn đề chưa bao giờ thỏa mãn được nhu cầu cấp bách của xã hội.

Khi bạn nhìn một bức ảnh, xem một vở kịch, một cuốn phim, bạn nghe một bản nhạc, đọc đoạn văn, truyện ngắn, một bài thơ tuyệt diệu nào... Bạn thưởng thức nó. Bạn rung động xúc cảm, tại sao? Vì bạn là người giàu tinh cảm, tác phẩm văn nghệ là một tâm hồn để cùng với bạn thành một niềm thông cảm đưa bạn đến chân trời vô tận.

Bạn là văn nghệ sĩ, bạn là người chỉ yêu chuộng văn nghệ, bạn là người chỉ sống với hai bàn tay gân guốc, bạn là bác sĩ trong phòng thí nghiệm v.v. tất cả đều có một quả tim yêu cái đẹp, thích cái gì là sự thực, thông cảm được với mọi người cái đau khổ, cái sung sướng. Nếu được vậy, cuộc đời của bạn là cuộc đời đầy màu sắc văn nghệ, tinh của bạn là tinh cảm văn nghệ có nhiệm vụ đi sâu vào lòng người.

Chúng ta hiểu nhau được, vì chúng ta sống cùng chung cảnh ngộ, cùng chung một đại gia đình đồng ngôn ngữ và tập quán... Đó là dân tộc tính, đó là tinh cảm dân tộc. Văn nghệ dân tộc phải phản chiếu đúng thời đại của dân tộc. Một dân tộc mà nền văn nghệ không được dân tộc không thể tâm một dân tộc xứng đáng độc lập và tự do.

II. — VĂN NGHỆ TRONG THỜI ĐẠI MỚI

MỖI thời đại có một nền văn nghệ phù hợp với nó. Trải qua các thời đại, từ đời thượng cổ đến nay, loài người đã tiến bộ và phát minh rất nhiều bước vĩ đại trong sự tổ chức và sửa đổi lại cuộc sống của họ. Nói một cách khác, nhân loại đã từ còn là đứa bé hoang ở giữa trời u tịch, chịu đựng bao gian

VĂN NGHỆ DÂN TỘC

*** của Trung Đức ***

lao nguy hiểm để chống với sức mạnh thiên nhiên, ngày nay đã trưởng thành một Người chỉ phối được vũ trụ và sử dụng được sức mạnh của thiên nhiên. Con người thật không thể nào trở lại những ngày u ám của hàng mấy mươi thế kỷ về trước được.

Văn nghệ theo quy luật của sự kiện xã hội từng thời đại mà tiến lên. Từ nét vẽ thô sơ, nhưng điều kiện nào nề những tập quán dã man, văn nghệ hiện đại trở nên đẹp đẽ và cùng, có sức mạnh và có ý thức xây dựng xã hội hơn xưa. Con người đã được nền kinh tế « xã hội hóa » họ, và chính nền kinh tế của thế kỷ đại kỹ nghệ ngày nay giúp đỡ cho nền văn nghệ được nhiều phương tiện tổ chức xã hội tốt đẹp hơn nhiều.

Ở Việt nam chúng ta đã tiếp xúc nhiều với các luồng văn nghệ và tư tưởng ngoại quốc. Đó là ảnh hưởng của các nước tiến tiến đã nhào vào ta cái hay và cũng có nhiều cái dở.

A. — SỰ PHÂN HÓA CỦA NỀN VĂN NGHỆ VIỆT NAM

KHI có sự giao thông giữa các nước trên thế giới, các màu sắc dân tộc đã gặp nhau, chịu ảnh hưởng nhau về đủ phương diện: kinh tế xã hội, văn hóa chính trị v.v... Nền văn nghệ V.N. cũng như của các nước trên thế giới, đã phân hóa và thay đổi nhiều về hình thức lẫn nội dung. Nhưng không phải vì đó mà văn nghệ

dân tộc mất dần đi. Một bản nhạc khi dân lên, một giọng hát khi thanh thoát, trầm bổng nếu không còn một hình ảnh, một duyên dáng hùng mạnh và tươi đẹp của dân tộc, đó không phải vì thời đại nay quá tiến bộ mà hóa ra vậy. Chúng ta học tiếng Pháp, tiếng Anh, không phải rồi đây chỉ để nói tiếng Pháp, tiếng Anh? Chúng ta ăn mặc theo âu tây, tổ chức xã hội theo các nước tân tiến, không phải dân tộc Việt nam đã thành ra một dân tộc nào khác. Xã hội càng tiến bộ, hình thức tổ chức xã hội càng bảo đảm cho được sức sống mãnh liệt của dân tộc.

Mỗi dân tộc, đóng khung trong ranh giới, qua bao nhiêu thay đổi các chính thể xã hội, văn nghệ cũng chịu sự chế ngự của những luồng tư tưởng và chánh trị trong mọi chính thể khác nhau. Ở Việt nam trong thời phong kiến, văn nghệ đều phụng sự cho nhà vua, một chánh thể quân chủ. Kịch: hát bộ phải bảo vệ ngai vàng; nhạc; tế lễ, cùng đình cung nữ hát xướng đều của nhà vua để thưởng thức; vẽ họa: những tranh vẽ đều ca tụng nhà vua tượng trưng bằng hình rồng, mây, những cảnh đền rồng lấy của vua chúa.

Qua thời kỳ thuộc Pháp, một hệ thống kinh tế khác nảy nở dựng lên đập tan chánh thể phong kiến và do đó có sự thay đổi lớn về văn nghệ.

Văn nghệ trở thành món hàng đắt tiền có giá trị tổ chức cuộc đời cho các giới giàu sang trọng xã hội. Nhạc vọng cổ ra đời với sự thay đổi về nhịp điệu lần lần tế nhị hơn. Cải lương là kịch trường đất khách nhất ở xã hội V. N. Văn chương được mở rộng cho giới tri thức, đường văn lưu loát, đẹp, màu sắc, giàu tưởng tượng. Thi ca được thoát vòng bó buộc trong kỷ thuật cứng rắn thời xưa.

Đây là bước tiến lớn của nền văn nghệ V. N. Thêm vào đó phong trào nhạc cải cách được nhiều thính giả yêu chuộng. Nhạc mới được ảnh hưởng của các bản nhạc bình dân Pháp đem qua thành lối nhạc mới không có nguồn gốc trong kỹ thuật nhạc cổ phong kiến. Vì thế, ta thấy thời kỳ này, văn nghệ V. N. chịu nhiều giai đoạn thay đổi, phân hóa nhiều bởi nhiều luồng ảnh hưởng khác nhau.

Nhứt là qua thời chiến tranh, ta càng thấy có nhiều giai đoạn mà văn nghệ Việt nam chịu nhiều ảnh hưởng hơn hết: Hình thức ngoại quốc, Pháp, Nhật, Mỹ... (Về nhạc chúng ta thấy rõ ràng) Ngoài những ảnh hưởng này, một lối khác, đi theo chủ nghĩa đấu của dân tộc có đặc điểm dân tộc đáng kể.

ĐỜI MỚI số 77

Chiều hương tranh đấu này nuôi dưỡng phong trào văn nghệ dân tộc càng ngày càng tiến triển. Văn chương được giàu thêm danh từ, tư tưởng được mở rộng, kịch trường được gây dựng lại với ý thức mới là tìm cách phụng sự khán giả, làm thế nào cho hợp cảm quan của đồng bào, nhưng kết quả chưa được toại nguyện mặc dù kỹ thuật đạo diễn được tiến bộ với phương tiện khoa học.

Hiện thời để khuyến khích xây dựng văn nghệ trong hoàn cảnh khó khăn, chúng ta nhìn lại dĩ vãng, học bài học quý và nhận định lại con đường tiến tới sự thực hiện lâu dài văn nghệ V.N. Chúng tôi không dám tham vọng làm bằng tổng kết về tình hình văn nghệ, chúng tôi chỉ có ý muốn cống hiến bạn đọc một vài nét chính, và xin miễn thứ cho về sự thiếu sót thí dụ hay tài liệu cụ thể hơn.

B. — CHIỀU HƯƠNG CỦA NỀN VĂN NGHỆ DÂN TỘC

VĂN nghệ có thể đi hợp với chiều tiến hóa của xã hội, hoặc đi ngược lại giống lịch sử tức là trở về dĩ vãng tối tăm của đời lạc hậu. Đây cũng là nhiệm vụ của nghệ sĩ biết làm chủ được mình, thẳng được hoàn cảnh khó, xây dựng và hướng dẫn nền văn nghệ dân tộc. Chúng ta chịu đựng nhiều ảnh hưởng của nền văn minh các nước tiến bộ; chớp bóng, báo chí... là rõ rệt hơn hết. Như thế cũng đủ thấy, nền kinh tế xã hội tiến bộ đại kỹ nghệ trên thế giới, chỉ phối và quyết định chiều hướng nền văn nghệ nhơn loại.

Nền kinh tế phồn thịnh do sức tiến hóa của khoa học và sự tiến bộ xã hội sẽ bảo đảm tất cả dân tộc trên thế giới một nền văn minh chân chính, một nền văn nghệ lành mạnh.

Triển vọng của nền văn nghệ hiện đại là thế. Chúng ta thành thật nhìn nhận rằng ở đây V.N., phải gặp nhiều khó khăn, không thể nảy nở một cách tự nhiên và mạnh được.

Nhưng chúng ta tin tưởng với lòng yêu chuộng văn nghệ của đồng bào quần chúng, và sự nhiệt tình xây dựng sự nghiệp tốt đẹp và cao cả của anh em văn nghệ sĩ, nền văn nghệ V.N. có triển vọng thu nhiều bước tiến bộ vượt bực.

ĐỌC
THẦN CHUNG
Nhứt báo thông tin
4-6-S đường d'Ormay — SAIGON
Xuất bản nhiều nhứt ở
Việt-Nam

ĐỜI MỚI số 77

HƯƠNG MÙA CỎM MỚI

BỮA nay trời trở lạnh
Mây mờ thẩn mẩn ngang trời,
Heo may lồng lộng trong lòng phố,
Văn vương gì, người em Hà nội ơi?
Hờ gương gợn sóng chơi vơi,
Trần Ba đình mấy độ rồi bính khuâng?
Cây thay lá bao lần?
Liều bùi ngùi thủ thi:
Nhớ thương...

Gió chỉ bao ngả phân ly
Đề gió tìm về đoàn tụ.
Anh nhớ hồng Cao bộ,
Anh nhớ Cỏm Vòng
Hồng tươi in cả cõi lòng
Cỏm xanh gói cả triều sông Nhị hà!
Cỏm thơm hương lúa ruộng nhà,
Đây màu ngọc thạch dâng quàn thu sang,
Khởi lam quện lấy quê làng,
Đường về Hà nội bao xa
Cho hương mùa mới chan hòa Tinh Thu!

TÔ DUYÊN

QUÊ XƯA

ĐÊM nay
Mưa góp gió trời mây
Về đây
Giữa bao la rộng rãi.
Quê xưa là lối lâu rồi,
Tiếng hát còn vương bờ nửa đại?
Có mấy mùa xưa?
Tre buồn vương cánh song thưa?
Tênh đênh ai hát dòng sông lạnh,
Thuyền cảm sào khuya cạnh khóm
dừa.

Phá Tam giang sâu rộng,
Trời Chí Long thơ mộng.
Cát đỏ chân đồi...
Chim xanh vội cánh xa vơi,
Bóng ai gánh lúa chân trời ngập
mây...

Đêm nay.
Tâm tư sâu mưa bay...
Tôi nhớ quê xưa
Lá tre im lặng rơi rơi,
Lá tre đổ xuống vai người gái quê.
Quê xưa,
Trời xanh, rừng chàm, đất sàm,

Nắng đỏ thân nâu.
Đêm nay có quện bao nhiêu gió?
Chờ lại lòng tôi chút đất màu.
Nơi đây, sững buồn im tiếng
Thuyền không nói hai bờ,
Nhiệm mầu hợp tấu
Đời lên giầy đàn...
Ngày mai lúa sẽ chín vàng,
Áo nâu đi gặt, áo chàm thôi tơ!

THANH THUYỀN

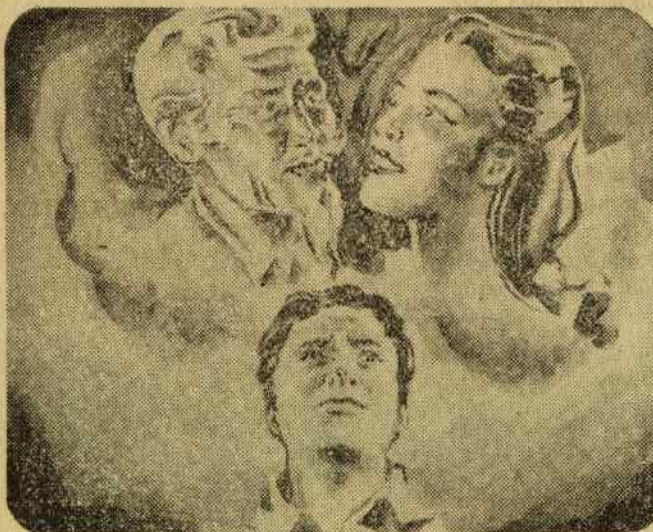
19

— Cậu bớt giận, để cho tôi nói...

— Tôi không chịu thầy được nữa... tôi sợ không dẫn nổi!

...Tôi không thể sống xa Hồng được... Thế mà thầy định cưới Hồng đi...

LỚP IV MINH, TÂM

MINH.— Thầy muốn dọa tôi, được rồi! Tôi sẽ nói chuyện thẳng trước mặt sư cụ. Thầy phải nhượng tôi mới được. Tôi sẽ đem Hồng đi xa. Còn chú, nhờ chú đến bảo với Kiều Loan...

TÂM.— Anh đi lấy, đem số tiền trả lại, thủ thật hết với chị Loan...

MINH.— Để Loan tha thứ cho tôi? để Loan khinh thường tôi à? Tôi không muốn Loan hy sinh gì cho tôi cả. Vẫn cứ việc lấy Loan! Hai người xúng đòi với nhau, rồi câu chuyện đâu lại vào đấy. Còn tôi, tôi yêu Hồng. Đó mới thật là một người đàn bà. Hồng chịu được những sự hư hỏng của tôi. Chúng tôi xung đột với nhau, nhưng mà yêu nhau. Tôi chỉ có thể yêu Hồng mà thôi. Tôi muốn lấy Hồng về làm vợ. Tôi không thể sống xa Hồng được. Thế mà thầy lại định cưới Hồng...

TÂM.— Anh bị lung lạc mất rồi... nhưng đáng Tờ Bì thấy rõ lòng anh... thấy rõ sự chán nản tuyệt vọng của anh... không để cho những việc mù quáng ghê gớm xảy ra...

Văn cùng Thừa hiện ra ở tầng cấp từ vườn vào.

LỚP V MINH, TÂM, VĂN, THỪA

VĂN (ngắt lời Tâm).— Hoan hô! Nhà sư thuyết pháp khá lắm.

TÂM.— Anh cứ chế nhạo mãi, anh Văn.

VĂN.— Chú đừng giận, tôi đùa chơi đấy thôi. Anh Minh, thế nào, mà trông vẫn đầm ấm thế kia?

TÂM.— Anh Văn, anh biết chuyện hết mà không nói gì cho tôi hay cả.

MINH.— Chú Văn kín chuyện như bưng.

TÂM (với Văn).— Anh tránh xa chúng tôi sao?

VĂN.— Tôi để cho hai người nói chuyện.

MINH.— Này, Văn... Nếu có một người anh em, bạn bè yêu cầu mình làm giúp một việc... cũng như là người sắp chết trời trần, thì người còn lại có thể từ chối được không?

VĂN.— Anh muốn sao thì cứ nói rõ ra.

MINH (giọng cảm động).— Chốc nữa, khi ở đây về, chú đến nhà Kiều Loan hộ tôi bảo rằng không bao giờ Loan còn gặp tôi nữa đâu.

VĂN.— Anh đến đấy mà bảo. Hay là nhờ chú Tâm đi hộ cho.

MINH.— Tôi nhờ chú mà... Chú nói với Loan là: « Minh bảo đến... » Loan hiểu ngay.

VĂN.— Anh loạn óc rồi sao?

MINH.— Chú đừng nói thế. Tôi không đùa đâu. Chú đã biết Kiều Loan là người như thế nào, chú biết tôi là người thế nào. Loan cảm phục sự thông minh của chú, kính mến

Xem Đời Mới từ số 74

đời sống thanh khiết của chú... Loan tin cậy ở chú, chú có ảnh hưởng đối với Loan... Chú bảo cho Loan hiểu một lần cuối cùng nữa rằng Loan không có quyền làm hư một cuộc đời vì cố đền ơn đáp nghĩa một cách vô lý như thế!

VĂN.— (quay đi). Thật là lắm trò!

Nghề có tiếng cười nói của Đạt Thành ở ngoài vườn nhà chùa.

TÂM.— Thầy đến kia.

MINH.— Chú nghe tiếng cười không? Vào đây, chú.

TÂM.— Chúng tôi qua phật đài. Chốc nữa, anh Văn nhé. Minh và Tâm vào phía trái.

LỚP VI VĂN, THỪA

Trong suốt lớp vừa rồi, Thừa đứng riêng ra nhưng vẫn lắng nghe.

VĂN.— Mấy đứng làm gì đấy?

THỪA.— Có làm gì đâu, cậu. Tôi đang nghĩ tới chuyện chốc nữa đây.

VĂN.— Chuyện gì?

THỪA.— Ông cụ với cậu Minh làm cho tôi đâm lo mà hai bên sắp sinh sự đến nơi rồi...

VĂN.— Để xem.

THỪA.— Thiệt đáng thương, người như cậu Minh mà lại bỏ rơi đám ấy... Không kể là cô Loan bây giờ giàu rồi, vừa được đâu bà di cho một số tiền.

VĂN (nhìn qua một bên).— Mấy cũng biết chuyện ấy à?

THỪA.— Sáu ngàn đồng bạc. Đối với người không tiền thì không phải là nhỏ. Lấy cô Loan, đã được người đẹp, lại có tiền, phải là tuyệt trần đời không cậu? (Hơi xuống giọng). Thế mà cô à Hồng kia vậy một cái, là cậu Minh buông tất cả...

VĂN.— Việc đó đáng gì đến tao?

THỪA.— Cậu Minh đang lao đầu xuống dốc!

VĂN.— Mấy động từ tâm à?

THỪA.— Thế cậu thấy mà không động lòng sao?

VĂN.— Anh Minh là anh ruột tao.

THỪA.— Tôi cho tôi cũng là người nhà... Cậu có hay là hôm rồi cậu Minh say rượu, ngồi giữa nhà hàng nói với mọi người rằng cậu không xứng với cô Loan không? Làm thế thì rồi cô Loan cũng đâm chán. (Động tâm sự). Cô ta đã do dự rồi...

LỚP VII VĂN, THỪA, ĐẠT THÀNH, 2 NHÀ SƯ

ĐẠT THÀNH (ở cuối phòng, nói với hai nhà sư).— Mô phật! Mô phật! (Chắp hai tay lại vái, rồi quay ra). Này, Văn! Thật các vị tu hành sướng quá, sống giữa một vườn đầy,

(đọc tiếp trang 32)

— Nhờ chú nói với Loan một lần cuối cùng rằng Loan không bao giờ còn gặp lại tôi nữa đâu.

Thật là các vị tu hành sướng quá, sống giữa một vườn hoa thơm đẹp...

— Một kẻ phạm tục đang ở trước mặt Sư cụ.

NGƯỜI PHÓNG DAO

★ Nguyên văn của ALEXANDRA PECKER ★

Bản dịch của Nguyệt Hồ

TIẾNG vỗ tay lộp độp. Cô nàng cười ngửa và con tuấn mã cùng cúi đầu chào khán giả một cách duyên dáng. Giàn nhạc liền trở lại một điệu vui như thường lệ trong khi màn hạ xuống. Ấy là lúc bọn tôi kéo nhau ùa ra sân khấu.

Bọn tôi lo dựng lăm ván gỗ cho thật bằng để chửi nửa nàng Khánh Trang xinh đẹp sẽ đến nép tấm thân nõn nà vào đấy. Những ngón dao nhọn sắc của chàng Lê Vũ sẽ thi nhau cắm chung quanh nàng vun vút như những mũi tên, vẽ thành những đường cong mềm mại chẳng khác nét bút điêu luyện của nhà họa sĩ đại tài.

Đối với tôi, màn này hấp dẫn tôi một cách lạ thường. Nhất sinh chưa bao giờ tôi thấy một người con gái nào đẹp như nàng Khánh Trang; về phần nàng chắc hẳn là nàng không khi nào để ý đến một tên phụ dạn màn hề hạ như tôi, giữa bao nhiêu tên phụ khác. Khổ thay, tôi chỉ là một con sâu đất đi say đắm một ngôi sao sáng trên trời. Khánh Trang, ngoài cái nhan sắc chim sa cá lặn ra cũng chẳng có gì. Thật vậy, nàng hãy còn ở địa vị một vai đào phụ trong các màn hát. Song lẽ phải công nhận rằng vai nàng đóng thật là khó khăn vì cần nhiều can đảm và cân não hơn ai hết. Lúc biểu diễn phải đứng làm sao im như pho tượng đá giữa lúc bao nhiêu ngón dao lấp lánh bay vèo vèo trên đầu. Chỉ hơi nhúc nhích hay run một chút cũng đủ mất mạng.

Lão thứ nhất đi coi Lê Vũ phóng dao tới lạnh cả người khi tưởng tượng

đến gương mặt yêu kiều kia sẽ đâm máu hoặc cả nhan sắc ấy sẽ bị tiêu hủy trong chưa đầy một phần mười giây đồng hồ. Nói vậy chứ tôi vẫn vững bụng vì bản tay Lê Vũ thần diệu vô hạn. Tôi cảm thấy lúc bấy giờ chàng ta rất bình tĩnh, từ khối óc, từ thớ thịt, từ khỏe mắt cho đến đường dao của chàng. Với một kép lảnh nghề như thế, Khánh Trang còn lo sợ gì?

Bước đường luân lạc của Lê Vũ cũng lắm cái lạ. Một dạo lâu theo các gánh xiếc với số lương lèo tèo, chàng ta sống nghèo nàn. Mặc dầu rất giỏi về môn phóng dao, chàng vẫn chưa được ai trọng dụng. Ở đời lắm kẻ cũng như thế. Họ phải nằm chờ một cơ hội may mắn hay một ý tưởng kỳ dị mới có thể xuất đầu lộ diện. Lê Vũ vừa có cả hai thứ đó.

Cơ hội may mắn của chàng là sự mất tích bí mật của tên tướng cướp Lê Vũ biệt hiệu là « Khủng bố Đại Vương ». Ý tưởng kỳ dị của chàng là mượn danh đội lốt tên tướng cướp ấy mà ra đời.

Bởi cái thủ cấp của « Khủng bố Đại Vương » đã bị nhà đương cuộc treo giải thưởng. Ảnh hấn dần đầy nẻo đường, với chủ thích về dung mạo sành rọt, lại kèm theo một món tiền to tát cho ai bắt được. Mặc dầu các nhân viên cảnh sát, công an đã ra công gắng sức và những người ngấp nghé món tiền ngon lành kia, tên tướng cướp chúa tể về môn phóng dao vẫn biệt vô tăm dạng.

Một bữa anh chàng tài tử rạp xiếc đứng tần ngần trước tấm cáo thị, bỗng nảy ra cái ý tưởng bất chước tên tướng cướp. Chàng ta vốn sẵn thân hình lực lưỡng « Khủng bố Đại Vương ». Chỉ còn lo tạo thêm một bộ râu xồm. Vì Lê Vũ, tên tướng cướp, có bộ râu xồm rậm rì như bọn buôn

lậu hồi xưa. Chính bộ râu khác đời ấy đã giúp cho hắn nổi tiếng trong hầu hết dân gian.

Thế là sau khi đã cố sức tô điểm bộ lốt, anh chàng tài tử hát xiếc giống tên kẻ cướp như đúc. Những tấm bảng quảng cáo tả đó nêu lên hàng chữ lớn : « Lê Vũ người phóng dao ». Tuy người ta không dám cả gan viết : « Lê Vũ, Khủng Bố Đại Vương » nhưng ai ai đều hiểu thâm như vậy.

Sự thật đó chỉ là sự mạo nhận. Song đối với anh chàng tài tử hát xiếc thì đó là cả một thắng lợi. Mới hôm trước hôm sau, chàng đã nghiêm nhiên thành ngôi sao sáng của các buổi diễn. Địa vị ấy so với tài nghệ ấy cũng xứng đáng lắm chứ ! Khi lên sân khấu tuy chàng giữ vai hề trong hơn hết, song lẽ cái dung nhan diễm lệ của nàng Khánh Trang cũng ảnh hưởng không ít đến sự thành công rực rỡ trong những màn phóng dao.

Khi gánh xiếc biểu diễn ở thành Mã Lịch, tôi cũng còn trú ngụ tại đấy. Tôi có ý tưởng tò mò đi xem cái tài xuất chúng mà thiên hạ hằng ca tụng. Quả nhiên, tôi lấy làm khoái trá vô hạn.

Điều thứ nhất có lẽ là vì nàng Khánh Trang mà tôi say mê.

Ngày hôm sau tôi lại mua vé đi xem. Rồi quen lệ, chiều nào cũng có mặt. Dần dà, tôi biết rõ tất cả đám khán giả. Anh chàng tóc nâu kia đến xem chỉ cốt ngắm nàng cười ngửa. Hề màn ấy hết là y bỏ ra về. Anh chàng tóc vàng hoe mang kính kia thì mê tít cô dạy cạp. Còn hai thanh niên có vẻ con nhà thể thao nọ thì chắc có lẽ thích nàng Khánh Trang. Cả hai, mỗi lần Lê Vũ ra trò đều ngó sừng. Kẻ cũng lạ.

Ít khi lại có hai người đàn ông dắt díu nhau đi phải lòng một cô gái. Thường thường thì ai đi riêng phía

này. Đàng này tuy chung một tâm trạng mà tôi nhận thấy cả hai không bao giờ tỏ vẻ ganh tị nhau. Nói mà nghe vậy thôi chứ cái đó nào có quan hệ chi ai. Nàng Khánh Trang cũng chẳng phải của họ, cũng chẳng phải gì của tôi.

Càng ngày tôi càng đâm ra mê mẩn cô nàng tóc nâu ấy. Một mối tình hoàn toàn vô vọng. Nàng là vai cặp của một ngôi sao sáng, lương cao lộc hậu. Còn tôi, tôi chẳng ra nghĩa quái gì hết. Cả sự nghiệp của tôi giờ đây không còn lại mấy may. Theo lẽ phải, thì tôi nên cố gắng mà quên đi. Nhưng làm sao quên nổi ? Tôi yêu nàng đắm đuối dù chưa hề được ngó cùng nàng một lời.

Khi gánh xiếc công bố sắp rời đi nơi khác, tôi quyết không thể sống xa nàng. Ngày trước có lẽ tôi đã mua hẳn cả gánh xiếc để giữ lấy nàng, có lẽ tôi đã mua luôn cả dàn để tấn phong nàng lên ngôi hoàng hậu. Nhưng hồi ơi, ngày nay tôi chỉ còn hai bàn tay trắng.

Tôi chợt nảy ra ý tưởng tìm đến ra mắt lão Lô Di, chủ gánh xiếc, yêu cầu lão cho tôi một việc làm, bất cứ việc gì.

Lão ngó tôi bằng nửa con mắt :

— Mày biết công chuyện gì ?

Tôi ngần ngại một chút rồi trả lời bằng giọng tự nhiên nhất đời :

— Tôi chẳng biết làm gì cả.

— Vậy mà bảo tao cho mày việc gì mới được chứ ?

— Việc nào cũng được.

Tôi thiết nghĩ tốt hơn là đừng nên phô trương tài nghệ của tôi. Nhưng mà nói rằng không biết quái gì cả thì tội quá. Tôi bèn chữa lại như thế này :

— Tôi biết săn sóc ngựa.

Lão mỉm cười khinh thị :

— Về phương diện đó, chúng tao đã có những kẻ chuyên môn. Ủi chao ! Những kẻ chuyên môn ! Vậy chứ tôi đây thì sao ? Tôi đã tưởng không cần nói mà trả lời ngay vào mặt cho lão hay rằng : Tôi ấy à ? Trước đây tôi còn có nhiều ngựa hơn cả lão hiện giờ. Và đẹp hơn kia ! Mà nào đã lâu lắc gì cho cam. Đôi giày ống của tôi đây hãy còn ăm mùi da ngựa. Nhưng sự nghĩ đến Khánh Trang, tôi đầu dụ :

— Thưa ông, tôi không thể tìm ra việc gì ở thành này. Nếu ông vui lòng cho tôi một chân quét chuồng ngựa cũng xong. Miễn là tôi đi khỏi đây.

— À té ra mày muốn đi khỏi đây hả ?

— Vâng chính thế.

Lão bèn nhìn tôi bằng cặp mắt soi mói :

— Có lẽ chủ mày không ưa mấy

anh linh cảnh sát quá tò mò ở đây chứ gì ? Chắc chủ mày đã phạm vài tội ấu cấp vật phải không ?

Trước sự ngờ vực của lão, tôi thấy trào lộng quá. Tôi bật cười ha hả. Thấy tôi cười tự nhiên và thành thật đến thế, lão tỏ vẻ tin cậy ngay. Làm sao lão có thể đoán được rằng cái thằng cha ma cà bông đến xin việc lão ấy lại là em nàng Khánh Trang nhỉ ? Lão cứ yên trí rằng tôi tìm việc làm thật cơ đấy. Mấy lại cũng đúng. Số tiền hộ thân của tôi mang đến đây đã tiêu xài hết chẳng còn xu nhỏ. Và trong tình trạng hiện thời tôi chưa thể nào nào mò vào những sản nghiệp của tôi ở mấy nơi khác.

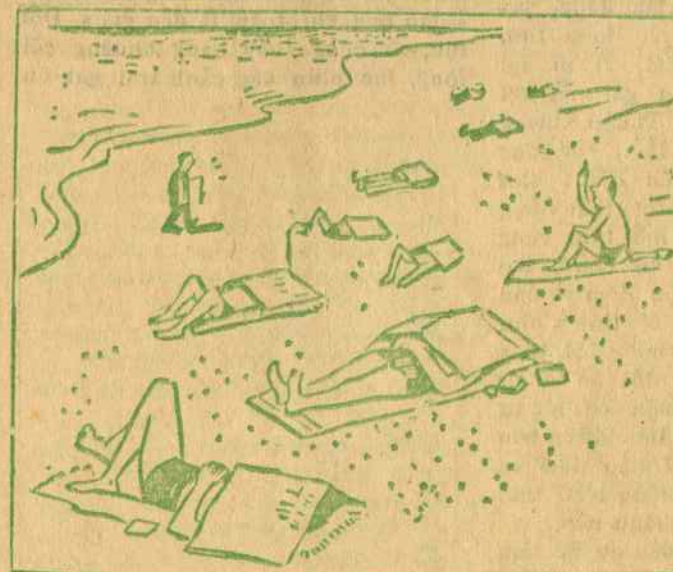
Lão bèn bảo tôi :

— Thôi được, tao cho mày một chân dọn màn. Các bạn của mày sẽ chỉ việc cho mày.

Sung sướng thay, thế là từ nay tôi sẽ theo dõi không rời nàng Khánh Trang yêu quý.

Tôi đâu có ngờ rằng chính vì đó mà tôi tự hại tôi về sau này.

GÁNH xiếc thu xếp đi nơi khác. Đến đầu Lê Vũ cũng được hoan nghênh nhiệt liệt. Mỗi thành thị lại có thêm những chàng trai mới. Người

Tranh không lời

thì đến chiếm ngưỡng nàng cười ngửa người thì luyến ái nàng dạy hồ hay nàng Khánh Trang. Nhưng tôi ngạc nhiên vô cùng khi nhận thấy ở đám khán giả luôn luôn có mặt hai anh chàng mê gái thành Mã Lịch. Nếu chỉ một kẻ si tình lặn lội hết tình này qua tỉnh nọ để theo một cô đào gánh xiếc thì cũng là chuyện thường. Đàng này lại cả một cặp. Ấy mới lạ !

Mối tình tôi với Khánh Trang càng ngày càng nặng. Dần dà nàng với tôi đã quen nhau. Chúng tôi thường chuyện trò nữa. Thật ra dưới cái vỏ hào nhoáng bên ngoài, nàng chỉ là một một thiếu nữ nghèo nàn, mỗi ngày một lần đem thân làm trò nguy hiểm để kiếm đồng tiền nuôi một ông cha mắc bệnh tê liệt, ở nhà quê.

Chẳng mấy hồi chúng tôi đã thành đôi bạn thân. Về phần nàng, có lẽ nàng thấy trò chuyện với một tên phụ dạn màn để chịu hơn là với mấy tay đào kép chính.

Nàng bảo tôi :

— Mấy người đó họ khinh tôi vì tôi chỉ là một đặc phụ, anh ạ. Thật không biết đời nào tôi mới đủ sức thủ được những vai khó khăn như họ.

— Sao lại nói thế hở cô Trang ? (Khi thân mật, bạn bè vẫn gọi nàng như vậy). Có can đảm nào kém gì họ đâu !

— Phải, tôi biết thế. Nhưng mà tôi giữ vai thụ động. Người ta không hiểu cho thứ can đảm của tôi. Họ nói một hình nộm cũng có thể thế tôi được.

Tôi nắm tay bạn học :

— Vậy có giỏi sao họ không thế hình nộm đi coi ?

— Ô, nói vậy chứ, họ mà làm lố đó thì tôi chết đói mất anh Thanh ạ.

Tôi run lên vì cảm hận. Tôi nghĩ đến hàng nghìn, hàng triệu mà xưa

kia tôi đã vùng vãi cho bao nhiêu người con gái khác. Bây giờ cần đến tiền để cứu mạng người tôi yêu thoát ra khỏi cái địa ngục mà hàng ngày nàng phải run sợ này thì lại không còn một xu.

— Cô Trang ơi, sao cô không thể xoay nghề khác ?

— Thì tôi đã nói với anh rằng tôi không biết làm nghề gì khác kia mà !

(xem tiếp trang 31)

BẢN về thăng bằng về sinh lý mà không nói đến ái tình nói chung là không đủ. Bởi vì có thăng bằng về sinh lý là đã có một phần hạnh phúc quan trọng về ái tình. Vì vậy giữa chúng ta những ai (họ tự dối mình đấy) thờ một thứ ái tình suông « cao thượng » « yêu để mà yêu » gạt tất cả mọi vấn đề xác thịt mà họ cho là dơ bẩn, hoặc những ai vì ý nghĩ này nọ, chỉ biết lao đầu vào khoái lạc xác thịt đưa đến truy lạc, bất chấp mọi dư luận, cho đó là một hạnh phúc thuộc vào « Tứ khoái » mà Trời đã dành cho con Người sống chẳng được bao lâu, hai hạng người đó đều không có chân hạnh phúc của ái tình. Vậy hạnh phúc của ái tình chỉ có khi nào hai bên đàn ông cũng như đàn bà biết thương yêu nhau chân thành, biết ghé vai nâng đỡ nhau cùng xây dựng một gia đình lành mạnh về thể chất lẫn tinh thần, biết giữ thăng bằng về sinh lý. Thiếu một điều nào trên cũng không được, điều nào cũng mất thiết bổ trợ nhau. Bây giờ chúng ta cùng tìm hiểu thăng bằng về sinh lý của phụ nữ ra sao.

HAI CẢNH ĐỜI

LAN và Thuận là hai chị em, còn mẹ già. Hai cô đều có nhan sắc, nhưng tính tình khác nhau.

Lan thì hiền lành, đi làm về quần quít bên mẹ, chăm chút cho mẹ, cho em, trang điểm sơ sài, không thích la cà đây đó với chị em bạn, ít ra tiếp xúc hoặc tìm bạn trai.

Còn Thuận thì rất làm dáng, say mê các loại tiểu thuyết điếm tình theo bà bạn rủ rê hết xi nê lại coi hát. Mấy cô bạn gái mất nết lôi kéo Thuận dần. Thuận mong mỗi một người tình lắm, rồi cũng có một « chàng trai yêu dấu » như các cô bạn. Ít lâu sau, cô ta thất vọng, thời gian qua, và qua mỗi tình vụng trộm lần thứ hai, cô ta có chửa, mẹ và chị ngao ngán. Thuận đâm ra oán ghét đàn ông. Nhưng « ái tình » như con dao hai lưỡi nên cuộc đời thay đổi tình nhân như thay đổi áo lót cũ trơi, và thành nếp. Thuận có lúc tự hào là « tay ta đã làm điều đứng bao chàng thanh niên ». Thuận đâm ra truy lạc, và vô tình không biết thói ăn chơi của mình đã thành nếp.

Có lần chán quá, Thuận quyết tâm về quê ở một năm, nhưng mới được non một tháng, thấy nhớ cuộc sống

Tình yêu với bạn gái

GIỮ THĂNG BẰNG VỀ SINH LÝ

xa hoa, rộn rịp, luôn luôn mới lạ và gieo nhiều xúc cảm bất thần, Thuận lại lờ mờ về châu thành. Bây giờ Thuận nghĩ rằng

hễ mỗi lần chinh phục được một người đàn ông mới lạ, là mình hưởng lấy những đôi mắt đắm đuối, chiếc hôn mới mẻ, những vòng tay xa lạ, và thái độ chiều chuộng lúc ban đầu của họ, là được rồi...

Nhưng những phút lòng lắng xuống Thuận thấy tẻ tái, đau khổ ê chề, hoang mang trước cuộc sống của mình...

Còn Lan lớn lên ru rú xó nhà, ít giao dịch và ghét đàn ông, cô ta cho « đàn ông chỉ toàn là dêu già ». Đôi lúc, cô cũng thấy bằng khuâng cõi lòng, lúc nhìn các cảnh trai gái âu

Chăm ngôn hạnh phúc

● Các anh các chị thương yêu con chim trong lồng, nhưng có không biết thương trả. Với ái tình cũng làm như vậy thì làm to.

● Nói đau đớn vì thất vọng càng đau lần thì tâm hồn bạn cũng rạn dần.

● Đưa bài nhĩ đang đôi đầu có thêm đề ý đến đôi vú đẹp.

● Hãy dẹp mọi nghĩ ngờ và xây niềm hy vọng. Lòng ta sẽ thư thái.

● Đừng chờ đón một người đem lại cho ta mọi điều mong muốn.

● Cây dâu mà đem quả tất cả cùng một lúc, tránh sao được nạn thiếu nước

yếm nhau, nhưng định kiến trên làm cho cô ta lo ngại. Khó lòng mà tìm thấy một nụ cười trên môi Lan.

Lan quay ra tìm một cuộc sống « thanh cao về tinh thần » mà nàng cho là cao thượng, tự an ủi mình, tự bằng lòng và bêu môi khinh bỉ mọi vấn đề

« vật chất ». Càng ngày Lan càng ít tiếp xúc với mọi người. Nàng vẫn bằng lòng. Đi đâu, dần dà áo quần đầu tóc càng lười thôi lếch thếch, nàng tự nghĩ « phút đời » cần gì. Thương em lắm nhưng Lan cũng khinh bỉ cuộc sống của Thuận, em nàng. Thời gian qua, Lan vẫn không lấy chồng. Năm nay Lan ba mươi ba, và Lan cũng không hiểu sao thấy tâm hồn của mình càng cần cỏi, ê chề, khó tính và đâm ra dễ cau có với mọi người, ngay cả với mẹ và em nữa. Lan không tự hiểu nổi, và buồn bực, hoang mang...

Trên đây là hai cảnh ngộ khác nhau mà chẳng người nào tìm ra được thăng bằng về sinh lý.

QUÁ TỰ DO VỀ SINH LÝ

CÓ cô nói « Minh yêu nhiều và được yêu nhiều, thế là đủ rồi. Đời có mấy chốc, đại gì không hưởng cho hết, chết cũng ra ma cả ». Rồi cô ta thấy mình biết « sống » gấp năm, gấp mười lần các cô bạn của mình.

Có cô lại thốt ra :

« Gớm ! cái con Hương, mình thấy lạ quá, suốt năm suốt tháng chỉ biết xô bếp với chồng, với con, ngoài ra không biết gì hết, đến nỗi các đường phố Sài Gòn Chợ Lớn nó cũng chưa thuộc nữa, thế mà nó chịu được ! Con ấy đại quá ! »

Có cô thì say sưa, đời mình đã chinh phục không biết bao nhiêu là đàn ông. Có cô thì quá đa mê về thú xác thịt, không bao nhiêu cho vừa, mặc cả dư luận, đâm ra lừa gạt chồng con, cha mẹ, mặc cho mọi người dị nghị và cảnh trái ngược, những phút tui nhục, sợ hãi ê chề, trốn tránh... Có cô thì bết ngã vào cánh tay này đến cánh tay khác, chỉ với mục đích tìm những cảm xúc mới lạ, chính cô tự tạo ra, cũng có chút ít nhưng ngán ngùi, mua bằng bao nhiêu nỗi ê chề, tui nhục.

Có cô thì bị ảnh hưởng này nọ, đâm ra kìm hãm sinh lý của mình, đi ngược lại luật thiên nhiên, và đâm ra nóng nảy, cau có, nhìn đời một cách giận hờn, oán trách.

Đã thế, mất thăng bằng về sinh lý dưới một hình thức này hoặc hình thức nọ, các cô trên đây, tưởng rằng mình là đúng, có khi vì lòng chán thật, nhưng thường thường thì muốn tỏ ra ta đây biết cách « sống » hơn lũ bạn gái tầm thường, đâm ra lôi kéo các cô bạn khác đi vào con đường bế tắc, không tìm ra hạnh phúc của mình.

Chinh phục được nhiều người, và được nhiều người chiêm ngưỡng, một số đông phụ nữ thích điều đó, có bà đầu đã lớn tuổi, hoặc, hàng mười mười lăm năm nay sống với chồng rồi, mà vẫn còn ao ước là :

« Minh còn xuân và còn nhiều người theo đuổi, để ý đến mình ».

Ái tình là một nguồn hạnh phúc, điều đó không ai chối cãi, nhưng tự kìm hãm cố biến ra một nhà « tu hành giới dục » và nhất là thời bây giờ, « tự do » thái quá về sinh lý, bất chấp tất cả, thì không bao giờ có thăng bằng về sinh lý, không bao giờ có hạnh phúc, và lạc thú đúng mức được.

Tự do đúng đắn về sinh lý cũng như bao nhiêu quyền tự do khác của chúng ta, nó đòi hỏi chúng ta phải cân nhắc, suy nghĩ tìm ý nghĩa chân chính, phải biết tự chủ, đừng như con ngựa đứt giây cương lòng lên rồi quen nếp, làm khác đi là biến thành nô lệ cho sinh lý.

NGUY BIỆN

DƯỚI đây là mấy câu hoặc ý nghĩ nguy hiểm của các cô lao bừa vào sinh lý thái quá :

— Tại tôi chán cả, chẳng có gì vui, chẳng có gì thay đổi, không thì tẻ chết !

— Bây giờ tôi mới thấy ở đời chỉ có « Yêu » mới có nghĩa lý (yêu, theo nghĩa các cô đã mất thăng bằng rồi).

— Mình phải sống gấp rút mới được, đời người được bao nhiêu, chẳng mấy chốc thì rằng rụng bạc đầu.

— Cũng phải có người « yêu », hoặc nhiều người « yêu », chả lẽ lại « thua em kém chị » !

— Tại chồng tôi chán tôi, không thêm ngó ngang gì đến tôi nữa.

— « Ông ăn chả, thì bà ăn nem », đại gì !

Các cô các bà trên đây cứ tưởng tìm ra hạnh phúc, nhưng chỉ có đôi phút vui ngắn ngủi, mua bằng bao nhiêu sự đau khổ, làm lỗi.

ĐÀN ÔNG KHÔNG ƯA CÁC CÔ NHƯ VẬY

CÁC cô trên đều sống trong tưởng tượng cả, nên không thể nào tìm ra chân hạnh phúc của ái tình.

Các cô tìm mọi cách chinh phục đàn ông, rồi chán, rồi bỏ.

Phải nói rằng số đông phụ nữ thì đương nhiên muốn có một tình yêu lâu dài, nhưng có một số nhỏ lại sợ « đời mình phải cột vào một người đàn ông ».

Có cô cứ than phiền « Tại sao số mình cứ toàn gặp đàn ông có vợ, hoặc chỉ toàn gặp Sở Khanh ? » Rồi cô ta lần vào tìm một mối tình mới để tìm cho ra người lý tưởng, mà lần nào cũng như lần nào, không chịu suy nghĩ chín chắn, có khi không suy nghĩ một lý gì nữa.

Có việc nào làm không suy nghĩ mà có kết quả, nếu có chỉ là « hú họa » và kết quả mong manh.

Nguy hại và đáng tiếc nhất là các cô đã mất thăng bằng về sinh lý

rồi, bây giờ cô ta lao vào con đường đó cũng như một số đàn ông lao đầu vào truy lạc, đôi lúc hồi tưởng lại cuộc sống của mình, thì chắc lười :

« Cóc cần, mặc cho đời đưa đi đến đâu cũng được, đời mình còn nghĩa lý gì nữa, — đời có gì là vui sướng đâu ».

Bệnh này thì đã đến lúc quá trầm trọng rồi...

Các cô mất thăng bằng về sinh lý, thấy đều không nhận rõ rằng trong thâm tâm, trong khi đàn bà không ưa gì hạng đàn ông luôn luôn sẵn sè tình yêu, thì ngược lại đàn ông cũng vậy, họ không ưa gì hạng đàn bà đi lại với nhiều người, mặt cứ trơ ra, hoặc đối quanh.

CÓ THĂNG BẰNG VỀ SINH LÝ HAY KHÔNG LÀ TỰ MINH

THÊM một lần nữa vào tay một người đàn ông, là người đàn bà sẽ thấy ghét mình thêm, ghét đàn ông thêm nữa, và chán cho ái tình thêm nữa. Dầu cho muốn đến bao nhiêu, trong tâm hồn người đàn bà đó vẫn còn cái gì nó kéo họ lại, bảo đừng làm như vậy. Họ tưởng tìm ra khoái lạc, mà chỉ thấy chán chường. Họ chờ đợi tình yêu, mà chỉ hứng thêm niềm thất vọng, tui nhục.

Có thăng bằng về sinh lý, là biết yêu một người đàn ông thôi, được người đàn ông thương yêu lại, và biết cùng nhau đặt đúng mức tình yêu đó trong cuộc sống hiện tại.

Đi tìm các mối tình xa lạ, không khó nhưng giữ được mình mới khó, và quên được nỗi thất vọng đau đớn mới khó nữa. Tất cả là do mình mà ra, biết thương mình, thương người khác cho đúng đắn, thì sẽ có thăng bằng về sinh lý và dễ có hạnh phúc về ái tình.

TRÚC SƠN sưu tầm

Ý chí hòa bình của lực lượng thứ ba

(tiếp theo trang 12)

Phủ Thế Giới, nhưng không phải tôi làm việc cho bất cứ Chánh Phủ Thế Giới nào. Chúng ta sống trong thế hệ của kinh tế chỉ huy của nền kinh tế sắp đặt theo kế hoạch và chương trình. Muốn được hưởng tự do, ta cũng phải có nền tự do chỉ huy, nghĩa là phải sắp đặt kế hoạch và có chương trình cho sự tự do ấy.

« Tôi muốn có một Chánh Phủ chung gồm có đủ mọi người trên Thế Giới song những người ấy đến bằng phải là vì họ là Ấn Độ, Nhật Bản, Anh, Pháp hay là Hòa Lan nhưng là vì họ có thể, một người theo một cách, góp phần cộng tác vào phong trào chung ».

A. C. Powell (Nghị sĩ Quốc hội Mỹ và là đại biểu Mỹ)

« Chúng ta đang ở giữa hai thế giới: Một thế giới thì đã chết rồi, và một thế giới thì chưa đẻ. Chúng ta họp nhau lại đây hôm nay là để làm có đỡ giúp cho thế giới kia ra đời.

« Chúng ta đến để đánh một đòn : Đòn của sự bất bạo động và của sự thống nhất ý chí.

« Một chánh phủ thế giới không phải là điều mơ mộng vớ vẩn, vì ta biết rằng không có một quốc gia nào hay một chủng tộc nào có thể ngự trị lên trên cả nhân loại được.

« Chúng ta không chịu lựa chọn một trong hai lý thuyết : Cộng sản Nga hay Dân Chủ Mỹ. Chúng ta chỉ có thể lựa chọn : MỘT THẾ GIỚI.

« Ngày nay Đông Tây đã gặp nhau, tất cả mọi người không phân biệt màu da, tôn giáo, đã thành ngang nhau. Vì sự tương đương của lực lượng hai bên, không còn ai có thể tự cho mình thuộc về một giống ở trên trước các giống khác được. Nước Mỹ cũng thế, không thể nào thống trị thiên hạ bằng đồng đô la hay bằng bom nguyên tử được.

Thời của vua chúa, của các tay tư bản, quân phiệt đã qua rồi. Hãy dọn đường cho CON NGƯỜI. Đừng cho NGƯỜI hy vọng suông, mà hãy cho NGƯỜI một chương trình, một con đường, một tương lai. Thời của CON NGƯỜI đã đến ».

P. B. Rehberg (giáo sư Đại Học và là Đại biểu Đức)

« Ta không thể sống như cầm thú được nữa, theo luật mạnh được yếu thua, cá lớn nuốt cá bé.

« Ta phải làm cho có 1 chánh phủ thế giới ở dưới quyền công pháp quốc tế, chứ không phải do sức mạnh Quốc tế điều khiển »

(Xem tiếp trang 32)

TRÒ CHƠI VỚI TRẺ EM

DONG nước không chảy lâu cũng ứ đọng lẫn rác, cánh cửa không hay đóng mở cũng một mục hèn rì; các em cũng ví như thế, không chơi đùa, không chạy nhảy tất là em có bệnh hoạn.

Chơi đối với các em là một lối sống, trò chơi tràn ngập cả đời sống của các em. Chơi là bản tính của các em, cũng như bắt chuột là bản tính của mèo. Chơi ở các em không có tính cách cầu danh hay vụ lợi mà nó tự nhiên như đi, đứng, ăn, ngủ, nằm, ngồi.

Các em có thấy chăng, từ xưa cậu bé chăn trâu đất Hoa Lư, vị anh hùng tí hon Trần quốc Toản cho đến ông vua cách mệnh Duy Tân, lúc trẻ đều là những đứa trẻ ham chơi, biết tạo cho mình một thế giới hoạt động con con.

Các em không phân biệt là thượng lưu hay bình dân, em nào cũng biết chơi, ham nghịch, và thích đùa.

Từ những trò chơi đơn giản như « đánh cẳng, đá kiện » cho đến những trò chơi phức tạp như « giống mõ, ù mồi » trò chơi nào cũng có cái ích lợi thiết thực của nó cả.

Đối với nhà giáo, trò chơi là dụng cụ, là lợi khí để giáo hóa trẻ em, đối với các em trò chơi là món ăn để nuôi tinh thần, thấy thế thì các em cần phải biết trò chơi là ích lợi dường nào. Trò chơi đối với các em ích lợi cả ba phương diện: trí dục, đức dục và thể dục. Trò chơi còn có hiệu nghiệm làm cho những trẻ em khó tính trở người trở lại vui tính, điều hòa.

Trò chơi ví như thang thuốc bệnh của các em ốm yếu, liều thuốc bổ dưỡng cho những em lành mạnh. Nếu ví cơ thể trẻ với bộ máy thì chơi đùa tức là dầu mỡ vậy. Sự học tập của các em ngày nay nhờ phương pháp mới, nhờ chăm ngôn: « Chơi mà học, học mà chơi ». Nên sự giáo dục ở nhà trường không còn là một liều thuốc đắng bắt các em phải nhấm nuốt mà nuốt trôi nữa. Các em dễ thấm nhận những kết quả, và lớp học đối với các em không còn vẻ buồn tẻ khô khan, không còn không khí nặng nề chán nản nữa, cũng nhờ giáo dục ngày nay biết lợi dụng sở thích của các em mà xen vào trong những giờ lý thuyết khô khan những giờ hoạt động vui vẻ.

Em nào cũng thích, cần sự vui tươi, cũng yêu niềm hoan lạc, các em hãy chơi đùa đi cho khỏe người ra, chơi mà ham học, chơi mà cố gắng. Các em hãy reo lên tiếng cười hồn nhiên của các em đi, nuôi lấy tinh thần trẻ trung bằng những trò chơi muôn đời trong sạch ấy.

Có nhiều trò chơi đã có từ nghìn xưa rất thường tình, các em đã chơi nhiều lần mà các em cũng không ngờ trò chơi ấy lại có thể đem lại cho các em những ích lợi không to tát tuy vô cùng qui báu.

Đây xin dẫn một trò chơi rất thường, mà cũng rất ích lợi, ấy là trò chơi « Năm tiền liên quan ».

1) **Luyện óc đoàn thể, tinh thần đồng đội:** Trò chơi này chia làm 2 phe, mỗi phe tức là 1 sự đoàn kết, 1 sự gắng sức, 1 người làm cả phe thua, 1 người được, cả phe thắng.

2) **Biết trọng kỷ luật, trật tự:** Vào hoặc ra đều theo người nhảy trước, thua là phải công, không nài hà.

3) **Có trách nhiệm:** Liên đội chịu trách nhiệm, trong hai người ngồi, 1 người lơ đãng là bị thua.

4) **Sự khích lệ óc điều khiển:** Khi người nào nhảy qua phe địch được là mọi người đều nhảy theo, và người đó tự hào như mình là vị thường điều khiển mọi người.

5) **Tự trị:** Thường chơi không có trọng tài mà vẫn chơi được và luật lệ cũng tự bày lấy.

6) **Tự tin:** Tự tin ở sức mình để nhảy vui vẻ mà chơi hy vọng sẽ thắng ván khác.

7) **Quả quyết và can đảm:** Khi biết sức nhảy được là nhảy không sợ té đổ.

8) **Lanh mắt:** Lanh mắt để nhảy qua vòng, lanh mắt để rình người sắp nhảy vào, luyện mắt thật lanh bằng cách chú ý cả hai bên.

9) **Lanh tai:** Chú ý nghe chân bước của người sắp nhảy qua vòng.

10) **Mềm tay:** Cắt tay lên, cắt tay xuống để làm địch đổ.

11) **Cứng chân:** Nhảy nhiều nữ nang gân cốt.

12) **Cử động nhẹ nhàng:** Nhảy bước nhẹ nhàng để phe địch không nghe không thấy.

13) **Vận động cả cơ thể:** Cồng nhau.

14) **Quan sát:** Nhận xét cặp nào lơ đãng để nhảy qua, quan sát từng cử chỉ của phe địch.

15) **Tập ước dục:** Phải tính và đo bằng mắt để nhảy qua cho khỏi nhầm tay phe địch.

Hãy chơi đùa đi đừng bỏ cho những ngày tươi trẻ của các em chóng qua, rồi ra ăn năn cũng là điều muộn. Các em nên nhớ rằng: Một đời người chỉ có tuổi trẻ là qui báu nhất đấy thôi!

HUY PHƯƠNG

THƠ HỌC SINH

Ngày qua

LỚP học hiền xưa đẹp thuở nào?

Nắng vàng bướm trắng lộng đôi cao,

Ta nghe trầm tiếng trong im lặng:

Những đóa hương son rộn sắc đào.

Sáu chục đầu xanh vai sánh vai,

Ngày hai buổi dệt ý xây đời.

Ta cùng anh bạn thân hồi nhỏ,

Bàn tính hoài si chuyện lứa đôi.

Bóp trán từng khi bài toán khó,

Lòng thêm ao ước nẻo trời xa.

Ngày nao tên thẩn miền sông bể,

Viễn vọng đời theo ý hải hà.

Đi về bốn lượt vui như bướm,

Chả biết ưu tư, chả thiết buồn;

Mãi mãi đầu xanh trên sách vở,

Cuộc đời rạng rỡ ánh vàng son...

***

Nhớ xưa, bạn nhỏ cùng chung lớp,

Thường sống vai nhau rũa tóc mềm;

Tình xanh, xanh đại thời thơ ấu,

Dáng đẹp ngày qua đến khó quên.

HUYỀN GIANG

Lời bút

TA câu viết đã mấy mùa dâu biển,
Biển thành xanh từng trang giấy vô tư,
Khi bản khoản trong thắc mắc mong chờ,

Khi u uất bên niềm đau nhân loại.

Cổ một thời, bút hãy còn trẻ dại,

Thả hồn bay theo hình bóng tiền nga.

Mở tốc bùng binh, mắt biếc sao sa,

Đề lăm tưởng mình sắp thành Nguyễn

Triệu.

Ôi thời xưa! Bất cần khổ đau yêu

Đã tàn phai theo những giấc mơ xa!

Hoang phí bao nhiêu! những buổi

chiều là

Ngơ ngẩn bước kết từng dòng thơ ảo.

Cả những lúc tự mua phiên chuốc náo,

Khóc than cho thế cuộc thiếu bình minh,

Trong bốn tường vôi, ngỡ vẫn phiêu

lênh.

Thương thân thể tang bồng dăm thếp

giấy.

Ôi sông núi giữa nghiêng! buồn biết

mấy!

Hay gì đâu tâm sự với hoa rơi!

Nhưng may sao! Buổi ấy đã qua rồi,

Qua vịnh viễn không còn lưu âm

hương!

Bất giờ đây đã quang lòng đẹp hướng,

Đeo khăn tang để trở chuỗi ngày xưa,

Cán ngừng cao niềm tin tưởng vô bờ,

Gieo sức sống tràn trẻ ngời thếp bên.

VĂN LONG

NĂM đó, 195... tôi học lớp đệ ngũ trường N.Q., vì chênh mùng nên cuối năm tôi phải thi lại mấy môn học. Tôi là một học sinh tự kiêu cho sức học của mình, nên dù có phải thi lại tôi cũng không lo lắng gì mà còn cho là có dịp để mình trở tài!

Ba tháng hè, ít khi tôi sờ đến sách vở, suốt ngày chỉ mãi chạy theo những hình bóng vờ vờ, nô đùa cùng sóng biển. Thấm thoát đã ba tháng bề qua, một mùa học mới bắt đầu, tôi cùng mọi người bạn đồng cảnh cấp giấy đến trường thi lại. Vốn là một học sinh không phải là kém nên tôi chắc mẫm thế nào mà chẳng được lên lớp. Tôi ung dung ngồi cùng với mấy người bạn cười đùa nói chuyện về mấy tháng hè đầy nghịch ngợm của tuổi trẻ, và đợi giờ làm bài. Tiếng chuông báo hiệu, giáo sư giám thị đọc đầu bài toán cho chúng tôi làm.

Tôi viết xong đầu bài khẽ mỉm cười nhún vai: Thế mà cũng mang tiếng là đầu bài thi, mình chỉ ngoáy trong năm phút là xong! Tôi làm bài không cần suy nghĩ chín chắn và không cần làm ra giấy giáp, và làm xong cũng chẳng đọc lại, cứ thế nộp bài. Thưa thời giờ tôi ngồi vẽ bậy bạ, nhớ đến cảnh « ông học trò » Trạng Quỳnh « thừa giấy làm chì chẳng vẽ voi, dứa nào cười tởm dứa ăn... », tôi lại phì cười. Tiếng chuông hết giờ báo hiệu, các bạn tôi tùm năm tùm bảy để xem đáp số của nhau, tôi không thêm góp chuyện, ra cửa hồng mắt.

— Nay Quân, cậu làm đáp số bao nhiêu.

Tôi cười tự kiêu:

— Ôi dào, dễ như húp cháo.

Bạn tôi liền kéo tôi vào buồng:

— Thế chiều cao cái tam giác ấy là bao nhiêu?

— RV2 chứ gì!

— Chết chứ, RV5 chứ.

Tôi tuy bối rối nhưng vẫn chưa tin là mình sai, song đến khi làm lại bài tôi mới biết là làm nhầm, vì câu hỏi hướng dẫn đã sai nên các câu hỏi phụ thuộc cũng sai nốt. Nhưng tôi vẫn còn hi vọng, nhủ thầm:

— Hồng về toán thì lo gì, mình sẽ « gỡ » về Pháp và Việt, nhất là Việt.

Nhưng rồi bài Việt văn và bài Pháp văn cũng theo cùng một số phận như bài toán, Việt thì tôi viết thật kên, nhất dăm ba câu lý luận của một vài quyền tiểu thuyết, Pháp thì đầy lỗi chính tả và văn phạm!

Hôm đi xem kết quả những người được lên lớp tôi ngã bở chững ra khi thấy không có tên tôi, cũng có nhưng

HỒI KÝ HỌC SINH

HAI KỶ NIỆM

lại ở bằng những người phải học lại. Tôi đợi mất hai ba lần để nhìn xem có đúng không, đúng lắm rồi N. M. Quân rành rành ra kia.

Tưởng tượng sẽ phải học lại một năm nữa với một lớp người không quen biết, mình sẽ là cái đích để mọi người thi thắm: « Thằng ấy học dốt nên phải « đúp », tôi đâm ra lo lắng và xấu hổ vô cùng, biết thế này tôi chăm chỉ có phải xong không.

Cha mẹ tôi biết tin, người chẳng rầy la gì, vì người cho rằng: « Tôi hãy còn dốt, học lại một năm cũng không sao. » Hôm khai trường, tôi lên vào đứng đầu lũ thủ ở một góc cây để đợi giờ « lên đoạn đầu dài ». Khi tiếng chuông báo hiệu giờ vào học, các bạn tôi vui vẻ xếp hàng với nhau, trò chuyện ồn ào, còn tôi âm thầm đứng với người bạn đồng cảnh khổ: Tri. Không ai nói với ai một câu nào, nhưng đều hoang mang về giờ phút sẽ tới với chúng tôi. Thầy giám thị gọi tên những người được lên lớp, họ nhảy bổ vào lớp mới, quên hai chúng tôi xấu số phải học lại.

Khi ai vào lớp nấy, thầy giám thị mới quay sang chúng tôi, neho đuổi mất hach tội:

— Hai anh học lại phải không? Ra đây!

Chúng tôi đi theo thầy như hai kẻ phạm nhân theo người cai ngục, thầy dẫn chúng tôi vào lớp cũ. Chao ôi, nếu có một cái may Tâm chấn kỷ thì sẽ ghi được ở tim tôi những nét xúc động mạnh mẽ vô cùng, người tôi giá lạnh, các thớ thịt run rẩy, còn đầu thì nóng và mặt đỏ bừng. Thầy giám thị còn mãi nói chuyện với giáo sư, quên hai đứa tôi đứng trơ trẽn ở giữa lớp, mặt cúi gằm, bị mấy chục con mắt dè dặt nhìn soi mói.

Bây giờ nhớ tới cảnh đó, tôi lại xấu hổ và có ý tưởng đem so sánh một học sinh, lúc lên liách phau thường danh dự, lúc bị học lại, không biết cảnh nào sẽ làm cho xúc động hơn...

***

SUỐT hai tháng đầu của năm học, tôi như kẻ lạc loài (tuy có người bạn đồng cảnh, Tri ở bên cạnh) giữa một bầy người không quen thuộc. Nhưng cái tuổi vô tư là cái tuổi dễ quên và chuộng vui lạ, nên tôi đã

được đôi phần an ủi bởi những người bạn mới hiền tâm sự mình. Anh Phạm được giao cho việc lập một ban hợp ca ở lớp tôi, ngày ngày chúng tôi tập hát ở nhà Nghiêm.

Bầy nam sinh, bầy nữ sinh, có lẽ vô tình mà chúng tôi đã chọn đều như vậy!

Minh Hằng, một con chim họa mi của lớp tôi, được nổi tiếng trong trường, đã làm tôi say mê giọng hát nàng ngay từ đầu niên học. Nay tập hát ở nhà Nghiêm nên tâm hồn tôi đã bị chinh phục bởi một sắc đẹp không có gì làm quyến rũ nhưng dường như và trang nghiêm.

Được dịp gần Hằng, tôi lại nhớ lại một chuỗi ngày chung sống với nàng trong bầu không khí của học đường. Rồi buổi dạ hội đã đến, chúng tôi ra sức trở tài thỏa thê vui đùa ca hát. Ngày vui tất niên cũng là ngày vui của đầu hè đó đã làm lòng tôi rung lên trong tuổi trẻ, đã làm tôi sống một mùa đời. Ngày vui chưa tàn thì tôi được tin là Hằng sắp dọn nhà đi tỉnh khác, nàng sẽ xa tôi trong mùa học tới. Nội buồn phải xa người bạn gái thân yêu nành hạ tôi. Mấy lần gặp Hằng lần chót, tôi định hỏi địa chỉ nàng, nhưng tôi nói không ra lời.

Hè, 1953

PHƯƠNG THỦY

Dân chỉ có một chánh trị là no cơm ấm áo

(tiếp theo trang 10)

lối mi dân, bởi vì dân chủ có chánh trị no cơm ấm áo trước hết.

El Glaoui! El Glaoui! Phú hào và phản động reo mừng ở Maroc.

El Glaoui là người gì? Là một tên thân hào, thế phiệt Maroc, được người Pháp ở Maroc ủng hộ. Ông là một nhà giàu lớn nhất xứ ông. Ông chủ trương đồ quốc vương Maroc, và ông thành công.

Không biết việc làm của ông có Pháp những tay không, nhưng các báo Pháp cho rằng đó là chánh sách của thống chế Juin. Dự luận báo chí ở các thủ đô lớn cho rằng chánh sách của Pháp ở Maroc không giải quyết vấn đề Maroc, và Pháp muốn tính xong vụ Maroc cả tính xong nội trị của mình.

Không cần biết Quốc vương Maroc tốt xấu, và tốt xấu không thành vấn đề ở đây, chỉ một điều người ta cho rằng El Glaoui

dựa Pháp mà lật đổ quốc vương là đủ làm cho cả khối dân tộc Ả rập phản đối.

Thiệt là khổ nghĩ! Không biết rồi đây Pháp sẽ đi về đâu? Vạy mà El Glaoui cũng có một số người theo ông ta.

VĂN LANG

(Viết ngày 23-8)

ĐÌNH CÔNG CHIẾM XƯỞNG

(TIẾP THEO TRANG 13)

MÔNG 6-1936 TỔNG ĐÌNH CÔNG CHIẾM XƯỞNG

NHƯ mừng 1 tháng 5 (1er Mai), mừng 6-6-36 là một ngày lịch sử của căn lao thế giới. Mừng 6-6-36 là một đêm son đánh dấu một kỷ nguyên mới của « tấn đầu tranh giai cấp » : TỔNG ĐÌNH CÔNG CHIẾM XƯỞNG. Mừng 6-6-36 là ngày đã phát sinh ra ở Pháp quốc một trào lưu xã hội mãnh liệt do sự đồng tâm nhất trí của căn lao toàn quốc chủ động, dưới sự lãnh đạo của các Liên Hiệp Nghiệp đoàn công nhân, để thực hiện chương trình tối thiểu của Mặt trận Bình dân. Mừng 6-6-36 là ngày chiến thắng về vang không tiền khoáng hậu của dân chúng Pháp, nhất là của chiến sĩ nghiệp đoàn với khẩu hiệu « Đoàn kết sống ! Chia rẽ chết ».

Khẩu hiệu luôn luôn được tung hô ở « Mặt trận Đỏ » từ Berlin đến Hambourg, ở Mặt trận Bình dân từ Madrid đến Barcelone rồi bay khắp cả nước Pháp từ Paris đến Marseille ; để sang Việt Nam từ Sài Gòn đến Hà Nội (ở nhóm « La Lutte » « Le Travail » với « Đồng Đương Đại Hội ». Mừng 6-6-36 là một ngày khởi nguyên luôn luôn được nhắc nhở mà người ta đem ra so sánh với những cuộc khởi nghĩa khác từ thành thị đến khắp thôn quê. Kỷ giả đã bắt chộp được trong hãng Renault trên tấm bảng đen của « xưởng khâu khâu sửa sửa và thí nghiệm động cơ » nên chép lại đây :

● 4-7-1776 Cách mạng dân tộc tự quyết giải phóng thuộc địa ở Hiệp chúng Quốc khỏi đế quốc thực dân Anh.

● 14-7-1789 Cách mạng dân chủ giải phóng Quốc gia dân tộc Pháp, khỏi quân chủ chuyên chế tại Paris. Hãy lật đổ tất cả Bastille trên thế giới.

● 25-10-1917 Cách mạng xã hội giải phóng dân tộc Nga khỏi đế quốc Nga hoàng.

● 6-6-1936 Tổng đình công chiếm xưởng giải phóng giai cấp căn lao khỏi « người bóc lột người » : Bớt giờ làm hằng tuần, lên lương theo tỷ lệ của giá sinh hoạt, đời sống đầy đủ.

Ký tên « La Mort aux Vaches »

ĐÊM MÔNG 5 RẠNG MÔNG 6-6-36 TỔNG ĐÌNH CÔNG CHIẾM XƯỞNG KHẮP CẢ LÃNH THỔ PHÁP QUỐC

Chiều hôm ấy tại Bourse du travail ở Paris có một cuộc nhóm hội nghị giữa lãnh tụ nghiệp đoàn các tầng lớp dân chúng của tất cả Liên hiệp nghiệp đoàn :

1- Hai C.G.T. mới được thống nhất (Đại hội Tổng liên đoàn Căn lao Pháp quốc ở Tours tháng 3-1936 — 2- C.F.T.C. (Liên đoàn Căn lao Thiên chúa giáo ở Pháp) — 3- nhiều liên đoàn khác (ảnh hưởng tả phái) v.v.

Hội nghị căn lao để định đoạt số phận của mười triệu (10.000.000) nhân công có tổ chức ở xứ Pháp. Một lệnh truyền ra cho biết ngày N giờ G : « Mười hai giờ khuya đêm 5-6-36 rạng 6-6-36. Trên toàn lãnh thổ quốc gia Pháp, căn lao sẽ bãi công, khoanh tay, chiếm tất cả sở làm việc » câu nói bình dân bản ra mau như chớp : « on débraye aujourd'hui et à minuit ».

CHÚNG TÔI CHIẾM NHÀ MÁY RENAULT Ở BILLANCOURT (31)

TRONG đêm lịch sử ấy, chúng tôi phải làm ẽ kip từ 22 giờ đến 6 giờ sáng ngày sau.

Ở nhà máy vừa hạ, chúng tôi đã tràn vào để thay phiên cho ẽ kip vừa mãn việc từ 14 giờ đến 22 giờ. Chúng tôi vào trước 20 phút.

Mặc dù lệnh bãi công là 24 giờ nhưng đã có nhiều xưởng trong nhà máy đã nghỉ làm rồi và người ta bắt đầu quét dọn cho sạch sẽ, sắp đặt lại cho có lớp lang thứ tự. Máy được chùi rửa sạch sẽ rồi bôi dầu nhớt hoặc trét mỡ bò lên những bộ phận có thể bị sét.

Chúng tôi bắt tay ngay vào việc ở xưởng « Khảo cứu sửa chữa và thí nghiệm động cơ » Chúng tôi chia ra 4 ẽ kip đang thử 4 thứ động cơ của phi cơ, thiết giáp, ô tô và cam nhông. Mỗi ẽ kip có 3 viên kỹ sư tập sự, 3 thợ chuyên nghiệp (ouvriers professionnels) 3 thợ chuyên việc (ouvriers spécialisés, xin đừng lộn với chuyên môn).

Người đại diện thợ thuyền mà chúng tôi đã bầu ra là một người thợ gia chuyên nghiệp. Về mặt kỹ thuật thì y phải tuân lệnh kỹ sư tập sự còn về mặt nghiệp đoàn chúng tôi phải răn rức tuân theo mệnh lệnh của y. Y đến từ ẽ kip ra lệnh hét to vào lỗ tai chúng tôi : « Cúp ga cho động cơ ngừng ». Bỗng dưng mấy chục động cơ đang gầm thét long trời lở đất, từ từ ngừng lại tất cả ; nhất là động cơ máy bay. Mỗi người móc gôn bịt lỗ tai ra liệng : Êm rơ (chỉ tương đối thôi), lần đầu tiên trong xưởng này chúng tôi mới được nói chuyện với nhau như người thường không ra dấu rồi kẻ miệng vào lỗ tai nói thật to để át tiếng động cơ.

Chúng tôi lau chùi dọn dẹp đầu vào đây rồi đứng 12 giờ khuya, ỏc hạ, chúng tôi đi tắm rửa sạch sẽ dọn bữa cơm khuya

ra ăn rồi... khoanh tay chờ sáng... Lỗi 4 giờ rưỡi khuya trời đã bình minh, về mùa hè ở Pháp ngày dài hơn đêm nhứt là tháng 6 (ngày 20) .. Trong khi chờ đợi, người đi kiếm chỗ ngủ, kẻ đánh bài Belotte để giết thời giờ, đọc báo, bàn việc đời, chính trị, xã hội, văn hóa... vui dào dề...

Có người đến thuyết... luận bàn, đem chủ nghĩa và lý tưởng ra chơi... hết vui đến giận dữ... câu chuyện ái tình cũng được đem ra giải phẫu từ lần kim mũi chỉ (sous toutes les coutures)... Sao mà im lìm quá thế, mặc dù người ta cãi cọ, nói nôi, cười cười, cãi im lặng tương đối với sự quen ỏt của tiếng động cơ...

5 giờ 40 ỏc hạ báo hiệu sắp sửa đổi phiên mỗi người sửa soạn ra về... Công nhân phiên sáng bắt đầu vào... Một cô thợ đẹp để ngây thơ chui vào xưởng chúng tôi... Anh thợ già chặn lại :

— Cắm vào... xưởng này chỉ có đực mằm làm việc thôi, mời chị ra ngay... Anh thợ già muốn nịnh dằm mã trào phúng không phải lỗi.

— Ờ... lằng nhách... Paul đâu ?

— Em... Ly-ly, Paul gọi người tình.

— Anh Paul...

— Chà, tướng quân mặc « quốc phục » và « đồ vía »... thật là mây râu nhẵn nhụi áo quần bảnh bao (thợ già phá dằm...). Này Ly ly, ngoài thành thế nào ?

— Bãi công cả, như chúng ta ở đây vậy, Métro không chạy (xe điện chạy dưới hầm), Bus, (Autobus) Taxi cũng nghỉ, vừa rồi có vài cái chạy lại rai bị chặn lại chích bánh xẹp lép nằm nhim giữa đường... bọn căn lao « vàng » (căn lao gian) bị sửa lưng một mẻ. Cảnh sát hiền lành không phải như mấy khi trước... sao vậy Paul, Julot ?

— Im mồm cậu lại, đồ nhãi con... Julot trào phúng không có duyên... cậu biết gì để cho ta nói luôn... có gì đâu lạ. Mặt trận Bình dân sắp nắm chánh quyền, Léon Blum làm chủ tịch nội các, Vincent Auriol làm tổng trưởng tài chánh và kinh tế, tướng này tài zách... « tui tui » không vào : Thorez, Duclos là nhũ đại cách mạng không vào chính phủ tư bản...

— Cách mạng con khỉ họ... Paul xen vào... Tui bầy mà cách mạng... ha ha... cách mạng theo kiểu Léon Blum, Marius Moutet, Salengro, Lagorrette ?..

— Cách mạng thiệt mà chứ không phải như mấy ông S. F. I. O. đầu mấy ông nói phải cải cách xã hội và kinh tế » như thằng tướng gì ở bên Mỹ đó ?..

— ...Kỷ giả xen vào chỗ này : « Roosevelt (tổng thống Hiệp Chúng Quốc Mỹ, áp dụng chính sách New Deal... »

— Đẹp Sangh Shô Linh (kỷ giả âm theo giọng của thợ già) lại ? « Ba tàu » mà cũng bàn chính trị Âu Mỹ à... Nói chơi vậy thôi... xin lỗi... các ông bảnh lắm mà... chúng tôi là thợ thuyền bản không lại mấy ông « trí thức » đâu...

— Đồ khi già... Bàng đệ tam của m' không có trí thức à ? Lê Văn có nói gì đâu mà mi chận ngang... Paul tức thế cho kỷ giả.

— Nô binh Léon Blum và bè lũ... với chánh sách New Deal áp dụng theo nước ti hon (New Deal lilliputien)

— Này ông mãnh... xin nhắc ông rằng ông dùng danh từ của tôi nhè.

— Ờ rồi sao ? tao theo Trotsky dầy như mầy vậy, tao sẽ bỏ Staline, ung chưa ?.. không ?.. Thôi tao theo Sébastien Faure và đọc « Libertaire » nhè ? (lãnh tụ và cơ quan chính trị anarchistes : vô chính phủ). Tao tưởng Lê Văn nó ở trong hàng ngũ xã hội tả phái và C.G.T. nào dè nó với mầy một hủi.

— Nói bậy ! Lê Văn vẫn ở hàng ngũ của nó nhưng tui tao nói nó nghe thủng lỗ nhĩ hơn tui đệ tam của bầy, nhứt là về vấn đề Đồng Đương. Người Việt nam nào muốn giải phóng dân tộc thuộc địa mà chẳng cảm tình với chúng tao... Lê Văn chỉ có thể thôi... Người Việt Nam theo tui tao có Trần văn Sĩ (anh Sĩ chết ở Côn đảo một lúc với Nguyễn an Ninh) La Văn... chứ không phải Lê văn ; tao quên, có Hộ ở Marseille (anh Hộ chết trong một trận tập kích ở Củ chi) còn ở Đồng Đương thì có Tạ-thu Thâu, Phan văn Hùm... ở nhóm La Lutte đang hùn vốn chính trị với tui bầy như Nguyễn văn Tạo, Trần văn Giàu... Ờc hạ hai tiếng ngắn.

— Chết cha ! Nghe thẳng quĩ Paul nói chuyện phải mê, nhưng mầy đệ tứ tao ghét quá (kỷ giả ho nhỏ nhỏ), ủa, còn Lê Văn nó ở trong đảng Xã hội Dân chủ sao mình lại ghét nó luôn... Paul mầy nói tao nghe mê... hèn chi Ly-ly nó yêu mầy cũng phải.

— Anh già này lằng nhách... lần nào tui lại dây anh cũng phá dằm rồi bản chính trị lung tung... Paul sửa soạn về... Ly-ly nhắc nhở

— Con gái đảng xã hội bầy bị tui Trotskyte gò hết...

— Im đi Julot... Này Ly ly hồi hôm anh nhớ em lắm, thằng quĩ già cứ phá dằm hoài, chào em... Ta hãy chia tay, anh về em ở lại thay anh tranh đấu... «... Này là tranh đấu cuối cùng... »

— Anh ạ ! Tuy kể ở người đi... nhưng chúng ta vẫn đi một hướng và không phân chia hai ngã... Một chuỗi cười dòn đã như tiếng ngọc khua để kết luận rất duyên dáng trong cuộc chính trị ái tình... đường Anh ! Em theo ; đường Em ! Anh cũng đi...

— Thôi về bỏ ời ! Cuộc bộ thấy mẹ ! ở đó mà gù (roucouler) hoài sao cùi hai ? Lê Văn về với chúng tao cho vui. Cuộc bộ tới xóm La Tinh mầy về nghỉ tui tao sẽ về quận 13 xóm Gobelins... xóm thợ thuyền.

Chào các chị, chào các anh... 22 giờ

TIN VĂN KHOA HỌC

Máy chụp ảnh không lỗ

● Một công ty ở Mỹ đã chế tạo một thứ máy chụp ảnh không lỗ dùng những cuốn « phim » 1 thước tây bề rộng và 1 thước 20 bề cao.

Máy chụp ảnh không lỗ này có tác dụng là thân nhỏ hoặc phóng đại những đồ bản, bề dài của máy là 8 thước 7, bề cao 3 thước. Máy có cái bản để chụp ảnh, bề rộng 3 thước 6, bề cao 1 thước 5. Bản máy ảnh ấy to lớn đến nỗi nửa phần của máy nằm trong một phòng, và nửa phần kia nằm trong phòng khác. Cái phòng ở phía sau dùng làm phòng tối cho nên người ta có thể đưa thẳng « phim » từ máy ảnh đến chậu thuốc rửa « phim ».

Hệ thống chế tạo không khí ở dưới tàu thủy

● Lại một Công ty khác đã phát minh một hệ thống chế tạo không khí ở dưới tàu thủy. Việc này có thể giải quyết vấn đề về vật hóa bị ô nhiễm, thối mục ở dưới tàu thủy. Máy có thể đánh tan không khí ẩm thấp ở dưới hầm tàu. Bởi vậy, sự phát minh này sẽ giúp việc chuyển chở những vật liệu bằng sắt ở dưới tàu khỏi bị hư hỏng.

Một thứ đèn cho người đánh máy chữ dùng

● Một thứ đèn mới vừa được chế ra để dành riêng cho những người đánh máy chữ để họ bớt mỏi mắt và khỏi bị ánh đèn chói vào mắt. Thứ đèn phát huỳnh quang này tỏa ra một ánh sáng trắng và mát, và được gắn trên cây ngang mỏng để kẹp giấy vào ru lô của bất cứ máy đánh chữ nào. Theo lời tuyên bố của những nhà chế tạo thì loại đèn này có thể dùng trong khoảng hai năm.

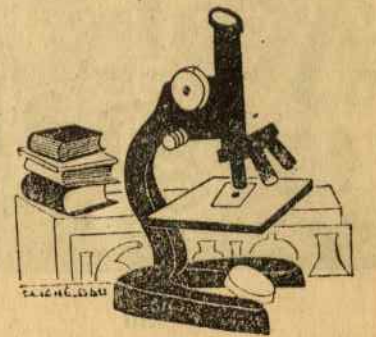
Bản phân số điện thoại để cho người mù dùng

● Tại một học đường dành cho người mù, người ta vừa mới đặt một

đêm mai chúng tôi sẽ trở lại khoanh tay... đề... Tổng đình công... tiếp tục chiếm nhà máy Renault.

(31) Billancourt ngoại ô Paris có rất nhiều nhà máy, như Khánh hội, Vinh hội, Chợ quán, Chánh hưng, Bình tây, Bình đông, Rạch cát, Phú định ở Sài Gòn.

Hãng Renault rộng lớn lắm : 45.000 thợ, 5000 công nhân, chúng ta cứ tưởng tượng một số Ba son mà châu vi chạy dài từ sông Sài Gòn rạch avalanche cùn Phú nhứt, đường De Gaulle ra sông Sài Gòn. Từ xưởng này qua xưởng khác có lộ xe ô tô chạy có đường sắt hóa xa... có cầu qua sông đều là của Hãng.

bản phân số máy điện thoại đặc biệt mà một người mù có thể sử dụng được.

Bản phân số điện thoại gồm có một tấm bảng trên có những miếng kim khí hình tròn nhỏ ra độ 7 ly. Trên mỗi miếng kim khí có ghi chữ Braille, tức là chữ nổi cho người mù. Khi có người gọi điện thoại thì chuông reo lên và một miếng kim khí nhỏ ra. Điện thoại viên sờ vào bảng phân số điện thoại để tìm miếng kim khí nhỏ lên và dùng ngón tay đọc chữ Braille hầu cảm thể liên lạc với bản ghi số điện thoại. Trên bản phân số điện thoại có những dấu hiệu tương tự như dấu Braille, nhờ đó điện thoại viên có thể làm cho hai đường điện thoại liên lạc với nhau.

Khi cuộc đàm thoại chấm dứt, chuông điện thoại lại reo lên và một miếng khác trên bảng kim khí nhỏ lên cho điện thoại viên biết đường điện thoại nào nên cắt đứt.

Ngon đèn dùng ánh sáng từ ngoại tuyến

● Một ngọn đèn dùng ánh sáng từ ngoại tuyến đang chế tạo để giúp đỡ cho các nhà y sĩ khám phá những răng hỏng hoặc sâu lầy theo màu sắc của chiếc răng dưới ánh đèn này.

Nhà y sĩ để người khách ngồi trong một phòng tối rồi bật đèn lên. Đèn phát ra một thứ ánh sáng màu trắng xanh nếu răng còn tốt.

Ánh sáng màu nâu sậm chỉ tỏ là răng đã hỏng. Màu trắng đậm cạnh chân răng chỉ tỏ răng bị sâu. Tùy theo ánh sáng của màu sắc ngọn đèn người ta biết rằng bị sâu ăn nhiều hay ít.

Đèn phát quang có thể tìm những răng thủng mà nhà y sĩ không thể thấy trong lúc khám răng. Đèn này lọc tất cả những luồng ánh sáng thường và chỉ để lọt qua những bề dài của luồng sóng điện nào có phản ứng phát quang trên những vật mà nó chiếu vào.

XIII

LAN hỏi : « Chắc là phải có một cái máy ảnh riêng ? »

— Chả cứ. Máy ảnh tốt chụp phim màu được. Chỉ khó vẽ « mise au point » nếu không đúng màu nọ nhờ sang màu kia thì còn tệ hơn cả cái ảnh thường mà mình bị rung tay khi bấm.

Nói dứt, Hường chợt thấy hơi ngượng vì lời giảng giải có vẻ bịa đặt của mình.

Hôm Hường lại nhà Thanh, vừa thấy mặt Thanh đã ranh mãnh hỏi :

— Cậu lơn con Thu phải không ?

Hường vờ ngạc nhiên :

— Sao cậu biết ?

— Thì thằng Qui nó vừa bảo tao là thứ bảy vừa rồi nó gặp mấy cô cậu đương chụp ảnh trên vườn hoa con cóc mà lại.

Thanh nói rồi nhìn bạn đương cố gò một bộ mặt điềm tĩnh :

— Chắc nó trông nhầm ?

— Thôi đi ông ! Cả thằng Bích nó cũng bảo tao thế.

Vừa nói, Thanh vừa vỗ vai bạn đi dõm bảo :

— Này, có định yêu thương con nào thì thú thực.

Cuối cùng Hường nhận :

— Con Lan nó rủ tao đi chụp hộ thi tao đi, chứ đã nước đech gì !

Từ ngày Vân đi lấy chồng rồi, Hường lại năng đến chơi nhà Thanh. Trong bụng hẳn cũng không hiểu tại sao hẳn lại chỉ đến nhà Thanh. Có lẽ tại Bích đi làm ít khi ở Hải Phòng, mà vắng hẳn, Hường chẳng còn người bạn tri kỷ nào ngoài Thanh nữa. Hồi còn đi học, Hường chơi thân với Thanh chẳng phải vì hai người tính tình tương đắc mà vì Hường yêu Vân, cô em gái có đôi mắt thơ ngây, hiền hậu. Ở lớp học Thanh là một cậu học trò giỏi. Hẳn ít nghịch ngợm, chẳng vui tính mấy, đôi khi tỏ ra hơi kiêu ngạo nên bè bạn ít anh ưa. Hường học

vào loại trung bình, thích đọc văn và mơ mộng cả giữa những giờ toán. Hẳn vẫn ngầm bảo Thanh là thằng học gạo.

Sau mấy năm trời xa cách tính tình Thanh đã có đôi phần thay đổi. Tính ngạo nghễ bớt hẳn, nhường cho vẻ điềm đạm phảng phất trên nét mặt đôi lần tư lự. Không nghịch ngợm nhưng Thanh đã tỏ ra vui tính vì hay nói đùa và châm chọc. Đối với Hường, Thanh thuộc vào lớp bạn gia đình tiểu thương giàu có mà Hường ít có cảm tình. Thân phụ Thanh sinh trưởng trong một dòng họ quan liêu lắm giàu vì những năm tháng cầm cân nảy mực ở những đồng ruộng phủ bão. Mẹ Thanh là một người đàn bà đảm đang, giáo hoạt, sống bằng nghề cho vay mượn, cầm cố. Đi làm để kiếm chút chức phận chứ thực ra không có số lương hàng tháng soàng sinh của cha Thanh, gia đình hẳn vẫn chẳng kém sung túc. Bởi thế cho nên, đáng lẽ phải phá ngang như nhiều bạn bè cũ, Thanh vẫn được theo đuổi sách đèn.

Ông phán Tịch đã nhiều lần ngỡ với cha Hường ý định cho con qua Pháp du học. Mẹ Thanh nằn nếp và cô kính như rất nhiều bà mẹ Việt nam giàu có, vì hiếm hoi nên chỉ chăm chăm lo gây dựng cho con một gia đình, để cho dòng dõi sớm có người kế tự. Gả con gái cho Sinh, con trưởng của một gia đình giàu có, bà cho thế là môn đáng hộ đối rồi.

Thanh rất mến Tịch cũng như đã gần Hường ở chỗ thích đi động đến những truyện văn chương, xã hội. Hường nói truyện về máy móc cũng say mê chẳng kém gì khi Tịch tả một xóm ngoại ô bùn lầy nước đọng. Ham đọc, Thanh đã khiến Hường mê phục vì những nhận xét thành thực những truyện quanh mình và ít tư tưởng đã học ở trong những tiểu thuyết nước ngoài mang những luận đề xã hội.

Đôi khi cao hứng, Thanh đã ngộ cho bạn hay cái hoài bão được đi du học ngoại quốc để sau này trở về với mảnh bằng kỹ sư canh nông khai thác những miền đồng hoang, mở rộng công cuộc di cư những đồng bào nghèo tới đó.

Thanh thường hay châm biếm hành động của ít người quanh mình mà hẳn cho là lỗ bịch. Hẳn tra xem chiếu bóng, chơi thể thao để tỏ ra mình là một thanh niên kiêu hãnh, nhưng đôi khi vẫn để cho Hường được nghe những tiếng thở dài :

— Làm thế nào được ? Đời là cả một trò mâu thuẫn !

Ở rạp chiếu bóng ra, đầu óc Hường còn bàng hoàng vì những hình ảnh cuối cùng của cuốn phim vừa tắt.

Hắn đề cho mình bị chen lấn, xô đẩy giữa dòng người thơm mùi hương phấn. Mấy bộ tóc hung hung ghê sát gần những cặp môi mọng đỏ. Họ trò truyện thì thảo, sung sướng cười như những con người chưa bao giờ ra khỏi ngưỡng cửa ăm no. Mấy cái mũ bỏ quân lệch đi, nổi bật trên từng khuôn mặt lúc nào cũng như vừa vớt ra ở một thùng rượu đỏ. Mấy cái miệng râu ria gớm ghiếc cười nói ồm ồm. Những cặp nhãn tình khác lún thấp hơn đi sát vào nhau lặng lẽ.

Lan bảo :

— Thu nó rất thích những phim tình cảm mà phim này nó không đi thật đáng tiếc.

Trâm vừa đi vừa nói truyện nhỏ nhỏ với Lan. Hường nghe Trâm bảo :

— Truyện buồn buồn là...

Lan nhận xét vô tư :

— Người nào đa sầu đa cảm xem phim này đến phát khóc mất.

Hường được dịp gọi truyện :

— Chắc hẳn hai cô cũng vừa phải chắm nước mắt ?

Trâm lắc đầu cười mỉm để cho Hường bắt gặp một nét buồn vừa thoáng :

— Cái buồn thương thấm thía hơn là cái vui, anh ạ.

— Các cô phần đông dễ cảm cả. Nhất là cô Thu, chả bao giờ tôi thấy cô ấy cười hồn nhiên được. Mỗi khi cười trong nét mặt... lại càng buồn hơn.

— Đó là tính tình. Vả lại Thu còn một truyện riêng thật không vui...

Thấy Trâm có vẻ e dè, Hường thực thà bảo :

— Chắc lại là một mối tình giống như tâm sự tác giả « ngày về » ?

— Tội nghiệp cho Thu chỉ vì một phút bong bột không suy tính !

***

Lan chép miệng bảo đề chắm rút câu truyện bạn vừa kể. Hường phê bình một câu vô tình :

— Ôi chao ! Tội trường giả là thế cả. Lãng mạn, phức tạp !

Trâm bảo : « Chung qui chỉ tại ảnh hưởng tiểu thuyết tình ! »

— Em còn nhớ hôm nọ giờ pháp văn, cô giáo có bảo : Đời sống vật chất càng đi quá mức đầy đủ thì đời sống tinh thần càng phức tạp, phức phẩm, thấp hèn.

Trâm nói giữa một tiếng thở dài : « Có lẽ đúng... »

— Không phải thế. Nhưng...

Trâm nửa muốn nói, nửa muốn thôi thì Lan đã cười bảo :

— Nhưng cái gì nữa... Cứ nói đi. Chúng mình bạn thân cả. Anh Hường anh ấy ít bạn lắm, chả lo anh ấy bép xép đâu.

Hường cười đề xen vào : « Thật đấy. Tôi là một cái thùng thơ rất kín.

— Câu truyện của Thu cũng khá oái oăm. Năm 17 chị ấy đã yêu một người... anh rề. Tuổi trẻ thường nhẹ dạ. Người anh tôi tệ ấy đã có một ngày dám hứa sẽ lấy cô em vợ. Sự đời lửa gần rơm dễ bén. Nhưng lòng người ta lại khó dò. Đáng lẽ lấy Thu, anh ta kiêu kiêu làm cho vợ giận bỏ về nhà bố mẹ đẻ. Ở lại một mình, hẳn bất nhân tình với một cô gái nhảy mới 18 tuổi hơn hờ... Nghe đâu như họ đã lấy nhau.

Đã nửa năm trời, nay không về ngõ cấm, Hường không được biết thêm tin tức gì của Tạo. Trở về phố, Hường lại kéo dài cuộc đời xưa, quần quanh trong không khí chật hẹp của gia đình. Giao du với những bạn bè khá giả, tâm mắt Hường đã khuất hẳn những cảnh đời nghèo khổ, tăm tối. Lòng thương không còn chỗ để rung động. Câu triết lý Lan vừa nói vô tình khiến Hường liên tưởng đến người bạn nghèo không may : Không biết Tạo có còn giữ được nụ cười giữa nghịch cảnh làm ác của cuộc đời ?

Gió đột nhiên mát lạnh. Hường đã ra khỏi cửa rạp hát. Tiếng mời chào của đám phu xe đón khách chen lẫn giữa tiếng chuông xe đạp, tiếng máy xe hơi, tiếng chân người huyền ảo.

Chỗ này một người phu xe già đương còng lưng đẩy chiếc xe chật ních hai đồng thịt ngon ngon. Chỗ kia một cặp tình nhân được dịp ôm ấp nhau trên xe, hề hề. Ở mấy góc chật chội, hai ba anh phu xe đương cố nhao ra khỏi đám xe đồng nghiệp. Một anh khác vừa đẩy xe vừa rút cổ lại để đỡ những trận mưa bụi bụi đương đổ xuống từ đầu đến lưng.

(còn nữa)

Người phóng dao

(tiếp theo trang 23)

— Tìm một vai đào phụ ở một vũ đài chẳng hạn ?

Nàng mỉm cười chua chát :

— Khó lắm, anh Thanh ơi ! Mấy chỗ đó ngon ăn, người ta dành nhau, đâu đến phần tôi. Ở đây không ai dành tôi vì vai tôi nguy hiểm. Mấy lại, các vũ đài người ta trả lương tôi lắm, không đủ nuôi ba tôi. Đây lương tuy vậy mà khá hơn, vì việc làm nguy hiểm.

Tôi cầm lấy tay nàng :

— Cô Trang ạ, ở đây tuy vậy chẳng có gì nguy hiểm đâu.

Nàng ngừng nhìn tôi bằng cặp mắt đen lay, vẻ lo sợ :

— Trái lại, tôi thấy nguy hiểm và nguy hiểm vô cùng.

— Cô đừng lo, Lê Vũ thiện nghệ lắm.

Cặp mắt nàng mở rộng thêm ghê sợ :

— Anh không hiểu. Anh không thể hiểu được đâu.

— Sao vậy ?

— Tôi biết chắc, một ngày kia tai nạn sẽ xảy ra.

Nàng nói bằng một giọng chắc chắn quá khiến tôi cũng hoảng lay. Tôi hỏi nàng, nghe ngào :

— Vì đâu cô lại nói thế ?

Cảm xúc quá, nàng cúi mặt xuống :

— Vì Lê Vũ muốn tôi thành người yêu của hắn.

Mặc dầu không khí chuyện trò bấy giờ đang nhuốm vẻ bi thương, tôi vẫn thấy đột nhiên sung sướng lạ lùng. Tệ ra nàng không phải là tình nhân của Lê Vũ.

— Cô Trang yêu quý ơi ! hay là cô sợ hãi trả thù cô ư ? Cam đoan không có chuyện ấy đâu. Dầu cho Lê Vũ có đề hèn muốn ám sát cô bằng cách khôn nạn ấy chẳng nữa, hẳn cũng chẳng dám, vì làm thế tức là hẳn tự giết chết hẳn. Ai còn dám làm mục phiêu cho hắn phóng dao, ai còn dám thuê hẳn nữa.

Khánh Trang nắm cánh tay tôi lắc mạnh mà rằng :

— Không phải thế đâu. Lê Vũ chẳng phải là một đứa sát nhân, mặc dầu hẳn mang tên đội lốt đứa sát nhân. Hẳn cũng không có đủ tàn nhẫn để báo thù tôi một cách khôn nạn. Tôi chẳng sợ gì một cuộc ám sát. Tôi chỉ sợ một tai nạn thiệt.

— Có lý nào, Lê Vũ thiện nghệ đường ấy ?

— Phải, trước kia hẳn thiện nghệ.

— Cô nói sao tôi không hiểu ?

— Hẳn dạo này tập uống rượu. Bàn tay hẳn run rồi.

— Trời đất ơi !

Tôi khiếp vía hỏi lại :

— Có chắc vậy hả ?

— Chắc chắn lắm. Tôi đã mục kích hẳn uống rượu và ..

Giọng nàng bỗng trầm xuống :

— ... và tôi đã thấy tay hắn run.

— Nhưng tại làm sao hẳn ta lại uống rượu mới được chứ ? Chắc hẳn cũng dư hiểu, làm thế chẳng những nguy lấy mạng cô mà còn nguy cho cả tương lai của hẳn.

— Có một thứ mà hẳn coi quý hơn cả tương lai. Và hẳn uống rượu vì sâu não.

— Vì hẳn yêu cô ?

— Phải.

Tôi cảm động muốn nghẹt thở :

— Còn cô ?

Bỗng nhiên Khánh Trang rung rung nước mắt. Nàng sà vào trong hai cánh tay tôi. Một chiếc hôn nồng cháy...

Đó là lần duy nhất tôi thấy sung sướng.

Nàng thổ thổ :

— Chao ôi, anh không hiểu rằng em yêu anh đến thế nào ư ?

Không em ạ. Vì nó kỳ ảo quá, ai mà tưởng tượng được. Đối với một tên phu dọn màn quá hèn mọn như anh...

— Anh đừng nói thế. Em chắc đời anh chẳng phải làm công việc ấy đâu.

— Em đừng nói thế. Con người cũ của anh đã chết hẳn rồi. Phút này anh chỉ là một người yêu em đến mất trí. Mai kia...

Tôi bỗng im bật.

— Anh ?

— Không. Anh chẳng biết nói gì cả. Có chăng chỉ muốn nói với em thế này : muôn vạn em hãy vững lòng tin ở nơi anh. Anh hứa với em ! hễ anh còn gần em, em sẽ không sợ gì cả. Anh sẽ đủ nghị lực san bằng tất cả mọi nỗi hiểm nguy trên bước đường của em.

— Chao ôi, anh có thể ngăn nổi Lê Vũ uống rượu và tay hẳn run chẳng ?

— Anh đã nói em cứ vững tâm. Anh nhắc lại một lần nữa. Anh nguyện sẽ hy sinh cả tính mạng anh vì em. Nếu anh có một nghìn tính mạng anh cũng xin hy sinh cho em trọn vẹn. Thân anh, anh chẳng quản. Em vững lòng tin anh chứ ?

Khánh Trang cười tươi tắn :

— Vâng thưa anh, em xin tin.

Rồi, nheo con mắt một cách tinh ranh, nàng thêm :

— Gớm, cậu phu dọn màn này oai quyền quá đi mất. Bầm quan lớn ạ !

— Cái hình nộm này cũng thông minh tệ ! Bầm bà lớn ạ !

Hai chúng tôi cùng cười ầu ỹ. Một niềm tin tưởng rằng buộc chúng tôi đồng thời với tình yêu đương nồng thắm.

(còn một kỳ nữa)

Chiến tranh lạnh...

(tiếp theo trang 16)

để nghiên cứu những biện pháp, để đánh đổ sự đe dọa ấy. — Tôi từ chối không chịu quan niệm một tinh thần chịu thua chỉ có một mặt.

Tại sao, để theo dõi con đường của tôi ác, tâm trí của loài người có thể tưởng rằng đi tới là được, là dễ nữa?

Mà tại sao, để theo dõi con đường của điều thiện, thì cũng cái tâm trí ấy lại không thể tưởng tượng một tiến bộ nào cả?

Cho nên tôi từ chối, không chịu quan niệm một tinh thần chịu thua chỉ có một mặt.

Nhưng mà với một người dân bà như tôi, lại là gốc một xứ rất « lạc hậu » thì tôi tài nào mà có thể thực hiện một sự tiến bộ như thế được?

Song tôi có thể đặt vấn đề trước mặt những nhà tư tưởng Âu tây, bởi vì tôi muốn Âu tây gây được nơi lòng chúng tôi một sự kính mến xác thực. Sự kính mến do một tâm hồn cao cả tạo ra, chứ không phải sự kính mến do sức mạnh của vũ khí hay quyền lực của tiền tài mà đặt trên đầu chúng tôi.

Tôi xin lỗi đã lạm dụng lòng khoan hồng của ông chủ tịch, và lòng nhân ái của quý bà, quý ông, nhưng cho tôi xin thêm vài phút nữa để tôi có thể kêu gọi những nhà xã hội học, những nhà kỹ thuật, những nhà pháp lý và những nhà chính trị, để họ nghiên cứu những phương tiện chấm dứt chiến tranh nguội. Đứng về quan điểm của bầu không khí, của miếng đất đã dung hợp nó và những phương tiện đã làm cho nó phát triển, tôi ước mong cho họ đạt thành trong cái trọng trách ấy.

Người theo Phật pháp như chúng tôi tin rằng hoa sen là tượng trưng của Giác Ngộ. Hoa sen nở ấy là dấu báo hiệu trước của một điều lành. Thế mà xem báo sáng nay, tôi hay rằng ngày hôm qua là 24 Août 1953, một hạt sen nở cũ đã 2.000 năm đã mọc lại Hambourg và đã kết thành một đoá hoa. Lại cũng ngày ấy, Cuộc Đại hội của phong trào chúng ta để xây dựng một chính phủ Liên bang thế giới lại bắt đầu khai mạc giữa những bức tường của nghị hội nước Đan mạch. Hai việc trùng vào một lúc, việc trùng ấy phải chăng là báo trước một điều lành, báo trước rằng nhân loại sẽ bước vào một thời đại mới?

Những kẻ sa đoạ

(Tiếp theo trang 21)

hoa thơm, đẹp!

VĂN (khẽ giọng).— Thấy không giữ gìn lời nói thì thấy ở lại một mình, tôi về ngay!

ĐẠT THÀNH.— Thì tao có nói điều gì có hại đâu nào?

Anh thường không tin tưởng gì cả mà

Ý chí hòa bình của lực lượng thứ ba

(Tiếp theo trang 32)

Clement Davies (Nghị sĩ Anh):

« Không có một người nào trên thế giới hiện nay là tự do cả, vì chúng ta kể thì đang sống trong sự đói khổ, kể thì trong sự sợ hãi.

« Sự đói khổ sẽ còn mãi mãi, nếu còn hàng triệu bạc đổ vào công việc dự bị chiến tranh trong khi hàng năm thế giới lại còn thêm hàng triệu miệng mới phải nuôi.

« Còn về sự sợ hãi thì ta thấy rằng người dân thường ở mỗi nước có bao giờ sợ hay thù ghét người dân nước khác đâu. Chỉ có chính phủ mỗi nước là sợ lẫn nhau và nghi kỵ lẫn nhau thôi. Như thế rõ ràng là trật tự của xã hội hiện thời đã hư hỏng vậy. Và vì sợ lẫn nhau, nên các nước đua nhau rèn luyện khi giới.

« Cái ý kiến lập chính phủ thế giới không phải mới lạ gì. Sau đại chiến 1914-18 nhờ công trình của tổng thống Wilson, Hội Vạn Quốc được thành lập. Nếu Hội thất bại đó là lỗi chính phủ các nước Hội viên.

« Sau Đại chiến thứ 2, hội nghị San Francisco đem lại một nguồn hy vọng mới cho nhân loại. Nhưng sau mấy năm làm việc của Liên Hiệp Quốc ta thấy ta chưa được mãn nguyện. Vì vậy sự cải tổ Hiến chương Liên Hiệp Quốc năm 1935 sắp đến hẳn phải là một sự cần thiết không tránh khỏi.

« Chúng ta tranh đấu vì ở mục đích:

1) Bãi bỏ chiến tranh.

2) Bãi bỏ sự đói khổ.

« Hai mục đích này tương quan, vì còn chiến tranh thì còn sự đói khổ, mà còn sự đói khổ thì tức là còn chiến tranh.

« Mục đích thứ 3 là sự bình quyền, bình đẳng của mọi nước. Vì bao giờ còn một nước được quyền lợi hơn một nước khác, tức thì còn sự ghen ghét, và sự ghen ghét sẽ làm nảy ra chiến tranh.

« Hỏi các quý bà, quý ông, hỏi các bạn, chúng ta có thể tự hào vì giờ phút thiêng liêng, lịch sử này. Những đám mây đen của chiến tranh đã bay qua ở chân trời, ánh sáng bình minh đã hé rạng, hứa hẹn một ngày sắp đến rực rỡ và tung bừng cho cả thế giới ».

cũng thắp mặc sự tội lỗi ả. Hay là anh sợ sự cụ độc thấy ý nghĩ trong đầu óc lộ ra ở hai con mắt? (Cười).

Vấn nhân vật bước đi.

THỪA (đến gần Đạt Thành).— Cụ này... cậu Minh có ở đây đấy... Không hiểu sao cậu ấy lại biết mà đến... Tôi sợ rồi sinh chuyện... Cụ cứ bình tĩnh... vững vàng!

ĐẠT THÀNH.— Máy đồng rồi xa tao.

THỪA.— Cụ cứ yên tâm.

(Còn nữa)

VẤN ĐỀ ĐẠO DIỄN

(tiếp theo trang 17)

đến như thế nào? Lý giải vở kịch ra làm sao? Chính tác phong, khuynh hướng và sự tu dưỡng của bản thân nhà đạo diễn quyết định sự sáng tạo ấy. Vì thế, cùng một loại kịch, hai nhà đạo diễn có thể tạo nên lối diễn xuất khác nhau, đưa ra hai phương pháp thể hiện khác nhau.

Còn xét về phương pháp xử dụng các ngành nghệ thuật tham dự vào kịch, mỗi nhà đạo diễn có mỗi cách thức riêng. Hơn nữa, trong mỗi loại kịch, bao giờ cũng có những người cộng tác chuyên môn như: nhà soạn kịch (đã đành), người chuyên trách phần mỹ thuật, người chuyên trách về âm nhạc, những diễn viên, người lo về ánh sáng, về trang phục, về hóa trang v.v... Những người cộng tác chuyên môn ấy nhứt định phải cùng tiến đến một mục tiêu chung; nhà đạo diễn phải biết hòa hợp những ngành chuyên môn ấy, nắm chắc sự điều hòa thống nhất mới mong có hiệu quả hoàn toàn được.

Ngay trong một loại kịch, cũng có những màu sắc, hình thái chống đối nhau, có những tình cảm hoặc hoà hợp nhau, hoặc mâu thuẫn nhau, hoặc chề ngự nhau một cách hỗn tạp. Nhưng dù những màu sắc, hình thái, tình cảm có hỗn độn đến đâu đi nữa, nhà đạo diễn cũng phải làm sao dung hoà, kết hợp hình thức, nội dung... để làm nổi bật những nét diễn hình trong loại kịch ấy.

Vậy ai là kẻ đứng giữa sự rối loạn ấy, hoặc làm rõ thêm sự chống đối nhau của màu sắc, hình thái? hoặc xoá dần thêm sự mâu thuẫn của tình cảm? Đồng thời làm cho điều hòa và dịu bớt những sự xung đột; hoặc sáng tạo thêm những sự kiện mới lạ, để dựng nên những kịch tính cần thiết?

— Chính đó là những trách nhiệm chi huy của nhà đạo diễn vậy.

***

CHO nên, nhiệm vụ căn bản của nhà đạo diễn là:

— Căn cứ nội dung của vở kịch, mà dung hoà những yếu tố và tánh chất của các ngành nghệ thuật tham dự sự trình diễn, phát huy những ưu điểm ra.

— Đặt những bộ môn văn nghệ tham dự sự trình diễn dưới một sự chỉ huy điều hòa và thống nhất; mà phải bảo đảm sự tự do phát triển của các bộ môn ấy (trong khuôn khổ).

— Theo một phương châm đã định sau, « mà » dựng nội dung kịch bản thành những hình thể thích hợp với sân khấu (nghĩa là, có thể biểu diễn được), sáng tạo một phương pháp biểu hiện mới mẻ, và một phong cách đặc biệt cho vở kịch, cho loại kịch.

1) Muốn hiểu thêm tánh chất « tổng hợp » của kịch, xin xem bài « Những đặc tánh của kịch », đăng trong Đời Mới số 70.

Dragées
PULMOFORME

Libs

Thuốc viên
trị dứt ho

LIBS
(Mareuil sur Lay Vendée)

DAY KHOA THÔI MIÊN

Đề chữa bệnh, nhiều phép bí truyền hay lạ.

(Ở xa học bằng thư).

COI CHỮ KÝ.— Đoán vận mạng. Coi rõ thân thể, sự nghiệp, tình duyên, tai nạn.

Cho phép HỌ MẠNG, để làm ăn buôn bán được phát tài, và giúp chị em đau đớn về tình duyên được toại nguyện.

Do nơi

Mme Nguyễn thị Nghiênn

120/5 Đại lộ Gallieni-Saigon

(đường hầm Nguyễn-văn-Dũng)

(Ở xa viết thư hỏi, kèm có 2d)

VIỆT NAM CÓ MỘT

Nhà chuyên môn làm chân giả và tay giả để ráp thay những chân cụt và tay cụt. Theo đúng phương pháp của những nhà chuyên môn Pháp và Mỹ.

Được tin nhiệm của sở quân y Pháp ở Saigon.

Xin mời lại viếng hoặc viết thư

HIỆU BATRU

301, Colonel Grimaud
SAIGON

QUÁN QUẢN TỬU ĐIỂM

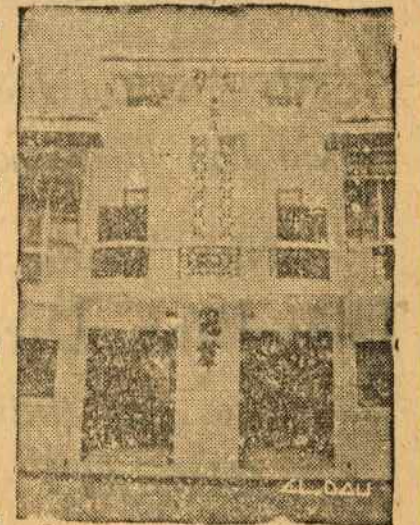
Téléphone : 402

Số 2 và 16 đường
des Artisans
CHOLON

SIÊU QUẢN TỬU ĐIỂM

Tél phone : 580

Số 440, đường
Marins — CHOLON

Tóm tắt phần thứ nhất

Những tấm quảng cáo cho những tuồng chớp bóng khiêu dâm, những sách vở của bọn lái buôn đi bắt cá tung thả nhục dục... được bày bán nhan nhản trong một thành phố chỉ biết ăn chơi truy lạc lại cái hại trước nhất cho đám trẻ của một xã hội chưa chịu chú trọng đến việc giáo dục chúng, từ cách giáo dục ở gia đình đến lối giáo dục ở nhà trường.

Póng, Dó Ta, Du... bọn thiếu niên ở cái tuổi 12 đến 13 cùng Liên, Mầu, Tri... bọn thiếu nữ đồng tuổi, bọn chúng đều là nạn nhân của những cơn mê tình thần của bọn lái buôn đi bắt cá và lối giáo dục thoát hóa mà chúng chịu ảnh hưởng. Bọn chúng đều là những trẻ còn cấp sách đến nhà trường.

Thầy giáo Sác, cô giáo Châu là những nhà mở phạm có tư tưởng tiến bộ nhưng lại gặp bà Đốc là người nặng óc thủ cựu đã áp dụng một lối giáo dục lỗi thời, chẳng những không ích gì cho chúng mà còn xô chúng vào con đường hư hỏng, tội lỗi.

Con Liên và thằng Đổng là nạn nhân chính của cốt truyện. Hai trẻ sớm sa ngã vào đường tình yêu và suốt đời hoạt cả một đời còn hứa hẹn nhiều ở tương lai.

XV

YÊN lặng trở lại. Thức ăn mang lên mỗi lúc mỗi nhiều, bọn trẻ háu ăn chép chép miệng thêm thường.

Từ này đến giờ hình như Đổng không đề ý mọi câu chuyện xảy ra quanh nó. Tri óc nó đang bận rộn một ý nghĩ khác: được thấy Liên, được gần Liên, và được ôm Liên hôn... Đũa và muỗng bắt đầu khua lóc cóc trong đáy chén. Đổng ngồi ở mút trên một chiếc ghế dài, cong lưng nghênh cổ ra phía sau nhìn say mê vào đầu tóc bọn con gái. Đầu tóc con Liên, thằng bé quen thuộc lắm rồi! Chỗ nào, mái tóc xuống đến lưng chừng vai là chỗ ấy Liên

của nó ngồi đấy! Nhìn mái tóc Liên nó cũng nhận biết Liên, nhưng nếu được nhìn cặp mắt tinh tú của con bé chắc nó phải ngỡ ngàng người ra.

Liên cũng vậy. Tri óc cũng chỉ có một ý nghĩ: được thấy Đổng, được nhìn Đổng và được đưa má cho Đổng hôn. Tâm thần nó rối loạn. Và lúc ấy, nó cũng đưa mắt nhìn Đổng.

Mặc cho bà Đốc đã cấm đoán. Mặc những hình phạt Bà mới ban ra. Hai đứa tìm gặp nhau trong cặp mắt say đắm...

Thằng Du, ngồi gần thằng Đổng bắt gặp cái cử chỉ thầm kín của hai đứa. Một tay nó để lên tim, một tay nó nó đặt lên môi, nó cũng quay về phía con Liên làm điệu bộ như muốn gửi một cái hôn âu yếm.

Đổng quay lại phía thằng Du, mặt đỏ ửng sát khuôn.

Du ban đầu còn ngồi iza thín thít nhưng sau cưỡng lại:

— Nàng công chúa của mày, tao cũng thích kia mà! Tao cũng có quyền...

Đổng chỉ ngay tay vào mặt Du:

— Tao cấm đấy!

Du cười khiêu khích nhìn về phía Liên rồi đưa tay làm lại cái cử chỉ lúc này, nghĩa là một tay để lên ngực, rồi một tay chạm lên môi có ý như muốn gửi cho con Liên một cái hôn.

— Đồ con khỉ!

Nhiếc xong, Đổng đứng dậy. Nó vờ ngay bát canh đặt trước mặt và cầm cả bát hất mạnh vào mặt Du. Trên tóc, mặt mũi, thái dương đến cằm quần áo thằng Du bám đầy nước canh và những cọng giá. Tai ác thay tổ

(Xem Đời Mới từ số 62)

canh còn nóng hổi! Không vừa vào gi, Du lẳng tiến tới trước mặt Đổng. Đổng lạnh lẽo bước ra khỏi ghế và cả hai tìm được một địa thế đỡ từ tưng. Cặp mắt chúng nhìn chừng chừng vào nhau một chốc, rồi cả hai nhảy xổ vào nhau đưa tay đưa chân lúi búi. Ngay lúc ấy, chừng mười đứa trẻ ngồi cùng bàn biết chuyện nhưng hông có tiếng la thất thanh của con Liên, cả phòng đều sững sốt và cùng quay về phía xảy ra « cuộc đấu ». Hai địch thủ trao nhau những quả đấm lẹ và chắc nịch...

Tuy ngồi xa nhưng Liên cũng chấp tay trước ngực lăm lăm.

Lạy Chúa cho Đổng được vô sự. Nhìn thấy, mắt Du bám đầy canh, Liên chỉ biết thầm mong những quả đấm của Du ít trúng Đổng hơn. Đây là lần thứ hai cũng vì nó mà Đổng phải tổn hơi, hao sức với thằng Du. À! Nó hiểu rồi, từ lúc Đổng và nó thăm yêu nhau, hết đưa này đến đưa khác chỉ tìm cách phá hoại, chúng chỉ muốn làm cho cuộc tình duyên của hai đứa phải đến tan vỡ.

Phía bọn con trai lấy làm thích thú lắm. Không có đứa nào đứng ra can ngăn, trái lại đó là một dịp để chúng đồ thêm xăng vào lửa.

— Tiến vào Đổng, tặng cho nó một cú « đĩa rế » này! Đứa khác lại bảo:

— Du ơi! Cú « xuất vìn » của mày đâu? Sao chưa cho ra đây?

Bọn gái cũng quên cả kỷ luật nghiêm nhặt của bà Đốc mới ban, cùng quay lại. Nhiều đứa bỏ ghế chạy tới xem cho gần hơn. Ngồi tận xa, nhưng thầy giáo Sác và cô giáo Châu cùng đứng ngòm dậy. Cả hai cùng rất dỗi ngạc nhiên:

— Việc gì thế? Việc gì thế?

Tức tức, thầy giáo Sác sấn tới:

— Đổng, Du, hai trò đã chịu tách khỏi nhau chưa?

Thầy vội vàng nắm lấy tay Du và gạt Đổng ra. Cô giáo Châu chạy tới giúp sức thầy Sác. Bà Đốc ngồi ở bên phòng giấy nghe tiếng ồn ào lật đật bước vào.

— Ê! Ê!

Rồi bà la như cắt cổ:

— Các trò có chịu ngồi lại ngay ngắn không? Vả lý thật!

Bọn con gái lẳng lặng vâng lời. Còn bọn con trai lẹ làng, đứa nào về chỗ nấy. Du và Đổng như đứng chôn chân giữa nền nhà, bàn tay chúng vẫn còn nắm lại. Bà Đốc tiến tới, thở hồn hèn. Đám học sanh quây quần quanh hai thủ phạm. Cô giáo Châu và thầy giáo Sác cũng có mặt trong đám đó. Nét mặt bà Đốc lúc này giận đến tái mét mặt trước cảnh lộn xộn mà bà không

thể tưởng tượng lại xảy ra được như thế. Thầy giáo Sác dần dần:

— Hai trò này đánh nhau...

Lấy giọng cấp trên, bà Đốc bắt đầu cất vắn tội nhân:

— Tại sao hai trò lại đánh nhau?

Đổng nhìn Du, Du nhìn Đổng. Rồi cả hai đều biết rằng mình là thủ phạm, lẳng lẽ cúi đầu nhìn xuống đất.

— Nói lên nào! Tại sao hai trò đánh nhau?

Phút im lặng kéo dài. Thằng Du xa xa chân xuống nền nhà, ấp úng nói không ra lời.

Bà Đốc lại dục:

— Thế nào? Trò nói cái gì?

Du lại ấp úng:

— Thưa bà, đây câu chuyện thuộc về đàn ông chúng con ạ!

Bà Đốc sững sốt:

— Thế nào? « Chuyện đàn ông »?

Trò muốn nói cái gì vậy?

Thầy giáo Sác nghe câu trả lời bất ngờ đó, tuy thầy chưa được rõ câu chuyện lắm, nhưng thầy cũng gắng giải một cách trôi chảy cho bà Đốc nghe:

— Du muốn bảo rằng, sở dĩ trò ấy với trò Đổng đánh nhau không phải vì một chuyện ở nhà trường hay một chuyện gì dính dấp đến việc nghỉ hè. Có thể đó là một sự bất đồng ý kiến giữa hai trẻ khi bàn đến một trò chơi, một môn thể thao hay một câu chuyện về chớp bóng. Ở cái tuổi trẻ, tinh thần chúng dễ nóng nảy lắm. Sau cơn giận, chúng lại trở nên những cặp bạn bè thân thiết nhất trên đời đấy. Du! Có đúng như vậy không?

Du ngược đầu đáp lại thầy giáo:

— Thưa thầy, vâng ạ!

Thầy giáo Sác lại đặt tay trên vai Đổng:

— Trò Đổng có cho như vậy là đúng không?

Đến lượt Đổng ngược đầu lên. Nó nhìn thầy giáo như muốn tỏ lòng cảm ơn. Đổng cũng thăm thẳm là thầy giáo Sác trước mặt Bà Đốc không muốn làm to chuyện, trái lại thầy muốn bênh vực cho nó và thằng Du nữa là khác. Nghĩ vậy, nó vội vàng trả lời thầy:

— Thưa thầy, chính như vậy ạ!

Thầy giáo Sác nhìn Bà Đốc cười:

— Thưa bà, câu chuyện chỉ có thể thôi ạ!

Bà Đốc như chưa vừa ý:

— Như vậy, tôi cũng chưa hiểu rành mạch nguyên do cuộc xô xát này như thế nào cả.

Đổng, sau khi lườm Du, nhếch mép nói:

— Tao sẽ thưa với bà Đốc là vì canh đấy.

Bà Đốc, lại một lần nữa rất dỗi

ngạc nhiên:

— Canh đấy ư? Tại sao lại nói đến canh? Canh dọn không chu đáo phải không?

Thằng bé trả lời một cách không ngượng ngùng gì cả:

— Thưa bà em bảo là canh giá, Du lại cho canh khoai.

Bà Đốc cắt ngang:

— Rồi sao nữa?

— Bất đồng ý kiến nhau và xảy ra xung đột.

Bà Đốc oang oang giọng gọi người phụ bếp lên.

— Cui bếp! Chị nói tôi nghe, canh chiều nay nấu bằng những thức gì?

— Thưa Bà có đủ vị ạ: cà chua, khoai lang, giá, cá cơm v.v...

Bà Đốc bắt hàm hỏi:

— Có khoai lang không?

— Dạ, có ạ?

— Có giá không?

— Dạ, cũng có ạ!

— Được rồi! Cảm ơn chị.

Bà quay lại Du và Đổng, với cái giọng của một quan tòa bà lại hỏi:

— Bà định đi nhưng rồi quay lại:

— Cũng tiếc đấy! Phần ăn tráng miệng hôm nay quý lắm nhưng các trò lại hỏng mất. Đáng lý các trò sẽ được mỗi người một trái cam Cái Bè ngon nhất trong mùa.

Cam Cái Bè: Được ăn một trái cam Cái Bè thì tuyệt! Nghe bà Đốc nhắc đến cam Cái Bè, trò nào trò nấy đều nuốt nước miếng, trông bộ thảm thường lắm.

Bà Đốc quay đi về phía cửa lớn. Bà thở dài trông bộ hơi buồn chán:

— Mặc các trò! Các trò không được phần tráng miệng sau bữa cơm hôm nay.

Bà vừa bước đi, có tiếng gọi bà lại:

— Thưa Bà, như vậy không công bằng ạ!

Bà n h e o đôi mày, mím môi lại:

— Trò nào vừa mới nói câu ấy?

— Thưa Bà, em ạ!

Bà Đốc tròn đôi mắt nhìn chăm chăm vào thiếu nữ vừa đứng nhồm dậy:

— Tại sao, trò lại bảo là không công bằng?

Trò trả lời cho tôi nghe nào?

— Dạ! Thưa Bà, em không có quay lại về phía sau ạ! Em vâng lời Bà. Lúc hai người đánh nhau, em cũng không quay lại nhìn.

Bà có thể tin như thế không ạ?

Bà Đốc vui vẻ:

— Đúng đấy! Lúc bước vào đây, tôi cũng có đề ý đến trò. Tôi quên lãng đi. Vậy tên trò là gì?

— Dạ Mầu ạ!

— Được rồi! Vì trò đã biết vâng lời, thưởng cho trò một quả cam Cái Bè, trò bằng lòng không?

Mắt con bé sáng ngời.

— Dạ! Thưa Bà, quả nào ngọt nhất ạ!

— Đành rồi, một quả thật rõ ngon! Nhưng một mình trò được phần cam ư?

Bà Đốc ngam nghĩ một lúc, lăm lăm:

— Một mình trò ư?

Rồi đưa tay ngang mặt, bà ra hiệu cho người phụ bếp:

(Còn tiếp)

Đôi mắt Đổng nhìn về phía Liên rồi đưa tay làm lại cái cử chỉ lúc này, nghĩa là một tay để lên ngực, rồi một tay chạm lên môi có ý như muốn gửi cho con Liên một cái hôn.

Đổng quay lại phía thằng Du, mặt đỏ ửng sát khuôn.

Du ban đầu còn ngồi iza thín thít nhưng sau cưỡng lại:

Nàng công chúa của mày, tao cũng thích kia mà! Tao cũng có quyền...

Đổng chỉ ngay tay vào mặt Du:

Tao cấm đấy!

Du cười khiêu khích nhìn về phía Liên rồi đưa tay làm lại cái cử chỉ lúc này, nghĩa là một tay để lên ngực, rồi một tay chạm lên môi có ý như muốn gửi cho con Liên một cái hôn.

Đồ con khỉ!

Nhiếc xong, Đổng đứng dậy. Nó vờ ngay bát canh đặt trước mặt và cầm cả bát hất mạnh vào mặt Du. Trên tóc, mặt mũi, thái dương đến cằm quần áo thằng Du bám đầy nước canh và những cọng giá. Tai ác thay tổ

(Xem Đời Mới từ số 62)

thể tưởng tượng lại xảy ra được như thế. Thầy giáo Sác dần dần:

Hai trò này đánh nhau...

Lấy giọng cấp trên, bà Đốc bắt đầu cất vắn tội nhân:

Tại sao hai trò lại đánh nhau?

Đổng nhìn Du, Du nhìn Đổng. Rồi cả hai đều biết rằng mình là thủ phạm, lẳng lẽ cúi đầu nhìn xuống đất.

Nói lên nào! Tại sao hai trò đánh nhau?

Phút im lặng kéo dài. Thằng Du xa xa chân xuống nền nhà, ấp úng nói không ra lời.

Bà Đốc lại dục:

Thế nào? Trò nói cái gì?

Du lại ấp úng:

Thưa bà, đây câu chuyện thuộc về đàn ông chúng con ạ!

Bà Đốc sững sốt:

Thế nào? « Chuyện đàn ông »?

Trò muốn nói cái gì vậy?

Thầy giáo Sác nghe câu trả lời bất ngờ đó, tuy thầy chưa được rõ câu chuyện lắm, nhưng thầy cũng gắng giải một cách trôi chảy cho bà Đốc nghe:

Du muốn bảo rằng, sở dĩ trò ấy với trò Đổng đánh nhau không phải vì một chuyện ở nhà trường hay một chuyện gì dính dấp đến việc nghỉ hè. Có thể đó là một sự bất đồng ý kiến giữa hai trẻ khi bàn đến một trò chơi, một môn thể thao hay một câu chuyện về chớp bóng. Ở cái tuổi trẻ, tinh thần chúng dễ nóng nảy lắm. Sau cơn giận, chúng lại trở nên những cặp bạn bè thân thiết nhất trên đời đấy. Du! Có đúng như vậy không?

Du ngược đầu đáp lại thầy giáo:

Thưa thầy, vâng ạ!

Thầy giáo Sác lại đặt tay trên vai Đổng:

Trò Đổng có cho như vậy là đúng không?

Đến lượt Đổng ngược đầu lên. Nó nhìn thầy giáo như muốn tỏ lòng cảm ơn. Đổng cũng thăm thẳm là thầy giáo Sác trước mặt Bà Đốc không muốn làm to chuyện, trái lại thầy muốn bênh vực cho nó và thằng Du nữa là khác. Nghĩ vậy, nó vội vàng trả lời thầy:

Thưa thầy, chính như vậy ạ!

Thầy giáo Sác nhìn Bà Đốc cười:

Thưa bà, câu chuyện chỉ có thể thôi ạ!

Bà Đốc như chưa vừa ý:

Như vậy, tôi cũng chưa hiểu rành mạch nguyên do cuộc xô xát này như thế nào cả.

Đổng, sau khi lườm Du, nhếch mép nói:

Tao sẽ thưa với bà Đốc là vì canh đấy.

Bà Đốc, lại một lần nữa rất dỗi

ngạc nhiên:

Canh đấy ư? Tại sao lại nói đến canh? Canh dọn không chu đáo phải không?

Thằng bé trả lời một cách không ngượng ngùng gì cả:

Thưa bà em bảo là canh giá, Du lại cho canh khoai.

Bà Đốc cắt ngang:

Rồi sao nữa?

Bất đồng ý kiến nhau và xảy ra xung đột.

Bà Đốc oang oang giọng gọi người phụ bếp lên.

Cui bếp! Chị nói tôi nghe, canh chiều nay nấu bằng những thức gì?

Thưa Bà có đủ vị ạ: cà chua, khoai lang, giá, cá cơm v.v...

Bà Đốc bắt hàm hỏi:

Có khoai lang không?

Dạ, có ạ?

Có giá không?

Dạ, cũng có ạ!

Được rồi! Cảm ơn chị.

Bà quay lại Du và Đổng, với cái giọng của một quan tòa bà lại hỏi:

Bà định đi nhưng rồi quay lại:

Cũng tiếc đấy! Phần ăn tráng miệng hôm nay quý lắm nhưng các trò lại hỏng mất. Đáng lý các trò sẽ được mỗi người một trái cam Cái Bè ngon nhất trong mùa.

Cam Cái Bè: Được ăn một trái cam Cái Bè thì tuyệt! Nghe bà Đốc nhắc đến cam Cái Bè, trò nào trò nấy đều nuốt nước miếng, trông bộ thảm thường lắm.

Bà Đốc quay đi về phía cửa lớn. Bà thở dài trông bộ hơi buồn chán:

Mặc các trò! Các trò không được phần tráng miệng sau bữa cơm hôm nay.

Bà vừa bước đi, có tiếng gọi bà lại:

Thưa Bà, như vậy không công bằng ạ!

Bà n h e o đôi mày, mím môi lại:

Trò nào vừa mới nói câu ấy?

Thưa Bà, em ạ!

Bà Đốc tròn đôi mắt nhìn chăm chăm vào thiếu nữ vừa đứng nhồm dậy:

Tại sao, trò lại bảo là không công bằng?

Trò trả lời cho tôi nghe nào?

Dạ! Thưa Bà, em không có quay lại về phía sau ạ! Em vâng lời Bà. Lúc hai người đánh nhau, em cũng không quay lại nhìn.

Bà có thể tin như thế không ạ?

Bà Đốc vui vẻ:

Đúng đấy! Lúc bước vào đây, tôi cũng có đề ý đến trò. Tôi quên lãng đi. Vậy tên trò là gì?

Dạ Mầu ạ!

Được rồi! Vì trò đã biết vâng lời, thưởng cho trò một quả cam Cái Bè, trò bằng lòng không?

Mắt con bé sáng ngời.

Dạ! Thưa Bà, quả nào ngọt nhất ạ!

Đành rồi, một quả thật rõ ngon! Nhưng một mình trò được phần cam ư?

Bà Đốc ngam nghĩ một lúc, lăm lăm:

Một mình trò ư?

Rồi đưa tay ngang mặt, bà ra hiệu cho người phụ bếp:

(Còn tiếp)

7 NGÀY QUỐC TẾ

(tiếp theo trang 3)

Cựu cao ủy Bollaert đòi đưa ông Despuech ra tòa

Ông Emile Bollaert, cựu cao ủy Pháp tại Đông dương vừa cho ấn hành thông cáo sau đây :
« Các báo ở Paris thuật lại buổi nhóm của ủy hội điều tra về cuộc buôn lậu đồng bạc Đông Dương để nghe lời dẫn giải của ông Despuech, cho biết rằng ông Despuech xác nhận tất cả những lời tố cáo trong cuốn sách của ông. Ông Bollaert, cựu cao ủy Pháp ở Đông Dương, cực lực đanh chính một lần nữa những câu chuyện của ông Despuech thuật lại về việc ai nỡ của cựu cao ủy buôn lậu đồng bạc. Và nhắc lại rằng tự do ông Despuech sẽ bị đưa ra tòa án vì cảnh tại hạt Seine về tội phi báng ».

Một vụ mưu sát Quốc Vương Maroc

Hồi sáng 11-9 đã xảy ra một vụ mưu sát tân quốc vương Maroc.

Cuộc mưu sát đã xảy ra hồi 11 giờ 15 (giờ quốc tế) trong lúc Quốc vương cùng các nhân viên trong triều đình đi tới chùa Merhouar để cầu nguyện.

Người ta cho biết rằng kẻ khủng bố đã mưu sát Quốc vương Maroc tên là Allah Ben Abdalah, một người cuồng tín và đã sắp đặt sẵn vụ mưu sát này.

Một nhà sản xuất phim ảnh muốn quay một cuốn phim về quốc vương Maroc trong dịp lễ cầu kinh đã gọi nhưn viên của mình đến nơi và đã tình cờ thấu được vào phim vài trường hợp về vụ mưu sát.

Nhờ đó người ta có một cuốn phim tài liệu rất có giá trị có thể xác định vài chi tiết mà những người chứng không được đề ý tới.

Chiếu lại cuốn phim này, người ta đã nhận thấy rằng trong lúc chiếc xe hơi của kẻ sát nhân chạy tới gần quốc vương, thì thượng sĩ King đã nhảy lên bắn đập chiếc xe và năm kẻ tên khủng bố Abdallah.

Ngoi trong chiếc xe Abdallah rút dao và đâm viên chỉ huy ngự lâm quân. Như vậy thượng sĩ King không bị thương bằng một viên đạn như người ta đã loan tin trước đây ; những người có mặt khi ấy hoảng hốt cũng không biết đến vụ xô xát này.

Tại ủy hội hồi hương tù binh ở Cao Ly

Hôm 10-9 ủy hội hồi hương của năm nước trung lập do tướng K.S. Thimaya cầm đầu đã họp phiên nhóm đầu tiên tại Điện Hòa bình tại Bản môn điểm.

Đại biểu của năm nước như sau : Đại tá Ladislav Simovine (Tiệp khắc), tướng Thimaya và ông B. Chakrawarty (Ấn độ), ông G. Kewski (Ba lan), ông Janstenstrom (Thụy điển), ông Armin Daentker (Thụy sĩ).

Sau buổi diễn văn khai mạc, ông chủ tịch, đã quyết định cử một tiểu ban để ấn định các quy chế thủ tục.

Ủy hội đã họp kỳ nhóm bất thường sáng hôm 11-9 để nghiên cứu một vài vấn đề liên hệ đến các tù binh không hồi hương do quân đội Ấn độ cầm nhận.

Tinh thần lính Anh bị cầm tù ở Cao ly như thế nào ?

Nguồn tin quân sự hữu quyền tuyên bố rằng cuộc tuyên truyền của cộng sản đã làm lay chuyển một vài lính Anh ở các trại giam tù binh, nhưng các sĩ quan và hạ sĩ quan không bị ảnh hưởng cuộc tuyên truyền đó.

Mở hội nghị Bàn tròn về vấn đề Cao Ly

Để đáp lại các quyết nghị của đại hội đồng L.H.Q. liên liệu mở một hội nghị hạn chế giữa đôi bên trong chiến cuộc Cao ly, đường như Trung hoa và Bắc Hàn sẽ yêu cầu mở một hội nghị bàn tròn về vấn đề này.

Phát đoàn Nga số tại L.H.Q. đã thăm dò ý kiến của nhiều phái đoàn trung lập để xem các phái đoàn đó có sẽ chịu tham dự hội nghị chánh trị về Cao ly hay không, trong trường hợp Trung hoa và Bắc hàn sẽ đề nghị mở hội nghị đó.

Tại đại hội đồng L. H. Q. phái đoàn Nga từng đề nghị để cho các xứ kể sau đây được tham dự hội nghị về Cao ly : Mỹ, Anh, Pháp, Nga số, Trung hoa nhân dân, Ấn độ, Tiệp khắc, Bắc Hàn, Nam Hàn, Nam dương, Syrie, Ai cập, Mexique và Miến điện.

Đại hội đồng L. H. Q. đã bác bỏ đề nghị này và chấp thuận một quyết nghị khuyến nhủ nên để cho tham dự hội nghị về Cao ly, các xứ từng tham chiến dưới bóng cờ L. H. Q. và có ý muốn tham dự hội nghị.

Nga số có lẽ muốn có thể từ bây giờ, loan báo được với Bắc Hàn rằng các xứ trung lập sẽ không từ khước tham dự hội nghị này nếu được phía cộng sản mời.

Trung cộng tích cực thiết lập cuộc phòng thủ miền duyên hải

Trung cộng hiện đang lo xúc tiến công việc phòng thủ miền duyên hải.

Theo một tin tức ở Quảng châu đăng

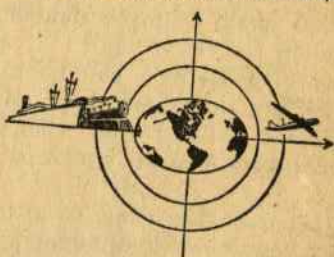
trong nhật báo bảo thủ ở Hong kong tờ « Kang Shung » thì sáu chục ngàn công nhơn đã nỗ lực thiết lập các đê chắn nước ở miền duyên hải, các kho dự trữ chôn sâu dưới đất, các đồn chỉ huy và các vị trí cao xạ phòng không.

Về vấn đề thầu nhận Trung Hoa Cộng sản vào L. H. Q. đối với Mỹ và Anh

Các giới lân cận hai phái đoàn Anh và Mỹ cho biết rằng rất có thể hai phái đoàn sẽ chấp thuận một thái độ chung về vấn đề thầu nhận Trung hoa cộng sản vào Liên Hiệp Quốc trong kỳ đại hội tới đây.

Các giới ấy thêm rằng những cuộc thương thuyết về vấn đề này vẫn tiếp tục giữa các đại diện Anh Mỹ nhưng chưa có dự án quyết nghị nào được thảo.

Theo các giới thạo tin, người ta trừ liệu hai giải pháp : hoặc cuộc tranh luận về vấn đề này trong một thời hạn có lẽ là một năm hoặc chỉ mở cuộc tranh luận về vấn đề này tùy theo sự biến chuyển của tình hình quốc tế.

Hoa thành Đồn đề phòng bom khinh khí Nga

Sau khi quả bom H của Nga nổ ở Mỹ sắp sửa một cuộc đề phòng vĩ đại :

— 90 không đội phi cơ phản lực luôn luôn ở tình trạng báo động.

— 11.800 đài quan sát được thành lập. 113 tiểu đoàn phòng không. Một lưới « radar » hoạt động cả ngày lẫn đêm không lúc nào nghỉ.

— 40 đội phi cơ phóng bom nguyên tử rải rác khắp thế giới sẵn sàng một cuộc chống trả lại.

Một Trung-tá Mỹ phá kỹ-lục xuyên Đại-tây-dương

Trung tá Benjamin Klose thuộc không quân Mỹ vừa phá kỷ lục bay xuyên Đại tây dương bằng oanh tạc cơ phản lực « Stratojet B 47 » Trung tá đã bay từ nước Anh cho tới Floride trong vòng 9 giờ 7 phút. Kỷ lục trước là 9 giờ 43.

Ai là người yêu HÀ NỘI ?
Ai biết Hà Nội khác Saigòn và Huế thế nào ?
Ai là người yêu TÔ QUỐC ?
Ai biết cái tình thần độc lập của dân tộc thế nào ?

in xem quyền Hà Nội

giả : NGUYỄN QUANG LỤC
Bản tại nhà xuất bản Gió Việt số 218 đường Lê Lợi—Saigon

và nhà sách Minh Đạt
127 Quang Trung (Bầu sen)
Chợ quán

Nhị Thiên Đường ANH TIẾNG LÁU NĂM

ri bá chúng hay nhưt
47, rue Canton-Cholon

Ba môn học rất cần thiết cho các bạn thanh niên :

Xã hội học
Kinh tế học
Chánh trị học

ạy bằng Việt văn theo lối hàm thụ.

Hội chương trình điều lệ :

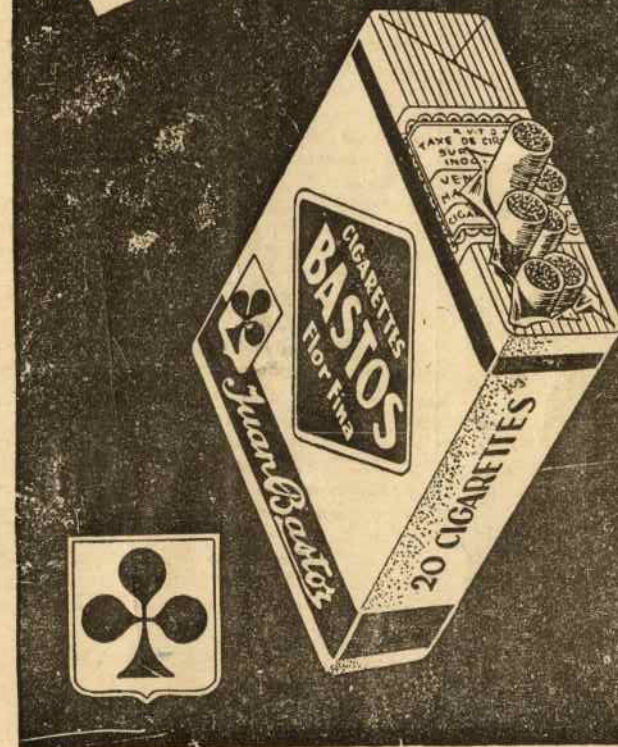
COURS DE SCIENCES SOCIALES
82-84, Bld. de Belleville—Paris

Hãng đúc TRÍ-ĐỘ

Số 87, đường Arras—Saigon— Điện thoại số 21,133

Lãnh đúc tiện rèn và làm đồ nguội các khí cụ và máy móc bằng sắt đồng gang nhôm thép. Kỹ nghệ Việt-Nam rất tinh xảo chẳng kém kỹ nghệ ngoại quốc.

BASTOS

Bát Tò tuổi đã dư trăm, nghìn tám ba tám (1838) là năm ra đời.

Mùi ngon thơm diệu tuyệt vời. Ai người sành điệu lại người không ưa.

NHÀ KHIÊU VŨ

ARC EN CIEL

52-59 ĐƯỜNG JACCAREO — CHOLON

Có nhiều môn giải trí khêu lòng hiếu kỳ tất cả quý khách thành phố

Đồng quan ở tình thế nao núng chẳng ?
Ừ ! Chính là lúc chánh phủ phải mạnh tay mới được !

Đồng quan rung rinh ? Chánh phủ phải bắt ngay lập tức các vụ chi tiêu.

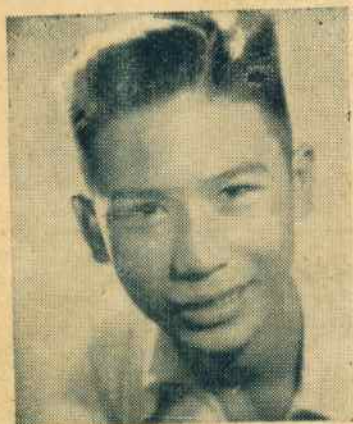
À ! Rốt cuộc chúng ta có một chánh phủ, mọi việc tất sẽ được giải quyết.

Ờ ! Phương sách tiết kiệm ư ? Và người ta lại đã động đến cả lương hưu trí của ta nữa ư ?

Chúng ta phải đình công ngay lập tức. Đình công...

(Trích báo « The London Daily Express »)

CUỘC THI ĂN ẢNH ĐỜI MỚI 1953

300

301

302

303

304

305

306

307

308

ĐỜI MỚI

DO NHÀ XUẤT BẢN NGÀY MỚI XUẤT BẢN VÀ PHÁT HÀNH

GIÁ BẢO DÀI HẠN

1 tháng : 20\$00 — 3 tháng : 60\$00

6 tháng : 120\$00 — 1 năm : 240\$00

Ngoài Nam Việt : thêm cước phí.

Thư từ, bưu phiếu xin gởi cho : QUẢN LÝ : TRẠC ANH